

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคกลางและภาคตะวันออก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรื

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒
ภาคกลางและภาคตะวันออก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

๓๓๑.๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส๖๕๑ค

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ภาคกลางและภาคตะวันออก.

พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : สกศ., ๒๕๔๕.

๑๖๖ หน้า

ISBN : 974-012-765-7

๑. ครูภูมิปัญญาไทย - ภาคกลางและภาคตะวันออก

๒. ชื่อเรื่อง

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ภาคกลางและภาคตะวันออก

สิ่งพิมพ์ สกศ.

อันดับที่ ๒๑๘/๒๕๔๕

พิมพ์ครั้งที่ ๒

กันยายน ๒๕๔๕ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ISBN

974-012-765-7

จัดพิมพ์และเผยแพร่

สำนักนโยบาย และแผนการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๖๖๘-๓๑๒๓ ต่อ ๒๔๒๘, ๒๔๓๒

โทรสาร ๐-๒๖๖๕-๓๓๓๖

Web Site : <http://www.onec.go.th>

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

โทร. ๐-๒๕๓๐-๐๓๕๘-๖๔, ๐-๒๕๓๐-๐๓๖๗-๗๓

โทรสาร ๐-๒๕๓๕-๓๒๑๕

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ได้ระดมความคิดของประชาชนทั่วประเทศเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมของสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตว่าต้องการให้สังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตเป็นเช่นไร ซึ่งผลสรุปความต้องการของประชาชนก็คือต้องการสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน โดยได้เน้นถึงเรื่องการลงทุนทางปัญญา และเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้อย่างเด่นชัด

แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวทางด้านการศึกษา ได้กำหนดแนวนโยบายในเรื่องการส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางการสังคม วัฒนธรรม ชุมชนชาติ และสิ่งแวดล้อมบนฐานของศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย โดยกำหนดให้มีการพัฒนาส่งเสริมภูมิปัญญาไทยเพื่อพร้อมที่จะเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาสากลไว้ในแผนฯ ดังกล่าว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ณ เวลานั้น การส่งเสริมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาผ่านการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเป็นฐานคิดสำคัญของสังคมไทยในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ที่จะเป็พลังสำคัญในการจัดการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ จึงได้ดำเนินการให้มีการจัดทำนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาขึ้น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒

เพื่อให้การส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษามีความเป็นรูปธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการยกย่องผู้ทรงภูมิปัญญาด้านต่างๆ ที่ได้เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญามาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนให้เป็น**ครูภูมิปัญญาไทย**เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการประกาศยกย่องเชิดชูครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๑ จำนวน ๓๐ คน และครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ จำนวน ๕๖ คน

ปัจจุบันครูภูมิปัญญาไทยทั้ง ๒ รุ่นได้เป็นพลังสำคัญของการศึกษาทั้ง ๓ รูปแบบ โดยได้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ให้แก่ผู้เรียนในฐานะของผู้ทรงภูมิปัญญาของแผ่นดินอย่างเข้มแข็ง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้ใหม่ของคนไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีพลังศรัทธาและเชื่อมั่นว่า หนังสือ**ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ภาคกลางและภาคตะวันออก** ซึ่งได้บันทึกประวัติชีวิต ผลงาน และองค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาไทยด้านต่างๆ จะเป็นพลังสำคัญในการนำเกียรติภูมิของภูมิปัญญาไทย มาร่วมสร้างคุณภาพให้แก่การศึกษาไทย เพื่อก้าวสู่สากลได้อย่างมีเอกลักษณ์ศักดิ์ศรีสมเกียรติภูมิของความเป็นไทยสืบไป

๕๐ ๓๓ —
๖ — ๐

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ครุภูมิปัญญาไทย

ภาคกลางและตะวันออก

- พระพิศาลธรรมพาทิ
- พระสุบิน ปณีโต
- สมณะเสียงศีล ชาตวโร
- นายบุญช่วย วงษ์ษา
- นายยุทธชัย วิวัฏฏ์กุลธร
- นายวีระ มีเหมื่อน
- นางศรีสมร คงพันธ์
- นายสมชาย สมานตระกูล
- นายสมทรง แสงตะวัน
- นายสมบัติ กาญจนา
- นางสมหมาย หนูแดง
- นายสำเนียง ผดุงศิลป์
- นายเสวก มาลาพงษ์
- นายอุดม สมพร

สารบัญ

หน้า

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	
เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒	๖
ความเป็นมา การยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญาไทย	
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	๕
สำนักนายกรัฐมนตรี	
● พระพิศาลธรรมพาทิ	๑๕
● พระสุบิน ปณีโต	๒๓
● สมณะเสียงศีล ชาตวโร	๓๕
● นายบุญช่วย วงษ์ษา	๔๕
● นายยุทธชัย วิวัฏฏ์กุลธร	๕๓
● นายวีระ มีเหมื่อน	๖๑
● นางศรีสมร คงพันธ์	๖๕
● นายสมชาย สมานตระกูล	๗๕
● นายสมทรง แสงตะวัน	๘๕
● นายสมบัติ กาญจนา	๙๕
● นางสมหมาย หนูแดง	๑๐๕
● นายสำเนียง ผดุงศิลป์	๑๑๕
● นายเสวก มาลาพงษ์	๑๒๗
● นายอุดม สมพร	๑๓๗
ภาคผนวก	๑๔๕
นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา	๑๔๗
บรรณานุกรม	๑๕๓
ทำเนียบและที่อยู่ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒	๑๕๕
คณะผู้จัดทำ	๑๖๖

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง การยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทย โดยสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาใน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้านโภชนาการ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทย ทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๒ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ดังนี้

๑. ครูภูมิปัญญาไทยภาคเหนือ

๑.๑ พระครูมานัสที่พิทักษ์	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑.๒ เจ้าอธิการสมคิด จรณธมโม	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑.๓ นายณรงค์ มากง	ด้านแพทย์แผนไทย
๑.๔ นายถนอม หลวงฤทธิ์	ด้านศิลปกรรม
๑.๕ นายนันท์ นันท์ชัยศักดิ์	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑.๖ นายนิยม สองสีโย	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑.๗ นายบุญคิด วัชรศาสตร์	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑.๘ นายบุญชู จันทรบุตร	ด้านแพทย์แผนไทย
๑.๙ นายบุญเรือง การหมั่น	ด้านแพทย์แผนไทย
๑.๑๐ นายมณี พยอมยงค์	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑.๑๑ นางมารศรี วนาโชติ	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๑.๑๒ นางมุกดา อินตะสาร	ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
๑.๑๓ นายอนรุส เพชรนิล	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๑.๑๔ นายอุดม รุ่งเรืองศรี	ด้านภาษาและวรรณกรรม

๒. ครูภูมิปัญญาไทยภาคใต้

๒.๑ นางกุศล นิลลออ	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

๒.๒	นายเกล้า แก้วเพชร	ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
๒.๓	นายเจือ บุญไชยสุริยา	ด้านแพทย์แผนไทย
๒.๔	นายนิยม แก้วแสงเรือง	ด้านแพทย์แผนไทย
๒.๕	นายประกอบ อุบลขาว	ด้านแพทย์แผนไทย
๒.๖	นายพัฒน์ เกื้อสกุล	ด้านศิลปกรรม
๒.๗	นายหรรน หมัดหลี	ด้านเกษตรกรรม
๒.๘	นายหะมะ แบลือแบ	ด้านศิลปกรรม
๒.๙	นายอ๋ม จันทร์ซุ่ม	ด้านศิลปกรรม

๓. ครุภูมิปัญญาไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๑	นายเกรียงศักดิ์ กาญจนฤทธาภรณ์	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๓.๒	นายคำป่วน สุรงษา	ด้านเกษตรกรรม
๓.๓	นางคำสอน สระทอง	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓.๔	นายจันดี หลักคำพัน	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๓.๕	นายเชียง ไทยดี	ด้านเกษตรกรรม
๓.๖	นางสาวดาราวรรณ เด่นอุดม	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๓.๗	นายทองคำ สายสะอาด	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓.๘	นายทองใส ทับถนน	ด้านศิลปกรรม
๓.๙	นายธีระ โกมลศรี	ด้านศิลปกรรม
๓.๑๐	นายบัวเรียน วาปีสา	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓.๑๑	นายบำเพ็ญ ฦ อุบล	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๓.๑๒	นายประมวล พิมพ์เสน	ด้านภาษาและวรรณกรรม
๓.๑๓	นายแหว วงคำโสม	ด้านแพทย์แผนไทย
๓.๑๔	นายสมพงษ์ มาจันทร์	ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
๓.๑๕	นายสวิง บุญเจิม	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๓.๑๖	นายสำเร็จ คำโมง	ด้านศิลปกรรม
๓.๑๗	นายสุนทร พรรณรัตน์	ด้านศิลปกรรม
๓.๑๘	นางสุณา ศรีบุตรโคตร	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓.๑๙	นายหิน จุฑาทิพย์ชาติกุล	ด้านเกษตรกรรม

๔. ครุภูมิปัญญาไทยภาคกลางและภาคตะวันออก

๔.๑	พระพิศาลธรรมพาที	ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
๔.๒	พระสุบิน ปณีโต	ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
๔.๓	สมณะเสียงศีล ชาตวโร	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๔	นายบุญช่วย วงษ์ษา	ด้านเกษตรกรรม
๔.๕	นายยุทธชัย วิวิฎณ์กุลธร	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔.๖	นายวีระ มีเหมือน	ด้านศิลปกรรม
๔.๗	นางศรีสมร คงพันธุ์	ด้านโภชนาการ
๔.๘	นายสมชาย สมานตระกูล	ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔.๙	นายสมทรง แสงตะวัน	ด้านเกษตรกรรม
๔.๑๐	นายสมบัติ กาญจนา	ด้านเกษตรกรรม
๔.๑๑	นางสมหมาย หนูแดง	ด้านเกษตรกรรม
๔.๑๒	นายสำเนียง ผดุงศิลป์	ด้านศิลปกรรม
๔.๑๓	นายเสวก มาลาพงษ์	ด้านเกษตรกรรม
๔.๑๔	นายอุดม สมพร	ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

๕๐ เม —
๖ —

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ความเป็นมา การยกย่องเชิดชูเกียรติ
ครูภูมิปัญญาไทย
ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา ๔๖ มาตรา ๖๕ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๒๘๕ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้กระบวนการ เรียนรู้ต้องส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรม การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและยังกำหนดให้มีการนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่อง เชิดชู ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาไว้ด้วย

เพื่อให้มีการนำองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ครูภูมิปัญญาไทยเพื่อดำเนิน การสรรหาบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญา ยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นครูภูมิปัญญาไทยขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา พร้อมกันนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาอย่าง เป็นรูปธรรม คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้จัดทำนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อให้ แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญามีความเด่นชัด ในหลายด้าน เช่น

๑. **ด้านเกษตรกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสาน องค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสานการแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหา ด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีเหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

๒. **ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม** ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมชาติ อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. **ด้านการแพทย์แผนไทย** ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลรักษา สุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

๔. **ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

๕. **ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน** ได้แก่ ความสามารถในการประสานและบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

๖. **ด้านศิลปกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ

๗. **ด้านภาษาและวรรณกรรม** ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษาวรรณกรรมท้องถิ่นและการจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น การปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ

๘. **ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี** ได้แก่ ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เช่น การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีต่างๆ เป็นต้น

๙. **ด้านโภชนาการ** ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและยาได้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออก ที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

ครูภูมิปัญญา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดทำนิยามความหมายของครูภูมิปัญญาและครูภูมิปัญญาไทยไว้ดังนี้

ครูภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการยกย่องให้เป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อยกย่องครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

องค์ประกอบการพิจารณาผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นครูภูมิปัญญาไทย มี ๓ ด้าน ประกอบด้วย

(๑) คุณลักษณะส่วนบุคคล

(๒) การถ่ายทอด

(๓) การยอมรับในสังคม

โดยรายละเอียดในแต่ละเรื่องมีดังนี้

๑. คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย

(๑) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

(๒) มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้นๆ อย่างชัดเจน ถูกต้อง

(๓) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(๔) ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่ปฏิบัติ

(๕) มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและการจัดการ

(๖) เป็นผู้นำที่ดี และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา

(๗) มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ

๒. การถ่ายทอด ประกอบด้วย

(๑) มีคุณธรรมและจริยธรรมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียน

(๒) มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง

(๔) มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(๕) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในภูมิปัญญา
ด้านนั้นๆ

(๖) มีการติดตามและประเมินผลการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนั้นๆ

๓. การยอมรับในสังคม ประกอบด้วย

(๑) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม และ
ประเทศชาติ

(๒) ได้รับการยอมรับในภูมิปัญญาด้านนั้นๆ ในระดับท้องถิ่น หรือภูมิภาค หรือประเทศ
หรือนานาชาติ

เกณฑ์การประเมินผู้ทรงภูมิปัญญาเพื่อผ่านการคัดเลือก

(๑) ผู้ทรงภูมิปัญญาต้องผ่านเกณฑ์ทั้ง ๓ ด้าน รวม ๑๑ ข้อ เป็นอย่างน้อย

(๒) ในจำนวนเกณฑ์ ๑๑ ข้อดังกล่าว ผู้ทรงภูมิปัญญาต้องผ่านเกณฑ์บังคับ ๗ ข้อ ได้แก่

ข้อ : ๑.๒ มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภูมิปัญญาด้านนั้นๆ อย่าง
ชัดเจนถูกต้อง

๑.๓ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๑.๗ มีความเสียสละในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนสู่สาธารณะ

๒.๒ มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้วยรูปแบบ
และวิธีการที่หลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบ หรือนอกระบบ
หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

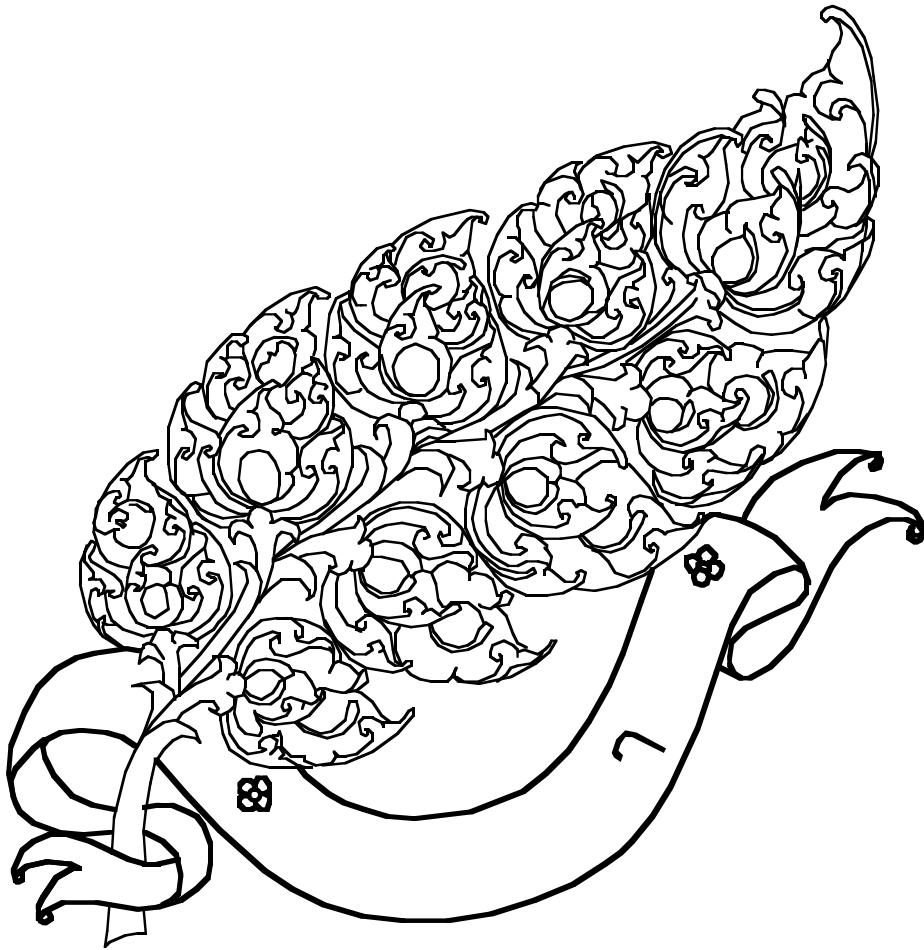
๒.๓ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการในการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง

๒.๔ มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓.๑ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน
สังคม และประเทศชาติ

ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูภูมิปัญญาไทย
รุ่นที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๕๖ คน โดยได้เข้ารับเกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติ
ครูภูมิปัญญาไทยรุ่นที่ ๒ จาก ฯพณฯ องคมนตรี ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย เมื่อวันที่ ๘
กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครุฑภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของเข็ม

เป็นช่อลายกระจังตาอ้อย ๕ ช่อ แทนภูมิปัญญาไทย ๕ ด้าน ประกอบข้อความครุฑภูมิปัญญาไทย

ความหมาย

หมายถึงความเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาของครุฑภูมิปัญญาไทยด้านใดด้านหนึ่งใน ๕ ด้าน ได้แก่ เกษตรกรรม
อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การแพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุนและธุรกิจ
ชุมชน ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม ปรัชญา ศาสนา และประเพณี และโภชนาการ

ผู้ออกแบบ

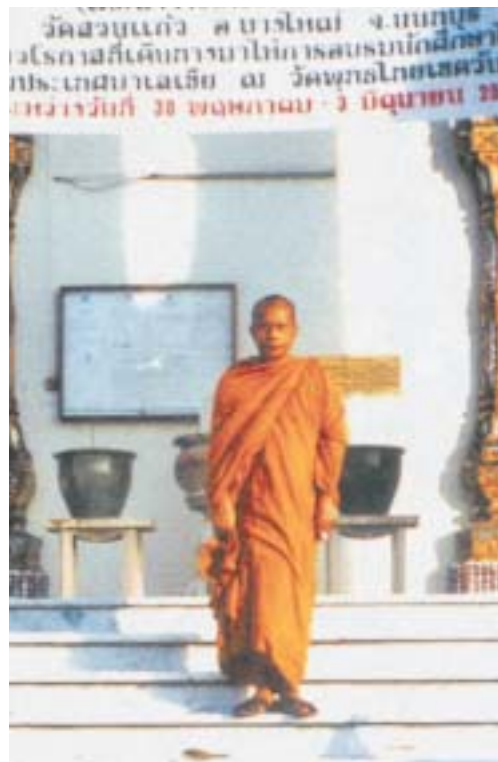
นายนนทิวรรณ จันทนะพะลิน อาจารย์ภาควิชาประติมากรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และ
ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ)

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

คำประกาศเกียรติคุณ
พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ)
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) จากจังหวัดนนทบุรี เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นพระนักพัฒนาผู้ริเริ่มโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างหลากหลาย โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ สามารถนำไปสร้างสันติภาพและสันติสุขให้แก่ชีวิตและครอบครัวอย่างได้ผล เป็นผู้ใช้ธรรมะเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้แก่สังคมไทย

การที่พระพิศาลธรรมพาที นำความรู้ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ)

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) จากวัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พระนักพัฒนาผู้ริเริ่มโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างหลากหลายด้วยการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้มีโอกาสได้ พัฒนาศักยภาพของตนเอง มิให้เป็นภาระของสังคมและประเทศชาติด้วยการให้ปัญญาและอาชีพ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณภาพชีวิตจนประสบความสำเร็จมีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างมากมาย

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

การเกิดในครอบครัวที่ยากจนทำให้พระพิศาลธรรมพาทีไม่มีโอกาสได้ศึกษาในสายสามัญเหมือนคนอื่น ๆ เมื่อจบการศึกษาเบื้องต้นจากโรงเรียนสังวรวิมลไพบูลย์แล้ว พระพิศาลธรรมพาทีก็ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสังวรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดสังวร จากนั้นได้ศึกษาทางด้านพุทธศาสนานจนจบนักธรรมตรี นักธรรมโท และนักธรรมเอก

การศึกษาธรรมะอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้พระพิศาลธรรมพาทีค้นพบแหล่งภูมิปัญญาสร้างสรรค์อย่างหลากหลายที่สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับชีวิตและสังคมได้เป็นอย่างดี ประกอบกับการเป็นพระนักการศึกษาที่เฝ้าติดตามศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างใกล้ชิดทำให้พระพิศาลธรรมพาทีมองเห็นจุดอ่อน จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย ของสังคมอย่างเด่นชัดและสามารถนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปรับประยุกต์เพื่อถ่ายทอดความรู้ใช้เป็นฐานคิดในการดำรงชีวิตไปสู่สันติสุขของตนเองและของสังคม

การเรียนรู้

การเกิดในครอบครัวที่ยากจนทำให้พระพิศาลธรรมพาทีมีความเข้าใจวิถีชีวิตของผู้ยากไร้อย่างผู้ที่เข้าถึงรสชาติของความอึดอัดขัดสนได้เป็นอย่างดีและเข้าใจดีว่า

สำหรับคนทั่วไปแล้ว ความอึดอัดเป็นจุดด้อยของชีวิตที่ทำลายโอกาสดีๆ ของชีวิตอีกเป็นจำนวนมาก ให้เป็นผู้ขาดโอกาสไปอย่างน่าเสียดาย

การศึกษาธรรมะอย่างผู้ที่ศึกษาเพื่อการค้นพบพลังภูมิปัญญาเพื่อนำหลักธรรมมาปรับประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตของมนุษย์ทำให้พระพิศาลธรรมพาที่เรียนรู้ที่จะนำหลักธรรมซึ่งเป็นเสมือนธรรมานุของชีวิตมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคมโดย

ปรับประยุกต์รูปแบบและวิธีการเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เองที่ทำให้พระพิศาลธรรมพาที่จัดทำโครงการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนและสังคมอย่างหลากหลาย

องค์ความรู้

องค์ความรู้สั่งสมของพระพิศาลธรรมพาที่มาจากการศึกษาธรรมะ การศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการปฏิบัติงานที่ต้องแก้ไขปัญหาและการคิดค้นรูปแบบใหม่ๆ ของการจัดทำโครงการในลักษณะของการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาจนเกิดเป็นผลึกความคิดที่เป็นแก่นแกนสำคัญขององค์ความรู้ในการพัฒนาโครงการต่างๆ จนประสบความสำเร็จในลักษณะของการแก้ปัญหาและการพัฒนาเชิงรุกที่นำปัญหาในอนาคตมาแก้ไขให้สำเร็จล่วงเสียดในปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่โดดเด่นของพระพิศาลธรรมพาที่ก็คือ การปรับประยุกต์ธรรมะมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม

การถ่ายทอดความรู้

พระพิศาลธรรมพาที่ ถ่ายทอดความรู้ผ่านการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

- นักเรียน
- นิสิต นักศึกษา
- พุทธศาสนิกชน
- ประชาชน
- นักวิชาการ
- สื่อมวลชน เป็นต้น

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ของพระพิศาลธรรมพาทินั้นมีอย่างหลากหลาย เช่น

- ธรรมะกับชีวิต
- ธรรมะกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ธรรมะกับการแก้ไขปัญหาของสังคม

ซึ่งพระพิศาลธรรมพาทิได้จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ พระพิศาลธรรมพาทิเริ่มโครงการบวชนเณรภาคฤดูร้อน ด้วยเห็นว่า เด็กๆ จะว่างเว้นจากการศึกษาในโรงเรียนระหว่างนั้นเด็กควรจะได้ศึกษาและอยู่ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา เป็นการลดภาระแก่บิดามารดาและเป็นการป้องกันให้เด็กห่างไกลอบายมุข
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เมื่อเด็กชายสามารถเข้าโครงการบวชนเณรภาคฤดูร้อน ส่วนเด็กผู้หญิงหรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจที่จะศึกษาพระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระพิศาลธรรมพาทิจึงเปิดโครงการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมเพื่อให้ผู้สนใจและเยาวชนได้เรียนรู้พื้นฐานของพุทธศาสนา และกิริยามารยาท ประเพณี วัฒนธรรมจากคณะวิทยากรที่ทางวัดจัดมาให้ ในปีเดียวกันบรรดาบุคคลทั่วไปที่ขาดที่พัก ประสบปัญหาต่างๆ นานา โดยเฉพาะผู้ที่ตกงานพระพิศาลธรรมพาทิยังให้ความเมตตาโอบอุ้มให้ที่พัก อาหาร และฝีกอาชีพให้ออกไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างเข้มแข็ง ดำเนินการจัดทำโครงการร่มโพธิ์แก้วขึ้น
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ จากโครงการร่มโพธิ์แก้ว ทำให้สมาชิกในมูลนิธิสวนแก้ว เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเป็นที่รวมของปัญหาสังคมทั่วไป นับเป็นภาระที่หนักยิ่งของพระพิศาลธรรมพาทิ แต่ท่านมิได้ทอดทิ้ง ยังให้การอุปถัมภ์เลี้ยงดูผู้ตกยากต่อไป ทั้งยังจัดหาคณะวิทยากรมาสอนวิชาชีพให้บุคคลดังกล่าว เพื่อให้การช่วยเหลือนั้นเกิดประโยชน์อย่างถาวร โดยจัดทำโครงการเวทีบำเพ็ญประโยชน์
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ สภาวะสังคมที่มีผู้ติดยาเสพติดเพิ่มจำนวนขึ้น พระพิศาลธรรมพาทิได้เข้าไปช่วยเหลือโดยร่วมกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ที่พัก อาหาร และธรรมะแก่ผู้ต้องการเลิกยาเสพติด เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้อย่างมากมาย ซึ่งมีผู้ที่พ้นจากการติดยาเสพติดนี้ได้ออกไปประกอบสัมมาชีพ เป็นพลังที่ดีของสังคมต่อไป โดยจัดทำโครงการลอกคราบที่ท่านบอกว่าเป็นการใช้หลักธรรม ชูดเกลาโรคร้าย ในปีเดียวกัน

อันเป็นการต่อเนื่องจากโครงการลอกคราบ เมื่อผู้ติดยาเสพติดได้ พระพิศาลธรรมพาทิดำวางแผนให้ผู้ติดยาเก็บออมทรัพย์ที่จะนำไปใช้ในทางที่ผิด โดยให้นำเงินที่จะไปซื้อเหล้า ยา บุหรี่ เก็บเข้า กระบอกไม้ไผ่ ที่ท่านนำแจกแก่คนทั่วไปเป็นการออมทรัพย์ เมื่อ กระบอกเต็มยังสามารถนำไปใช้กับตนเองหรือนำไปทำบุญแก่ ผู้เดือดร้อนทั่วไป ทำให้เกิดโครงการกระบอกสำรองกิเลสขึ้น

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔

ในช่วงปิดเทอม นักเรียนในโรงเรียนตามต่างจังหวัดที่ยากจน จะเข้ามาหาทุนการศึกษาในมูลนิธิสวนแก้ว ท่านได้จัดหางานที่เหมาะสม ให้เด็กนักเรียนทำ และติดต่อหาสถานที่นำสินค้าไปจำหน่ายซึ่ง เด็กนักเรียนเหล่านี้จะได้รับทุนการศึกษากลับไปศึกษาต่อ เป็น การ ผ่อนปรนภาระของบิดามารดาได้อย่างมาก จึงได้จัดทำโครงการเพื่อ น้องท้องหิว

ปี พ.ศ. ๒๕๓๕

จำนวนเด็กกำพร้าในสังคมหรือจำนวนเด็กจรจัดเพิ่มมากขึ้น ทำให้ พระพิศาลธรรมพาทิดำต้องเข้าไปช่วยโอบอุ้มให้ที่พัก การศึกษา แก่ เด็กดังกล่าวซึ่งการช่วยเหลือนี้ท่านได้ส่งให้เรียนจนจบชั้นสูงสุด ตามกำลังของเด็ก คือ โครงการรณรงค์ผู้ไม่รู้หนังสือให้มีโอกาสได้เรียน ในปีเดียวกันอุบัติเหตุต่างๆ ทวีจำนวนมากขึ้น ผู้ที่ถูกไฟไหม้บ้าน น้ำท่วม ถูกไล่ที่ ไม่มีที่พักอาศัย ท่านจึงเปิด โครงการ สลบมาพื้นไป โดยร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ ให้การอนุเคราะห์แก่คนเดือดร้อนทั่วไป แม้ แต่คนชรา ที่ถูกลูกหลานทอดทิ้ง พระพิศาลธรรมพาทิดำ ยังให้การ เลี้ยงดูอย่างทั่วหน้า ผู้สูงอายุที่เดินทางมาขอความช่วยเหลือจากท่านไม่เคยได้รับการปฏิเสธ ท่านให้การ เลี้ยงดูรักษาพยาบาลจนวาระสุดท้ายของชีวิต เป็น โครงการบ้านพักคนชรา นับว่า ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ท่าน ได้เริ่มโครงการช่วยเหลือสังคม ๓ โครงการ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๖

บรรดาผู้เดือดร้อนที่พักอยู่มูลนิธิสวนแก้ว มีจำนวนสูงขึ้นทำให้ สภาวะค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอประกอบกับการท่านไปพบสุนัขและ มนุษย์แย่งเศษขยะในถังข้างทางทำให้ท่านคิดเปิดโครงการสะพาน บุญจากผู้เหลือเจือจานผู้ขาด ท่านบอกว่าเราจะเป็นถึงขยะเอง สิ่งใดที่คนทั่วไปไม่ต้องการให้นำมาทิ้งที่มูลนิธิ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗

การทำงานทุกโครงการอย่างต่อเนื่องทำให้สังคมยอมรับ และเชื่อมั่น

ในผลงานของพระพิศาลธรรมพาที ดั่งนั้นจำนวนสังฆทาน และสิ่งของบริจาคต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนมากมายจนเหลือพอที่จะเปิดโครงการซูปเปอร์마켓ผู้ยากไร้ เป็นที่รวมสินค้าราคาถูก ให้ประชาชนทั่วไปได้จับจ่ายซื้อหาเป็นการลดค่าใช้จ่ายได้อย่างดี ดั่งนั้นโครงการซูปเปอร์마켓ผู้ยากไร้ จึงเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. ๒๕๓๘

ผู้ที่เดือดร้อน ยากไร้ ที่เข้ามาขอความช่วยเหลือจากพระพิศาลธรรมพาที มีทุกสภาพ นับตั้งแต่คนจรจัด คนถูกครอบครัวทอดทิ้ง คนมีปัญหาด้านจิต ซึ่งล้วนแต่สร้างภาระให้ท่านอย่างยิ่ง แต่พระพิศาลธรรมพาที ก็ยังคงให้ความเมตตาอย่างต่อเนื่อง จำนวนเด็กที่กำพร้าบิดากำพร้ามารดา หรือสตรีที่ถูกทอดทิ้งจากสามี มีบุตรเกิดมาทำให้พระพิศาลธรรมพาทีต้องเปิดโครงการสวนแก้วเนอร์สเซอรี่ขึ้นมาอย่างเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือเลี้ยงดูเด็กกำพร้าดังกล่าว ซึ่งหมายถึงการเลี้ยงดูให้การรักษาพยาบาลและส่งให้เรียนต่อเมื่อถึงวัยอันควร

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐

โครงการตามทีกล่าวมาเป็นโครงการรองรับปัญหาสังคมทั้งสิ้น ทำให้พื้นที่ของมูลนิธิสวนแก้วไม่พอต่อจำนวนผู้เดือดร้อน และการสร้างถาวรวัตถุประเภทโบสถ์ วิหาร เป็นสิ่งที่พระพิศาลธรรมพาทีหลีกเลี่ยงตลอดมา ฉะนั้นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการออกไปบรรยายธรรม การจำหน่ายเทปหนังสือธรรมะ ตลอดจนผลผลิตที่เกิดจากสมาชิกของโครงการต่างๆ จึงถูกใช้ในการซื้อที่ดินบริเวณติดกับพื้นที่ของมูลนิธิ ทั้งนี้ท่านต้องการให้ที่ดินดังกล่าวเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรให้ผู้เดือดร้อนเข้ามาพักพิงและอาศัย เป็นห้องเรียนธรรมชาติที่ท่านเพียรฝึกวิชาชีพให้แก่พวกเขา จนสามารถออกไปประกอบอาชีพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดทำโครงการเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะมีเจตนาเพื่อคนยากไร้แล้วพระพิศาลธรรมพาทียังมีปณิธานเพื่อให้โครงการนี้เป็นศูนย์กลางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปในภาคเหนืออีกด้วย

วิธีการถ่ายทอดความรู้

พระพิศาลธรรมพาทีถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

- เทศนา
- ปาฐกถาธรรม
- บรรยาย
- สาธิต
- ฝึกปฏิบัติ

ฯลฯ

การที่พระพิศาลธรรมพาที เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านปรัชญา ศาสนา และ ประเพณี เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับ ของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอด ภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) ปัจจุบันอายุ ๕๓ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ที่อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรของนายเปล่ง นางสาวเภา จันทเพชร

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๐๐ เข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนสังวรวิมลไพบูลย์
- พ.ศ. ๒๕๑๐ บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสังวร (บวช ๗ วัน)
- พ.ศ. ๒๕๑๓ อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดสังวร
- พ.ศ. ๒๕๑๔ จนัถกรรมตรี ที่วัดอัมพวัน จังหวัดนนทบุรี
- พ.ศ. ๒๕๑๕ จนัถกรรมโท ที่วัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี
- พ.ศ. ๒๕๑๖ จนัถกรรมเอก ที่วัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๒๘ - รางวัลสังข์เงิน สาขาใช้ศิลปะในการเผยแพร่
จากสมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๑ - โลโก้โครงการณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
จากกรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๕๓๕ - โลโก้เกียรติคุณบารมี พระผู้มีคุณต่อแผ่นดินและสังคม
จากสมเด็จพระสังฆราช
- พ.ศ. ๒๕๓๕ - โลโก้โครงการณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
จากมูลนิธิหมอชาวบ้าน
- พ.ศ. ๒๕๓๖ - โลโก้สาขาการศึกษานอกระบบบุคคลดีเด่นแห่งวงการศึกษาระดับชาติ
จากสมาคมศึกษานิเทศก์แห่งประเทศไทย
- พ.ศ. ๒๕๓๖ - โลโก้ผลงานดีเด่นด้านวิชาภาษาไทย
จากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. ๒๕๓๗ - ปริญญามหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพุทธศาสน์
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พ.ศ. ๒๕๓๗ - ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนาสังคม
จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
- พ.ศ. ๒๕๓๘ - รางวัลเหรียญอนามัยโลก การณรงค์เลิกบุหรี่

- พ.ศ. ๒๕๓๖
 - รางวัลมูลนิธิดีเด่นระดับภาค ลำดับที่ ๓ จากสมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย
 - รางวัลโล่ผู้สนับสนุนกรมประชาสัมพันธ์ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จากนายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี
 - รางวัลชมเชยที่ ๓ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากคณะกรรมการ เศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียแปซิฟิก (เอสแคป) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘
 - รางวัลมูลนิธิดีเด่นระดับภาค ลำดับที่ ๒ จากสมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย
 - โล่พระราชทานประกาศเกียรติคุณ “ผู้ร่วมรณรงค์สร้างสรรค์สังคมปลอดบุหรี่” จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- พ.ศ. ๒๕๔๐
 - เกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติในด้าน “อภิปรายถ่ายทอดเสียงวิชาการทางพุทธศาสนา” จากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
 - ประกาศนียบัตรทองคำเชิดชูเกียรติ “พระดีศรีสังคม” จากสมาคมสื่อมวลชนส่วนภูมิภาค (ประเทศไทย)
 - โล่ประกาศเกียรติคุณ “นักศึกษาศึกษาดีเด่นแห่งชาติ สาขาสื่อมวลชน” จากมหาวิทยาลัยมหิดล กระทรวงสาธารณสุข
- พ.ศ. ๒๕๔๑
 - ได้รับการคัดเลือกเป็น อุทยานการศึกษา ประจำปี ๒๕๔๑ จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
 - รางวัลมูลนิธิดีเด่น ภาคที่ ๑ ลำดับที่ ๑ จากสมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย
 - ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาชุมชน จากสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 - ปริญญานิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- พ.ศ. ๒๕๔๒
 - “เสาเสมาธรรมจักร” ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา
 - รางวัลชมเชย ผู้ประพันธ์หนังสือเรื่อง เรียนผูกเรียนแก้

- พ.ศ. ๒๕๔๓

จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

 - รางวัลมูลนิธิดีเด่น ภาคที่ ๑ ลำดับที่ ๑

จากสมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย

 - โล่รางวัล “มหิตลวรานุสรณ์”

จากพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
- พ.ศ. ๒๕๔๔

 - โล่รางวัลผู้สนับสนุนงานกรมประชาสัมพันธ์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๔

จากนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

 - โล่รางวัลอาสาสมัครดีเด่น พิเศษ ประจำปี ๒๕๔๔

จากผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรี

 - โล่รางวัล มูลนิธิภาคดีเด่นประจำปี ๒๕๔๓-๒๕๔๔

จากสมาคมสันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๕

 - ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

พระสุบิน ปณีโต

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (กลุ่มสัจจะออมทรัพย์)

คำประกาศเกียรติคุณ

พระสุบิน ปณีโต

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (กลุ่มสัจจะออมทรัพย์)

พระสุบิน ปณีโต จากจังหวัดตราด เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ ที่จังหวัดตราด เป็นพระผู้ริเริ่มการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในจังหวัดตราด โดยใช้หลักกรรม “ทิวฐัมมิกิตตประโยชน์” ซึ่งเป็นหลักกรรมในพระพุทธศาสนาที่สอนให้สร้างประโยชน์ในปัจจุบันก่อนมาเป็นแนวทางในการตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยใช้ “สัจจะ” เป็นฐานร่วมอันสำคัญของทุกคนทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์มีความเข้มแข็งเป็นแบบอย่างที่ดีของการสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ และจิตใจ

การที่พระสุบิน ปณีโต นำความรู้ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (กลุ่มสัจจะออมทรัพย์) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (กลุ่มสัจจะออมทรัพย์) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

พระสุบิน ปณีโต

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (กลุ่มสัจจะออมทรัพย์)

พระสุบิน ปณีโต จากวัดไผ่ล้อม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เป็นพระผู้ริเริ่มการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในจังหวัดตราด โดยใช้หลักกรรม “ทฤษฎีธัมมิกิตตประโยชน์” ซึ่งเป็นหลักกรรมในพระพุทธศาสนาที่สอนให้สร้างประโยชน์ในปัจจุบันก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสังคม ทำให้ประชาชนร่วมมือกันตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมากถึง ๑๓๕ กลุ่ม มีเงินหุ้นสะสมและเงินสวัสดิการในปัจจุบันกว่า ๘๗ ล้านบาท

การศึกษา ชีวิต และการทำงาน

พระสุบิน ปณีโต เดิมชื่อ สุบิน สัมมา เกิดในครอบครัวชาวนา-ชาวนอนของจังหวัดตราด หลังเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้วได้ออกมาช่วยบิดามารดาทำนา มีหน้าที่ดูแลวัวควาย สวนมะพร้าวและปลูกพืชต่างๆ

เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี อุปสมบทที่วัดบางปรือ อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เมื่ออุปสมบทแล้วได้ไปศึกษาธรรมะที่สวนโมกข์ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขณะที่ศึกษาธรรมะที่สวนโมกข์ที่ความศรัทธาวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ที่นั่น จึงปณิธานว่าจะแสวงหาความรู้ในท้องถิ่นต่างๆ ด้วยการเดินธุดงค์ไปยังท้องถิ่นต่างๆ จากนั้นได้กลับไปจำพรรษาที่วัดหนองปรือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑

ขณะที่จำพรรษาที่วัดหนองปรือได้ออกธุดงค์อีกครั้งเป็นการธุดงค์ที่ใช้ชีวิตแบบนก นั่นคือ บินหาบตได้ก็ฉัน บินหาบตไม่ได้ก็ไม่ต้องฉัน ซึ่งการธุดงค์ครั้งนี้เป็นการธุดงค์จากภาคตะวันออกไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้

พ.ศ. ๒๕๒๘ พระสุบิน กลับไปปฏิบัติธรรมที่สวนโมกข์อีกครั้ง จากนั้นได้ตั้งปณิธานว่าจะใช้เวลา ๕ ปี เพื่อเผยแพร่ธรรมะแก่ประชาชน โดยเริ่มจากอำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสตูลเป็นผู้สนับสนุนไปบรรยายธรรมหลายครั้ง จนประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ละเลิกอบายมุขได้เป็นจำนวนมาก

พระสุบินมองเห็นคุณประโยชน์ของหลัก
ธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต
มนุษย์ได้ จึงได้เริ่มจัดทำโครงการโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ การบวชสามเณรและโครงการออมทรัพย์

พระสุบินสนใจในเรื่องของการออมทรัพย์
แต่ประชาชนยังมองไม่เห็นถึงผลประโยชน์ระยะยาว
จึงไม่มีการรวมตัวกันอย่างไร

การเรียนรู้

พ.ศ. ๒๕๓๐ พระสุบิน เดินทางไปที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดสตูล
เพื่อปรึกษากับข้าราชการและประชาชนว่าจะรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์กันอย่างไร
ซึ่งข้าราชการจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจึงได้มอบเอกสารเรื่องการจัดตั้งกลุ่มออม
ทรัพย์ของครูชบ ยอดแก้ว จากโรงเรียนวัดน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ให้ไปศึกษา

หลังจากศึกษาเอกสารการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของครูชบ ยอดแก้วแล้ว พระสุบิน
ได้ชุดงค์และจำพรรษาที่ภูเขากัลป์บ้านครูชบ เพื่อศึกษากระบวนการจัดตั้ง การบริหาร
การจัดการ กลุ่มออมทรัพย์ของครูชบอย่างใกล้ชิดมีโอกาสได้ร่วมประชุมสัมมนาจนเข้าใจ
ในกระบวนการการดำเนินงานอย่างชัดเจนแล้ว จึงได้กลับไปจำพรรษาที่วัดไผ่ล้อม อำเภ
เมืองตราด จังหวัดตราด เพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากครูชบ ออกมาเป็นกระบวนการที่
เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนจังหวัดตราดอีกครั้ง

พระสุบินนำประสบการณ์จากการเดินชุดงค์เผยแพร่ธรรมะมาสรุปเป็นบทเรียน
กับพระครูสังฆรักษ์ว่าการที่ประชาชนในชนบทต้องมีหนี้สินและตกอยู่ในอบายมุขนั้นเป็น
เพราะห่างไกลธรรมะและขาดการรวมตัวกันอย่างใกล้ชิดเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

เมื่อสรุปบทเรียนที่ผ่านมาอย่างชัดเจนแล้ว พระสุบินก็ได้เสนอแนวคิดในเรื่อง
การจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้น โดยเน้นในเรื่องของ “สัจจะ” ที่หมายถึงความจริงใจ
ซึ่งหลักธรรมะในพระพุทธศาสนาที่ได้กล่าวถึงเรื่อง สัจจะ ขันติ จาคะ วัธโดยคาดหวังจะให้
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นศูนย์รวมของความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของทุกคนในชุมชน

พ.ศ. ๒๕๓๓ พระสุบินได้เริ่มก่อตั้งกลุ่ม “สัจจะออมทรัพย์” ขึ้นเป็นแห่งแรก
ที่หมู่บ้านอื่นๆ ที่เคยไปจำพรรษา แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากประชาชนไม่มีความ
ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้การจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ประสบความสำเร็จอย่างสิ้นเชิง

พระสุบิน เดินทางไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องกลุ่มสัจจะออมทรัพย์กับ
ครูชบอีกครั้ง เพื่อจัดระบบการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ใหม่ซึ่งคราวนี้ พระสุบินเริ่มต้น
จากตนเองด้วยการนำปัจจัยที่ได้จากการเทศน์มาเป็นงบประมาณในการดำเนินงาน

ส่วนวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่างๆ ได้รับการสนับสนุนจากโครงการพุทธศาสนาวินาศติษย์ของวัดไผ่ล้อม การเทศน์ก็ได้สอดแทรกแนวคิดในเรื่องกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อให้ความรู้พื้นฐานแก่ประชาชนก่อนในขั้นแรกเพื่อเป็นบันไดความคิดในการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ต่อไปในอนาคต

จากการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พระสุบิน สามารถส่งเสริมให้ประชาชนจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ได้เป็นผลสำเร็จ จำนวน ๕ กลุ่ม ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๗ ขยายผลการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ได้ปีละ ๒๐ - ๓๐ กลุ่ม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แล้วจำนวน ๑๔๐ กลุ่ม มีเงินหุ้นกว่า ๘๗ ล้านบาท จาก ๒๔๐ หมู่บ้าน

องค์ความรู้

เนื่องจากพระสุบินได้ศึกษาธรรมะอย่างลึกซึ้ง ได้ออกธุดงค์เผยแพร่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชนและได้เรียนรู้ทั้งเรื่องการศึกษา ประเพณี เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของประชาชนในหลายท้องถิ่น โดยเฉพาะได้เรียนรู้กระบวนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์จากครูชบ ยอดแก้ว ตันคิดในเรื่องกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง มาผนวกกับองค์ความรู้ที่ปรับประยุกต์มาจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ทำให้เกิดเป็นพลังศรัทธาใหม่ของความร่วมแรงร่วมใจกันของประชาชนที่ใช้ “สัจจะ” มาเป็นหลักของการอยู่ร่วมกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม

องค์ความรู้ของพระสุบิน จึงเป็นองค์ความรู้ บูรณาการระหว่างทางโลก ทางธรรม ที่สร้างความสมดุลให้แก่ทุกชีวิตในสังคมบนพื้นฐานของภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยที่ปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

การถ่ายทอดความรู้

พระสุบิน ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานราชการที่สนใจจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นหลัก

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ของ

พระสุบิน ปณีโตนั้นมีดังนี้

- ความเป็นมาของการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
- กระบวนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
- การบริหาร การจัดการ
- ระบบบัญชี
- ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน
- การพัฒนากลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ฯลฯ

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้

พระสุบิน ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- การบรรยาย
- การอธิบาย
- การสาธิต
- การแลกเปลี่ยนความรู้
- การฝึกปฏิบัติ

การที่พระสุบิน ปณีโต เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (สัจจะออมทรัพย์) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

พระสุบิน ปณีโต ปัจจุบันอายุ ๔๕ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่บ้านเกาะขวาง ตำบลห้วยแล้ง อำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นบุตรคนที่ ๓ ของนายจอย นางชม สัมมา

การศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านจุฬามณี
- นักรรรมเอก จากมหาเถรสมาคม
- ปริญญาคุษฎ์บัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนาชุมชน

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๔๐ คนดีศรีสังคม
- พ.ศ. - บุคคลดีเด่นของสังคม
- พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขาภูมิปัญญาชาวบ้าน
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน (สัจจะออมทรัพย์)
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

สมณะเสียงศีล ชาตวโร

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำประกาศเกียรติคุณ

สมณะเสียงสีล ชาตวโร

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สมณะเสียงสีล ชาตวโร จากจังหวัดนครปฐม เดิมชื่อนายชาตรี ลิทธิพันธุ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นผู้ริเริ่มนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ผ่านรายการวิทยุโดยปรับประยุกต์ด้วยวิธีการปลูกจิตสำนึกจากความคิดเชิงลบให้เป็นความคิดเชิงบวก มุ่งมั่นในการประกอบสัมมาอาชีพโดยใช้หลักธรรมเป็นธงชัยของชีวิต ริเริ่มพัฒนาน้ำสกัดชีวภาพสูตรต่างๆ มาปรับประยุกต์ใช้อย่างสarfัดประโยชน์ทั้งด้านเกษตรกรรมและการใช้ในวิถีชีวิตปัจจุบันเพื่อความประหยัดและรักษาสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืน ริเริ่มให้มีการจัดฝึกอบรมธรรมะและอาชีพเพื่อเผยแพร่ความรู้ เป็นวิทยาทานด้วยการปฏิบัติจริง ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมด้วยภูมิปัญญาไทย

การที่ สมณะเสียง ชาตวโร นำความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

สมณะเสียงศีล ชาตวโร

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สมณะเสียงศีล ชาตวโร จากพุทธสถานปฐมอโศก จังหวัดนครปฐม ผู้ริเริ่มพัฒนาน้ำสกัดชีวภาพสูตรต่างๆ มาปรับประยุกต์ใช้อย่างสารพัดประโยชน์ทั้งด้านการเกษตรและในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้สระผม ชักผ้า ล้างหน้า แปรงฟัน ฯลฯ แทนการใช้ยาสระผม สบู่ ผงซักฟอก ช่วยประหยัดและช่วยรักษาสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืน เป็นการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

สมณะเสียงศีล จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนประจำจังหวัดสิงห์บุรี จากนั้นเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนกรมไพรชนีย์โทรเลข แล้วศึกษาต่อจนจบอนุปริญญาทางการศึกษา (อกศ.) จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

สมณะเสียงศีลเข้ารับราชการเป็นครูสอนโรงเรียนกรมไพรชนีย์โทรเลขอยู่ ๖ ปี จากนั้นบวชเป็นสมณะที่พุทธสถานปฐมอโศกจังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ จนถึงปัจจุบัน

เมื่อบวชเป็นสมณะแล้ว สมณะเสียงศีลก็เริ่มผลิตสื่อธรรมะเผยแพร่แก่ประชาชน ในลักษณะของการสร้างสรรค์การผลิตสื่อในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า ธรรมคีตะ ด้วยการรวบรวมพุทธพจน์ พุทธสุภาษิต คติธรรม คำคม ของนักปราชญ์ ท่านผู้รู้มาอ่านบันทึกเสียงประกอบดนตรีให้น่าฟังและน่าติดตาม ซึ่งทำให้ธรรมะชุดธรรมคีตะเป็นที่นิยมของผู้ฟังจำนวนมาก ชุดที่ได้รับความนิยมสูงสุดได้แก่ชุดเสียงปลุก, เสียงปลง, เสียงธรรม, คุณค่าแห่งชีวิต, ผูกมิตรพิชิตใจ, เพียงเพื่อกำลังใจ, กฎแห่งกรรม, นวนิยายอิงธรรมะ เรื่องลีลาวดี ฯลฯ เป็นต้น

สมณะเสียงศีลจัดรายการวิทยุมากกว่า ๒๐ สถานี ซึ่งในปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบของการจัดรายการวิทยุใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน ด้วยการปรับเนื้อหาสาระในการนำเสนอเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

- ลักษณะที่ ๑ ธรรมเนียมเพื่อการพัฒนาจิตวิญญาณ
- ลักษณะที่ ๒ ธรรมเนียมที่ปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักการจัดการกับทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมและรู้จักช่วยเหลือ
เกื้อกูล ซึ่งกันและกันในการรักษาสิ่งแวดล้อมในชื่อรายการ
“เพื่อนช่วยเพื่อน”

การเรียนรู้

สมณะเสียงศีลเรียนรู้วิชาการจากสายสามัญ เรียนรู้ด้านจิตวิญญาณจากธรรมเนียมของสัมมาสัมพุทธเจ้า และเรียนรู้เรื่องการทำงานจากการปฏิบัติจริงเป็นหลัก นอกเหนือจากนั้นได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ โดยสรุปดังนี้

- จากการศึกษาหนังสือตำรับตำราต่างๆ เอกสารที่มีผู้ส่งไปให้
- จากสื่อ เช่น ทีวี, วิทยุ, ฟังจากวิทยุ ฯลฯ
- จากการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กับนักปราชญ์ท่านผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเวลาที่มีการจัดงานสัมมนา ประชุม อบรม ตามที่ต่างๆ หรือเชิญมาร่วมรายการวิทยุ ฯลฯ
- ได้จากผลการทดลอง เช่น การทำน้ำสกัดชีวภาพสูตรต่างๆ ที่ใช้ได้สารพัดประโยชน์ ทดลองทำไป ทดลองใช้ไป ก็ยังได้ความรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ พัฒนาจนใช้ดื่มเพื่อสุขภาพได้

องค์ความรู้

สมณะเสียงศีลสนใจศึกษา พัฒนา และปรับปรุงยุคที่ใช้สกัดชีวภาพมาอย่างยาวนาน ทำให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องชีวภาพอย่างเด่นชัด จึงได้นำเอาความรู้เรื่องชีวภาพมาพัฒนาเป็นสูตรต่างๆ จนใช้ได้สารพัดประโยชน์ ไม่ว่าจะใช้สระผม, อาบน้ำ, ชักผ้า, ล้างหน้า, แปรงฟัน ฯลฯ แทนยาสระผม สบู่ ผงซักฟอก ช่วยให้ประหยัดและรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้บำบัดน้ำเสีย กำจัดกลิ่น ใช้ล้างห้องน้ำ ห้องส้วม วิธีทำก็ง่ายมากคือใช้ผลไม้สุกประมาณ ๓ กิโลกรัม คลุกกับน้ำตาลทรายแดง ๑ กิโลกรัม หมักไว้ ๑๐ วัน ค่อยเติมน้ำพอท่วมหรือประมาณ ๘ ส่วน หมักไว้ ๓ เดือนก็กรองเอาน้ำมาใช้ได้ ผลไม้แต่ละชนิดมีผลดีในการใช้ที่แตกต่างกัน ถ้าใช้สระผมใช้มะกรูดใช้ล้างหน้าอาบหน้าควรใช้มะเฟือง หรือมะขามเปรี้ยว ฯลฯ

ถ้าทำใช้กับภาคเกษตรก็ให้ใช้เศษอาหารที่ยังสด ๆ ผสมกับโมลาสหรือน้ำตาล อัตราส่วนก็คือ ใช้ขยะหรือเศษอาหารจากครัวเรือน ๓ กิโลกรัม หรือ ๓ ส่วนผสมกากน้ำตาล (โมลาส) ๑ กิโลกรัมหรือ ๑ ส่วน หมักไว้ ๓ เดือน ก็เอาไปใช้รดต้นไม้ได้ ส่วนกากก็นำไปทำปุ๋ยหมักได้อีก เวลानำไปใช้รดต้นไม้ต้องผสมประมาณ ๓ ช้อน ต่อน้ำ ๑ ปีบ หรือ ๒๐ ลิตร ต้นไม้จะงามอย่างผิดปกติ ช่วยให้ดินร่วนซุยเพราะมีจุลินทรีย์ช่วยย่อย

นอกจากนี้ยังสามารถสกัดสมุนไพรใช้ได้แมลง เพลี้ย เชื้อราได้อีกด้วย ทำให้ลดต้นทุนในการผลิตและปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งเป็นประโยชน์ยิ่งต่อสังคม

การถ่ายทอดความรู้

สมณะเสียงศีลถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่

- นักเรียน นิสิต นักศึกษา
- กลุ่มเยาวชน
- กลุ่มนักวิชาการ
- กลุ่มเกษตรกร

๑๑๑

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระในการถ่ายทอดความรู้ของสมณะเสียงศีลนั้น จุดเน้นที่สำคัญได้แก่การใช้คุณธรรม นำความรู้ให้รู้จักจุดจุดบกพร่องของชีวิต ลด ละ เลิก อบายมุข ให้ได้ เพราะอบายมุขคือตัวพลาญ พร้า

ทำลายทั้งร่างกายและจิตใจ เมื่อใช้ธรรมะกล่อมเกลาคจิตใจไปได้พอสมควรแล้วก็แทรกเนื้อหาความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาไทย ที่จะทำให้เกษตรกรที่เป็นคนส่วนใหญ่ของแผ่นดินสามารถพึ่งตัวเองได้ เช่น การทำปุ๋ยหมักด้วยตนเอง ทำน้ำสกัดชีวภาพใช้ในครอบครัว ช่วยให้ประหยัดรายจ่าย เพราะการประหยัดรายจ่ายก็คือการเพิ่มรายได้นั่นเอง

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันสมณะเสียงศีลได้เปิดศูนย์อบรมชื่อชมรมเพื่อนช่วยเพื่อนที่บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๗ ต.อินทร์บุรี อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี โทร (๐๓๖) ๕๘๑-๕๒๒ มีผู้ไปขอศึกษาดูงานเกือบทุกวัน มีวิทยากรที่ชำนาญอยู่ประจำ และปัจจุบันจัดอบรมลูกค้ำของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส) รุ่นละ ประมาณ ๑๐๐ คน มาอยู่พักค้าง ๔ วัน ๕ คืน การอบรมเน้นคุณธรรมนำชีวิต ในหลักสูตรศีลธรรม ชีวิต ได้ทั้งความรู้ด้านอาชีพ และอบรมด้านจริยธรรมไปด้วย

ที่ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อนจะมีแปลงสาธิตให้คุณเป็นตัวอย่างว่าการใช้ชีวภาพดีกว่าการใช้สารเคมีอย่างไรมีนิทรรศการให้ชม มีการจัดระบบน้ำแบบประหยัดและสามารถทำหัวพ่นน้ำเองได้ ไม่ต้องซื้อ จัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนขึ้น ปัจจุบันมีชื่อว่าสถานีวิทยุชุมชนเพื่อนอินทร์บุรี FM ๑๐๕ MHz และยังจัดรายการวิทยุเผยแพร่ไปทั่วประเทศอีกเกือบ ๒๐ สถานี เช่น สถานีวิทยุ ต.ช.ด., จทล.ลพบุรี, ทอ.๐๑๒ กำแพงแสน สวท.เชียงใหม่, สวท. ลำปาง, มก. สงขลา ฯลฯ เทปที่ออกอากาศทางวิทยุแล้วก็นำมาใช้เป็นเทปหมุนเวียนนำไปเปิดหอกระจายข่าวตามวัดหรือตามหมู่บ้าน

วิธีการที่สมณะเสียงศีลใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น

- การอบรม
- การฝึกอบรม
- การบรรยาย
- การสาธิต
- การฝึกปฏิบัติ
- การจัดนิทรรศการ

ซึ่งในปัจจุบันที่ได้ดำเนินการ ได้แก่

- ให้การอบรมสั่งสอนแนะนำความรู้ต่างๆ ให้กับผู้สนใจและสร้างทายาทรุ่นใหม่ ๆ ให้มากขึ้นจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระด้านการอบรม
- ถ่ายทำวีดีโอและ CD ขั้นตอนของวิธีทำน้ำสกัดชีวภาพแต่ละสูตรไว้เผยแพร่
- จัดทำนิทรรศการมีภาพประกอบคำบรรยายให้เห็นถึงวิธีการทำและผลของการใช้อย่าง ชัดเจน

- สาธิตวิธีการทำให้ชม เมื่อมีผู้สนใจไปดูงานที่ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี
- ถ่ายทอดความรู้ทางสถานีวิทยุต่างๆ ที่จัดทำอยู่ ๒๐ สถานี

การที่สมณะเสียงศีล ชาตวโร เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

สมณะเสียงศีล ชาตวโร เดิมชื่อนายชาตรี สิทธิพันธุ์ เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

การศึกษา

- มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสิงห์บุรี
- โรงเรียนกรมไปรษณีย์โทรเลข
- อนุปริญญาการศึกษา (อกศ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

นายบุญช่วย วงษ์ษา

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายบุญช่วย วงษ์ษา

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา)

ครูบุญช่วย วงษ์ษา เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่จังหวัดสระบุรี ในครอบครัวชาวนาเคยประกอบอาชีพเป็นช่างซ่อมโทรทัศน์ จากนั้นได้กลับไปประกอบอาชีพทำนาตามแบบอย่างบรรพบุรุษแต่ต้องเผชิญกับปัญหาฝนแล้งติดต่อกันทำให้มีหนี้สินพอกพูนมากยิ่งขึ้น จึงตั้งต้นอนาคตใหม่ด้วยการเป็นผู้บุกเบิกและการทำสวนกลางนาท่ามกลางความไม่เห็นด้วยของเกษตรกรในชุมชน แต่ด้วยความมุ่งมั่นที่ต้องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบเดิมให้ก้าวสู่อุทิศใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ จึงได้ปรับผืนนาให้เป็นสวน ริเริ่มนำสัตว์ธรรมชาติ อาทิ กิ้งก่า ตุ๊กแก กบ คางคก มาช่วยในการกำจัดศัตรูพืชเพื่อลดเลิกการใช้สารเคมี มีความคิดก้าวหน้าด้วยการริเริ่มการทาบกิ่งไม้ผลกับต้นตอขนาดใหญ่ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘ นิ้ว ส่งออกสู่ตลาดจนมีชื่อเสียง พันสภาพความมีหนี้สินพลิกผืนดินแห้งแล้งให้เป็นสวนที่อุดมสมบูรณ์มาจนถึงปัจจุบัน

การที่ ครูบุญช่วย วงษ์ษา นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ผักฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายบุญช่วย วงษ์ษา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา)

ครูบุญช่วย วงษ์ษา จากตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ผู้บุกเบิกและริเริ่มการทำสวนกลางนาให้เป็นแบบอย่างในการปรับตัวของเกษตรกรที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ริเริ่มนำสัตว์ธรรมชาติ อาทิ กิ้งก่า ตั๊กแก กบ คางคก มาช่วยในการกำจัดศัตรูพืช และเป็นผู้ริเริ่มการทำบึงไม้ผลกับต้นตอขนาดใหญ่ที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘ นิ้ว ส่งออกสู่ตลาดจนมีชื่อเสียง

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูบุญช่วย กำพร้าบิดาตั้งแต่อายุ ๑ ปี จึงอยู่กับมารดาและพี่สาวมาแต่เด็ก ธรรมชาติของชนบทมีส่วนอย่างสำคัญในการบ่มเพาะนิสัยให้ใส่ใจกับสภาพแวดล้อม รักและเข้าใจธรรมชาติ ชอบการคันคว่ำ ทดลองมาแต่เด็ก

หลังเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดตาลเสี้ยนศรีมาราชูร์แล้ว ภายหลังเข้ารับการอบรมอิเล็กทรอนิกส์จากโรงเรียนสารพัดช่าง มีความชำนาญในการซ่อมโทรทัศน์จนประกอบเป็นอาชีพได้

ประกอบอาชีพซ่อมโทรทัศน์ได้ ๒ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ครูบุญช่วยกลับไปทำนากับพี่สาวบนเนื้อที่ ๑๗ ไร่ แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาฝนแล้ง ๒ ปี ติดต่อกันทำให้มีหนี้สินพอกพูนจำนวนมาก

เมื่อเห็นว่าการทำนาไม่ประสบความสำเร็จ ครูบุญช่วยจึงปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ด้วยการเปลี่ยนการทำนาให้เป็นการทำสวนด้วยการขุดบ่อกักเก็บน้ำ และปลูกไม้ผลนานาชนิด จนประสบความสำเร็จ กลายเป็นแหล่งการศึกษาดูงานด้านเกษตรกรรมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศ

การเรียนรู้

เมื่อพลิกเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการทำนาเป็นการทำสวน ครูบุญช่วยใช้พื้นฐาน

ด้านการเกษตรมาปรับประยุกต์ใช้กับการทำสวนในเบื้องต้นจากนั้นศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตรจากเอกสารต่างๆ และจากการเข้ารับการอบรมด้านเกษตรกับเกษตรตำบลเกษตรอำเภอ

การศึกษาความรู้ด้านการเกษตรทำให้ครูบุญช่วย เกิดความคิดใหม่ในการทำสวน นั่นคือการหันมาให้ความสำคัญกับการทำสวนเกษตรแบบผสมผสาน โดยปลูกมะม่วงพันธุ์เขียวเสวยเป็นหลัก จากนั้นนำมะขามเทศพันธุ์พระพุทธรบาท ๑ มาปลูกไว้ตามคันสวน และในสวนปรากฏว่ามะขามเทศพันธุ์พระพุทธรบาท ๑ ให้ผลผลิตที่ดีเกินความคาดหมาย ฝักใหญ่ ๑๗ ฝักมีน้ำหนักถึง ๑ กิโลกรัม

เพื่อให้มีรายได้ตลอดปีนอกจากปลูกมะม่วง มะขามเทศแล้ว ครูบุญช่วยได้ปลูกตะไคร้ กะเพรา ชะอม โหระพา ไม้เป็นพืชเกาะหน้าดิน และยังได้ประโยชน์ในการเดินไปขายได้ทุกวันอีกด้วย

ในระยะแรกของการทำสวนครูบุญช่วยก็เหมือนเกษตรกรทั่วไปที่ใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชทำให้สุขภาพทรุดโทรมเพราะแพ้สารเคมีอย่างรุนแรง จึงได้เริ่มศึกษาถึงระบบนิเวศตามธรรมชาติทำให้พบว่ากิ้งก่า ตู๊กแก กบ คางคก ล้วนแต่เป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งสิ้น

เพื่อให้สวนมีสัตว์ต่างๆ ช่วยกำจัดแมลง ครูบุญช่วยจึงหาสัตว์ดังกล่าวมาปล่อย ในสวนของตนเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถลดการใช้สารเคมีจนถึงขั้นปลอดสารเคมีได้ถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

องค์ความรู้

เนื่องจากมีนิสัยความเป็นช่างอยู่เป็นทุนเดิมทำให้ครูบุญช่วยคิดค้นเครื่องมือทางการเกษตร และกรรมวิธีที่จะทำให้ผลผลิตในสวนมีผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายวิธี องค์ความรู้ดังกล่าว ได้แก่

- การทำมิด - กรรไกรอเนกประสงค์เป็นเครื่องมือชิ้นเดียวกัน สามารถใช้ คีมหนีบต้นไม้ในการตอนกิ่งช่วยให้ตอนได้เร็วกว่าการตอนรากอากาศปกติ ๑๐ เท่า เพราะไม่ควั่นด้วยมิด
- การทาบกิ่งมะม่วงหรือไม้ผลอื่นโดยทาบกิ่งกับต้นตอขนาดใหญ่มีต้นขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๘ นิ้ว การทาบกิ่งจะทาบริเวณง่ามหน้าหลายเดือนจนกว่าลูกค้าต้องการจึง ตัดจากต้นแม่นำไปจำหน่าย
- การขยายพันธุ์พืชอื่นๆ ทำหลายลักษณะ เช่น การปักชำ การเพาะต้นกล้า และปักชำพืชด้วยการใช้เกลบเผา และอาศัยบริเวณร่มเงาของไม้ผลช่วยบังลมและ บังแสงแดดให้พอเพียง
- การปลูกไม้ผล เช่น มะขามเทศ และมะม่วงติดต้นให้เอนนอนแทน การเจริญในแนวตั้งตามปกติ ทั้งนี้เพื่อสะดวกต่อการขยายพันธุ์และการเก็บเกี่ยวผลผลิต
- การทำเกษตรธรรมชาติโดยนำกิ่งและใบพืชที่ตัดแต่งกิ่งนำไปคลุมไว้รอบต้น ถ้าเป็นกิ่งหรือต้นขนาดใหญ่นำไปทิ้งในลำธารทิ้งนานหลายเดือนจนผุพังจึงนำมาใช้เป็นปุ๋ย

การถ่ายทอดความรู้

ครูบุญช่วย วงษ์ษา ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนนักศึกษาข้าราชการ ต่างๆ หลายๆ หน่วยงาน บริษัทเอกชน และธนาคาร โดยการบรรยายความรู้ การสาธิต การทำกิจกรรมในสวนกลางนา การจัดฝึกอบรมความรู้แก่นักเรียนนักศึกษาระดับต่างๆ อย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี ขึ้นไป อาทิ นักเรียนโรงเรียนพระนารายณ์ นักศึกษาสถาบันราชภัฏเทพสตรี นักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีต่างๆ และเครือข่ายเกษตรจากจังหวัดต่างๆ เป็นต้น

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

สาระการถ่ายทอดความรู้ของครูบุญช่วยนั้น เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียนรู้เป็นสำคัญ เช่น

- เกษตรธรรมชาติ
- สวนกลางนา (เป็นการให้ความรู้ความคิด ในการเปลี่ยนแนวคิดจากการทำนาทำสวน)
- การปลูกมะขามเทศ
- การทาบกิ่งไม้ผลกับต้นตอขนาดใหญ่

เพื่อการจำหน่าย

- การขยายพันธุ์พืชลักษณะต่างๆ
- การทำเกษตรธรรมชาติ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูบุญช่วย วงษ์ษา ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

- การอธิบาย
- การนำชมสวนกลางนาประกอบการอธิบาย
- การสาธิต
- การฝึกปฏิบัติ
- การให้สัมภาษณ์
- การร่วมแสดงความคิดเห็น
- การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

การที่ครูบุญช่วย วงษ์ษา เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญา ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสาน ภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครู ภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการ จัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ครูบุญช่วย วงษ์ษา ปัจจุบันอายุ ๔๘ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ตำบลหนองแก อำเภอบางขัน จังหวัดสระบุรี เป็นบุตรคนที่ ๒ ของนายเขียน นางอ่อน วงษ์ษา สถานภาพปัจจุบัน - โสด

การศึกษา

- ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดตาลเสี้ยนศรีมาราษฎร์ อำเภอบางขัน จังหวัดสระบุรี
- โรงเรียนสารพัดช่าง สระบุรี

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- รางวัลผู้อาสาพัฒนาดีเด่นจากกระทรวงมหาดไทย มอบโดยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์
- พ.ศ. ๒๕๓๖ รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าจาก ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (สวนกลางนา) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นายยุทธชัย วิวิธน์กุลธร

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน)

ครูยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร จากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เกิดเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่จังหวัดนครปฐม เป็นผู้ค้นคว้า ทดลองนำน้ำมันมะพร้าวไปผสมกับน้ำมันก๊าดเพื่อให้เกิดพลังงานทดแทน (ไบโอดีเซล) ได้เป็นผลสำเร็จโดยใช้น้ำมันมะพร้าว ๒๐ ส่วน ผสมกับน้ำมันก๊าด ๑ ส่วน เพื่อให้เป็นเชื้อเพลิงในเครื่องจักรกลการเกษตร ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาพลังงานทดแทนใหม่เพื่อลดการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการขาดดุลการค้าของประเทศ

การที่ ครูยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร นำความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน) ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๔๕

นายยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน)

นายยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร จากอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นผู้ริเริ่มแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ราคามะพร้าวตกต่ำด้วยการนำมะพร้าวไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทน (ไบโอดีเซล) เพื่อช่วยชาวสวนให้ขายมะพร้าวในราคาที่สูงขึ้นและช่วยลดการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศ ด้วยการนำภูมิปัญญาไทยประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของสังคมและของประเทศ

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

นายยุทธชัย เกิดและเติบโตที่ตำบลลำพญา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อายุได้ ๑๑ ปี มารดาก็เสียชีวิต จึงอาศัยอยู่กับพี่น้องซึ่งได้ส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

การเกิดในครอบครัวที่ยากจนทำให้นายยุทธชัยต้องดิ้นรนหารายได้เลี้ยงชีพ ด้วยการเก็บกระป๋องนมมาล้างทำความสะอาดเพื่อนำไปขาย จากนั้นได้ไปรับจ้างขายไอศกรีม กาแฟ และรับจ้างทำงานอื่นๆ อีกสารพัด

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว มีความตั้งใจจะเรียนต่อสายอาชีพโดยเฉพาะช่างกล เนื่องจากมีความสนใจวิชาชีวดังกล่าวมาตั้งแต่เด็ก แต่เนื่องจากพี่น้องล้วน

แต่มีฐานะยากจนจึงไม่มีผู้ใดส่งเสียให้เรียนหนังสือสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาได้ ครูยุทธชัยจึงเดินทางไปเป็นลูกจ้างส่งน้ำอัดลมในตลาดจังหวัดเพชรบุรี และเมื่อมีเวลาว่างก็ไปรับซื้อถ่านหุงข้าวมาขายต่อและรับจ้างโรงสีข้าวชนข้าวเปลือกจากชาวนามาให้โรงสี

ขณะที่เป็นลูกจ้างก็ได้ศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานว่าความมั่นคงของชีวิตนั้นจะต้องมาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เป็นสำคัญ ซึ่งตนเองก็เริ่มคิดถึงอาชีพใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

เมื่อเห็นว่าการเป็นลูกจ้างมีอนาคตที่ไม่แน่นอนจึงได้เดินทางไปหานายสม พี่ชายคนโตซึ่งมีอาชีพทำสวนมะพร้าวอยู่ที่อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่นี้เองที่ครูยุทธชัยได้เรียนรู้อาชีพทำสวนอย่างหลากหลายและข้อสำคัญเขาได้คลุกคลีกับเครื่องมือการเกษตรทุกชนิดซึ่งเป็นสิ่งที่เขาชอบเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

ครั้งหนึ่งของชีวิตครูยุทธชัยต้องเฝ้าสวนมะพร้าวอยู่อย่างยาวนาน น้ำมันก๊าดซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิงจุดตะเกียงใกล้จะหมดลง การเดินทางไปซื้อน้ำมันก๊าดต้องใช้เวลาเดินทางหลายวัน ครูยุทธชัยเคยเห็นในพระอุโบสถใช้น้ำมันมะพร้าวเติมตะเกียงเพื่อจุดให้แสงสว่าง จึงได้เติวน้ำมันมะพร้าวแล้วทดลองนำมาผสมกับน้ำมันก๊าดดูผลปรากฏว่าตะเกียงให้แสงสว่างที่ดี

ทำสวนมะพร้าวอยู่นานนับ ๑๐ ปี ครูยุทธชัยก็ขยายอาชีพไปสู่เป็นผู้ผลิตรถไถนาเพื่อการเกษตรโดยร่วมกับพี่สาวซึ่งอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลกทำให้ได้เรียนรู้เรื่องเครื่องจักรกล

จนกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจักรกลการเกษตร และมีโอกาสร่วมทุนกับนักธุรกิจจากสาธารณรัฐประชาชนจีนผลิตเครื่องจักรกลด้านการเกษตรจนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมาจนถึงปัจจุบันในนามของโรงงานรุ่งวัฒนาอุตสาหกรรม (RWN) ซึ่งผลิตและจำหน่ายเครื่องจักรกลการเกษตร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การเรียนรู้

ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มพูนขึ้นมาตามลำดับ และเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ด้านราคาน้ำมันที่ลอยตัว ราคาขึ้น - ลง ตามตลาดโลกด้วยแล้ว ทำให้ครูยุทธชัยเริ่มคิดในเรื่องของพลังงานทดแทนที่มีแหล่งวัตถุดิบอยู่ในประเทศอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

วัตถุดิบที่จะนำมาใช้ผลิตพลังงานทดแทนดังกล่าวๆ ได้ ครูยุทธชัยให้ความสำคัญกับมะพร้าวเป็นสำคัญทั้งนี้เพราะคนไทยในอดีตก็เคยใช้น้ำมันมะพร้าวเป็นพลังงานสำหรับให้แสงสว่างในยามขาดแคลนมาแล้ว

องค์ความรู้

เมื่อครั้งที่ครูยุทธชัยได้ทดลองนำน้ำมันมะพร้าวมาผสมกับน้ำมันก๊าดเพื่อจุดให้แสงสว่างนั้น ความเป็นคนช่างสังเกตและเป็นนักทดลองครูยุทธชัยได้ทดลองผสมน้ำมันก๊าดกับน้ำมันมะพร้าวในสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อทดสอบพลังงานแสงสว่างที่ได้จากการเผาไหม้แล้วจดบันทึกรายละเอียดไว้

ผลการทดลองดังกล่าวนี้เองที่ได้กลายมาเป็นองค์ความรู้เฉพาะของครูยุทธชัย เพราะในเวลาต่อมาเมื่อเห็นว่าน้ำมันมะพร้าวกับน้ำมันก๊าดเมื่อผสมกันแล้วสามารถให้พลังงานได้และยังประหยัดเงินจากการซื้อน้ำมันก๊าดได้อีกด้วย ครูยุทธชัยจึงได้นำความคิดค้นแบบดังกล่าวมาขยายเพื่อใช้กับเครื่องจักรกลการเกษตรในเวลาต่อมา ซึ่งสูตรน้ำมันพลังงานทดแทนหรือไบโอดีเซลของครูยุทธชัยที่ให้พลังงานสูงสุดนั้นอยู่ในสัดส่วนน้ำมันมะพร้าว ๒๐ ส่วน ผสมกับน้ำมันก๊าด ๑ ส่วน สามารถให้พลังงานทั้งอัตราการเร่งและแรงบิดใกล้เคียงน้ำมันดีเซลทุกประการ

องค์ความรู้ของครูยุทธชัยต่อมาได้สร้างคุณูปการแก่เกษตรกรเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะสูตรน้ำมันดังกล่าวทำให้ชาวสวนขามะพร้าวได้ราคาดี เกษตรกรสามารถผลิตน้ำมันไว้ใช้ได้เอง ซึ่งเป็นการประหยัดเงินตราในการสั่งซื้อน้ำมันจากต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก

การถ่ายทอดความรู้

ครูยุทธชัยได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องพลังงานทดแทน (น้ำมันไบโอดีเซล) ผ่านการให้การศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

- การศึกษาในระบบ ได้แก่การเป็นวิทยากรพิเศษให้แก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ
- การศึกษานอกระบบ ได้แก่การเป็นวิทยากรให้แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
- การศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่การแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มผู้สนใจ เครือข่ายเกษตรกร นักวิชาการ เป็นต้น

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ของครูยุทธชัยได้แก่

- ความรู้เรื่องสูตรผสมและอัตราส่วนผสมของน้ำมันไบโอดีเซล
- ข้อควรระวังในการผสมน้ำมันไบโอดีเซล

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูยุทธชัยใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- การบรรยาย
- การสาธิต
- การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การฝึกปฏิบัติ

การที่ครูยุทธชัย วิวิฎณ์กุลธร เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน) เป็นบุคคลผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ครูยุทธชัย วิวิฎฐ์กุลธร ปัจจุบันอายุ ๕๖ ปี เกิดเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่บ้านเลขที่ ๘๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลลำพญา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นบุตรคนที่ ๕ ของนายเป็ียง และนางเกีย แซ่เอี้ยว สมรสกับนางสาวสม ยังอยู่ มีบุตร ๕ คน เป็นชาย ๒ คน หญิง ๓ คน

การศึกษา

- มัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๓๓
 - ได้รับโล่รางวัลสินค้ายอดเยี่ยมประเภทรถเกศตร จาก ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
 - ได้รับโล่รางวัลสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และนักเทคโนโลยีท้องถิ่น ประเภทประชาชน จากผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก เนื่องในโอกาสงานสัปดาห์วันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ
 - ได้รับโล่รางวัลผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมไทย โดย ฯพณฯ รัฐมนตรี ประมาณ อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นผู้มอบ
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๕
 - ได้รับโล่รางวัลธุรกิจมาตรฐานดีเด่น ประเภทรถเกศตรกรจาก ชมรมสนับสนุนผู้ประกอบการแห่งประเทศไทย โดยพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก เป็นผู้มอบ
 - ได้รับเชิญเป็นอาจารย์ผู้ชำนาญการด้านเครื่องจักรกลการเกษตร บรรยายแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก และสถาบันการศึกษาทั่วไป
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๔
 - ได้รับสิ่งทงคำ จาก ร.ต.อ. ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๕
 - ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (พลังงานทดแทน) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นายวีระ มีเหมื่อน

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่)

คำประกาศเกียรติคุณ
นายวีระ มีเหมื่อน
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่)

ครูวีระ มีเหมื่อน จากจังหวัดอ่างทอง เกิดเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๓ ที่จังหวัดนนทบุรี เป็นผู้ศึกษา ค้นคว้าศาสตร์และศิลปะของศิลปกรรมหลากหลายด้าน โดยปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ และเชี่ยวชาญ เป็นผู้นำภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ผลงานการแสดงโขน หนังใหญ่ การทำหัวโขน และการทำหนังใหญ่ด้วยกรรมวิธีแบบโบราณเพื่ออนุรักษ์คุณค่าแห่งภูมิปัญญาให้สืบสานเป็นรากเหง้าและเป็นสมบัติของแผ่นดินไว้เพื่อเป็นเกียรติภูมิของแผ่นดิน

การที่ ครูวีระ มีเหมื่อน นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายวีระ มีเหมื่อน

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่)

ครูวีระ มีเหมื่อน จากอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง เป็นผู้นำ
ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมอย่างหลากหลายสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปกรรม
เพื่อมอบเป็นสมบัติของแผ่นดิน ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์
ด้านศิลปกรรมเป็นวิทยาทานแก่ผู้สนใจมาอย่างยาวนาน

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูวีระ เกิดในครอบครัวชาวนาจังหวัดนนทบุรี ได้รับการปลูกฝังให้รู้จัก
ช่วยเหลือครอบครัวมาตั้งแต่เล็กโดยมีหน้าที่ในการหุงข้าวทำกับข้าวให้กับทุกคนในครอบครัว

ความที่เป็นเด็กขยันมีความตั้งใจในการทำงานอย่างสูงทำให้ญาติพี่น้องถ่ายทอด
ความรู้ในเรื่องอาหารและการทำงานมไทยประเภทต่างๆ ให้เป็นพิเศษ ซึ่งความรู้ดังกล่าว
ต่อมาได้กลายเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้ระหว่างเรียนช่วยเหลือครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ในขณะที่เรียนระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนศรีบุญยานนท์ จังหวัดนนทบุรีนั้น
ทางโรงเรียนได้จ้างครูนาฏศิลป์ให้มาสอนโจนหน้าจอ ซึ่งครูวีระได้สมัครเข้ารับการ
ฝึกอบรมโจนกับครูหัด เพิ่มสุวรรณ ครูประพิศ พรหมศรี ครูประภา พรหมศรี เป็นเวลา
ประมาณ ๓ เดือน นอกจากนี้ในวันหยุดครูวีระยังได้เรียนการพากย์โจนกับคณะครูนาฏศิลป์
ดังกล่าวอีกด้วย

การเรียนโจนทำให้ครูวีระ มีโอกาสได้แสดง
ความสามารถได้อย่างเต็มที่คณะครูนาฏศิลป์ได้จัดให้
มีการแสดงโจนนักเรียนขึ้นเพื่อหาเงินสร้างอาคาร
โรงอาหารหลายครั้งทำให้ครูวีระมีความสุขที่ได้ใช้ความ
สามารถของตนเองช่วยเหลือโรงเรียนที่เรียนหนังสืออยู่

นอกจากจะแสดงโจนในโรงเรียนแล้ว ครูวีระ
ยังได้มีโอกาสไปแสดงโจนร่วมกับเพื่อนๆ ที่หอประชุม
ของกระทรวงศึกษาธิการอีก ๒ ครั้ง ทำให้เกิดความ

ภาคภูมิใจและมุ่งมั่นที่จะฝึกฝนเรื่องการแสดงโขนเพื่อยึดเป็นอาชีพต่อไป

เมื่อครูนาฏศิลป์หมดสัญญากับทางโรงเรียนแล้ว ครูวีระก็ยังคงติดตามคณะครูไปแสดงโขน ยั้ที่ต่างๆ เสมอมา ทำให้คณะครูให้ความเมตตาถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้เป็นพิเศษ

นอกจากจะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศิลปะการแสดงโขนให้เป็นพิเศษแล้ว คณะครูนาฏศิลป์ยังแนะนำฝากฝังครูวีระให้รู้จักกับครูโขนอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องโขนซักรอก การทำหัวโขน การปักเครื่องโขน จากครูโขนที่มีชื่อเสียงของไทย

หลังเรียนจบแล้วครูวีระ สอบเข้ารับราชการในตำแหน่งช่างจัดวางของกรมไปรษณีย์โทรเลข ในเวลาว่างก็ยังคงไปฝึกโขนแสดงโขนอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ในช่วงรับราชการที่กรมไปรษณีย์โทรเลขนี้เองครูวีระได้มีโอกาสฝึกแกะสลักหนังใหญ่ ฝึกการพากย์โขนกับครูสง่า ศะศิวนิช เรียนการทำหัวโขนกับครูชิต แก้วดวงใหญ่ เรียนทำรอกในโขนซักรอกกับครูวิเชียร หลงรัก เรียนการปักเครื่องโขนกับครูชื่น ศิลปบรรเลง ฝากตัวเป็นศิษย์การทำหนังใหญ่กับครูสงวน รักมิตร และฝากตัวเป็นศิษย์ ม.ร.ว. จรูญสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ช่างสลักช่างทำหัวโขนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนภายหลังได้รับมอบหมายวิชาการไหว้ครูหนังใหญ่ โขน ละคร และเป็นตัวแทนของ ม.ร.ว.จรูญสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ จนถึงปัจจุบัน

การเรียนรู้

ครูวีระเรียนรู้ด้านศิลปกรรมในลักษณะของการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสนใจส่วนบุคคล การเรียนในรูปแบบดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติทำให้มีความรู้แม่นยำ เกิดทักษะ และเจตคติที่ดีในเรื่องที่ตนเองศึกษา

การเรียนรู้ศาสตร์ของศิลปะอย่างหลากหลายทำให้เกิดการบูรณาการทางความคิด และทักษะในทางปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้เองครูวีระจึงมีความรู้ มีทักษะในการแสดงโขน การทำหัวโขน การพากย์โขนการทำหนังใหญ่ อย่างผู้เชี่ยวชาญ

ความรู้และทักษะดังกล่าวได้มาจากการเรียนรู้ การฝึกฝน และการฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ

องค์ความรู้

การเรียนรู้ การฝึกฝน และการปฏิบัติ ทำให้ครูวีระเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เสมอในการปฏิบัติงานของตน

ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ที่ต่อยอดฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ทำให้ครูวีระเกิดองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญในขั้นแนะนำและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ที่ครูวีระมีได้แก่

- การแสดงโขน
- การทำหัวโขน
- การพากย์โขน
- การแสดงหนังใหญ่
- การพากย์หนังใหญ่
- การแกะสลักตัวหนังใหญ่

การถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันครูวีระถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะการแสดงโขน การแสดงหนังใหญ่ การแกะสลักตัวหนังใหญ่ ด้วยการรับเชิญไปสอนหนังสือให้แก่สถาบันการศึกษาทั้งระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา ประถมศึกษา และแก่ผู้เรียนตามอัธยาศัยจากชุมชนต่างๆ

นอกจากการเผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจในประเทศแล้ว หน่วยงานต่างๆ ยังได้บันทึก วิดิทัศน์ ศิลปะการทำหนังใหญ่ไปเผยแพร่ยังต่างประเทศหลายครั้ง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สยามสมาคม องค์การยูเนสโก เป็นต้น

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ที่ครูวีระถ่ายทอดแก่ผู้สนใจนั้นมีหลายระดับ ถ้าเป็นการถ่ายทอดความรู้ที่มีเวลาต่อเนื่องจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย (การแสดงโขนการแสดงหนังใหญ่)
- การพากย์โขน, การพากย์หนังใหญ่
- การจัดทำหัวโขน
- กระบวนการการทำหนังใหญ่
- การฝึกการแสดงโขน การแสดงหนังใหญ่

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูวีระ มีเหมือน ถ่ายทอดความรู้ด้าน
ศิลปกรรมด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- การบรรยาย
- การอธิบาย
- การสาธิต
- การตอบคำถาม
- การฝึกปฏิบัติ

การที่ครูวีระ มีเหมือน เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ครูวีระ มีหมื่น ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๗ ณ บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ ๘ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

การศึกษา

- ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสมรโกฏิ จังหวัดนนทบุรี
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนศรีบุญยานนท์

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๔๒ ศิลปินดีเด่น (สาขาศิลปะการแสดง การแสดงหนังใหญ่) จังหวัดนนทบุรี
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านศิลปกรรม (การทำหนังใหญ่) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นางศรีสมร คงพันธ์
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ (อาหารไทย)

คำประกาศเกียรติคุณ
นางศรีสมร กงพันธ์
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ (อาหารไทย)

ครูศรีสมร กงพันธ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่จังหวัดเชียงรายได้รับการถ่ายทอดศิลปการทำอาหารและศิลปะประดิษฐ์จากย่าซึ่งมีความสามารถสูงเด่นเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทั่วไปมาแต่เด็ก จนเกิดแรงบันดาลใจมุ่งมั่นที่จะศึกษาทางด้านเกษตรศาสตร์มาตั้งแต่เรียนหนังสือในระดับประถมศึกษา ซึ่งก็เป็นไปตามเป้าหมายของชีวิต ได้รับประกาศนียบัตรการเรือนจากโรงเรียนการเรือนพระนคร ศึกษาต่อด้านโภชนาการจากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ได้ประกาศนียบัตรการโรงแรมและภัตตาคารจากมหาวิทยาลัย Kapiolani Community College University of Hawaii โดยทุนจากอีสเวสต์เซ็นเตอร์ เป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการจัดทำหลักสูตรการสอนปริญญาตรีด้านอาหารและโภชนาการในประเทศไทย ริเริ่มการเพิ่มคุณค่าอาหารในอาหารเด็ก พัฒนาอาหารไทยให้เป็นที่นิยมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เขียนตำราอาหารเผยแพร่แก่ชาวไทยและชาวต่างชาติ

การที่ ครูศรีสมร กงพันธ์ นำความรู้ด้านโภชนาการ (อาหารไทย) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านโภชนาการ (อาหารไทย) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นางศรีสมร กงพันธ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ (อาหารไทย)

ครูศรีสมร กงพันธ์ จากกรุงเทพมหานคร เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านคหกรรมศาสตร์ในสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ เป็นนักคหกรรมศาสตร์ ที่มีความสามารถทั้งเชิงวิชาการและปฏิบัติ โดยเฉพาะการทำอาหารไทย ซึ่งเน้นความเป็นอาหารไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย โดยกล่าวว่า “คนไทยต้องรู้จักอาหารไทย ทำเป็น กินเป็น” เป็นผู้รู้คุณค่าอาหารไทยว่านอกจากจะสามารถป้องกันโรค รักษาโรคแล้ว อาหารไทยยังเสริมสร้างสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

เนื่องจากบิดาของครูศรีสมรรับราชการอยู่ต่างจังหวัด ชีวิตวัยเด็กจึงอยู่กับปู่ ย่า และอา เป็นส่วนใหญ่

นับเป็นโชคอย่างใหญ่หลวงของครูศรีสมรที่ย่าเป็นคนที่มีความเชี่ยวชาญและมีฝีมือสูงเด่นในเรื่องของศิลปะประดิษฐ์และการทำอาหารทุกชนิด ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีภูมิปัญญาอยู่ภาคเหนือนั้นจะถนัดอาหารไว้กินตามฤดูกาลซึ่งครูศรีสมรได้เรียนรู้สิ่งเหล่านี้มาแต่เล็ก ๆ

หลังเรียนจบชั้นมัธยม ๖ แล้ว ความประทับใจครูผู้สอนงานฝีมือ และการทำอาหารมีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้ครูศรีสมรมีความตั้งใจที่จะสอบเข้าเรียนที่โรงเรียนการเรือนพระนคร (สถาบันราชภัฏสวนดุสิตในปัจจุบัน) ซึ่งก็สามารถสอบเข้าเรียนต่อได้สมปรารถนา โดยได้รับประกาศนียบัตรการเรือนจากโรงเรียนการเรือนพระนคร

จบจากโรงเรียนการเรือนแล้วได้ศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ คณะเกษตรศาสตร์ ซึ่งเปิดแผนกอาหารและโภชนาการเป็นปีแรก เรียน ๓ ปีได้รับประกาศนียบัตร ป.ม. อาหารและโภชนาการซึ่งหลัง

จากเรียนจบก็ได้รับการทาบทามให้สอนที่แผนกอาหารและโภชนาการ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตครูสอนวิชาอาหารและโภชนาการ

ต่อมาด้วยความขยันมั่นเพียรครูศรีสมรจึงได้ทุนจากอีสเวสต์เซ็นเตอร์ให้เข้าเรียนวิชา Hotel Restaurant Management ที่ฮาวาย ในมหาวิทยาลัย Kapiolani Community College University of Hawaii ได้ประกาศนียบัตรการโรงแรมและภัตตาคาร จากนั้นกลับมาศึกษาต่อมหาวิทยาลัยมหิดล คณะสาธารณสุขศาสตร์ ภาควิชาอาหารและโภชนาการ

การเรียนการสอนด้านอาหารและโภชนาการได้ก้าวหน้าถึงระดับปริญญาตรี ครูศรีสมรได้มีส่วนร่วมทำหลักสูตรการสอนปริญญาตรีด้านอาหารและโภชนาการ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับนักศึกษามากมาย โดยทำหน้าที่หัวหน้าภาควิชาอาหารและโภชนาการ ของเทคโนโลยีราชมงคลมีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ จากนั้นได้รับหน้าที่เป็นรองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนาของสถาบัน เป็นผู้ริเริ่มนำนักศึกษาฝึกงานในชนบทร่วมกับปฏิรูปที่ดิน ในภาคฤดูร้อน จัดส่งนักศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการ เช่น โรงแรม โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ริเริ่มเพิ่มคุณค่าอาหารในอาหารเด็ก ทำอาหารถนอมสำหรับเด็ก โดยเขียนเป็นตำรับอาหาร ทำการวิจัยอาหารภาคต่างๆ โดยเพิ่มสารอาหารโปรตีน จัดทำอาหารกลางวันสำหรับเด็ก

กรุงเทพมหานคร ในรูปอาหารเสริมถั่วเพื่อเพิ่มคุณค่าทางโปรตีนและลดต้นทุน นอกจากนี้ยังได้พัฒนาอาหารพื้นบ้านภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคใต้ ตลอดจนส่งเสริมการนำผักพื้นบ้านมาประกอบเป็นอาหารไทย จนเป็นที่นิยมโดยทั่วไป

นอกจากจะประสบความสำเร็จในด้านการสอนแล้วครูศรีสมรยังเขียนตำราถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารไว้เป็นจำนวนมาก

การเรียนรู้

ครูศรีสมรเรียนรู้เรื่องการทำอาหารมาจากสถาบันครอบครัวเป็นหลักซึ่งเป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่สั่งสมสืบสานต่อๆ กันมา ซึ่งเน้นในเรื่องของการปฏิบัติเป็นสำคัญ

นอกจากการเรียนรู้นอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยแล้ว ครูศรีสมรยังเรียนรู้เรื่องอาหารไทยและอาหารสากลจากการศึกษาในระบบอีกด้วย ทำให้เกิดการผสมผสานภูมิปัญญาด้านอาหารทั้งจากภูมิปัญญาดั้งเดิมและภูมิปัญญาสากลเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ อย่างหลากหลาย

การถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันอาหารไทยกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก สำหรับชาวต่างชาติ ทำให้คนไทยตื่นตัวหันมาสนใจการมีอาชีพการทำอาหารไทยมากขึ้น ครูศรีสมรเป็นผู้หนึ่งที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดอาชีพการทำอาหารไทย และมีความคิดว่าจะทำอย่างไรให้คนไทยรู้จักอาหารไทย รักการทำอาหารไทย ถ่ายทอดอาหารไทยให้ถูกต้อง จึงมีความคิดว่าการถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารไทยนั้น ควรจะพัฒนาและถ่ายทอดให้กับใครบ้าง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของความเป็นเอกลักษณ์อาหารไทย โดยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

- ผู้เรียนในระบบ
- ผู้เรียนนอกระบบ
- ผู้เรียนตามอัธยาศัย อาทิ
 - พัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจด้านอาหาร
 - พัฒนาครูผู้สอนด้านอาหารและโภชนาการ
 - อบรมมัคคุเทศน์ทั่วไป (ชาวต่างประเทศ)
 - แพทย์แผนไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจารย์ศรีสมรจึงได้จัดทำโครงการต่างๆ จำนวนมากขึ้นมาเพื่อรองรับความคิดที่จะพัฒนาบุคลากรให้รู้จักอาหารไทยและทำอาหารได้อย่างถูกต้อง โครงการที่ประสบผลสำเร็จที่ได้ทำไปแล้วก็คือ โครงการสอนอาหารไทย ๑๐ อย่าง ยอดนิยม โดยได้ร่วมมือกันพัฒนาฝีมือแรงงานจัดการฝึกอบรมให้กับประชาชนทั่วไปที่ต้องการมีอาชีพการทำอาหารไทย และยังนำอาชีพอาหารไทยไปเผยแพร่ยังต่างประเทศอีกด้วย

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระในการถ่ายทอดความรู้ นั้น สรุปได้ดังนี้

- ความเป็นมาของอาหารไทย ประวัติอาหารไทยบางอย่าง
- เอกลักษณ์อาหารไทยของแต่ละภาค ในเรื่องการใช้เครื่องเทศ เครื่องปรุงรสชาติ
- อาหารไทยเป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นก่อน ที่เราควรอนุรักษ์และเผยแพร่ และภาคภูมิใจ

- อาหารไทยเป็นอาหารสุขภาพ มีไขมันต่ำ เส้นใยสูง
- เครื่องเทศสมุนไพร พืชผักที่ใช้ล้วนแต่มีสรรพคุณทางยา
- การทำอาหารไทยเป็นทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์
- คนไทยต้องรู้จักอาหารไทย ทำเป็น กินเป็น
- ศิลปะในการกินอาหารไทย การกินอาหารไทยต้องกินเป็น อาหารจึงจะอร่อย เพราะเครื่องปรุงแต่ละอย่างในงานอาหารทำให้เกิดความอร่อย และส่งเสริมกันในด้านคุณค่าทางโภชนาการ
- มาตรฐานอาหารไทย
- อาหารไทยป้องกันโรค อาหารไทยรักษาโรค อาหารไทยเสริมสุขภาพ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครุศรีสมรได้ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- การบรรยาย
- การสาธิต
- การฝึกปฏิบัติ
- การให้คำปรึกษา
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ครุศรีสมร ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักศึกษามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แม้เมื่อเกษียณอายุแล้วก็ยังใช้เวลาว่างที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์โดยเผยแพร่ความรู้อาหารไทยกับประชาชนทั่วไป ตามสื่อต่างๆ ทั้งทางวิทยุศึกษา โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารต่างๆ จนเกิดองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ

การที่ครุศรีสมร คงพันธุ์ เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านอาหารและโภชนาการ (อาหารไทย) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่

ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่อง
เชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญา
ไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการ
ศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ
การศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒

ครูศรีสมร คงพันธุ์ ปัจจุบันอายุ ๖๘ ปี เกิดวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นชาวจังหวัด เชียงราย บิดาชื่อ นายสมบูรณ์ แสงแก้ว มารดาชื่อ นางดวงกา แสงแก้ว ชีวิตครอบครัวสมรสกับนายวีระ คงพันธุ์ มีบุตรชาย ๑ คน

การศึกษา

- ประกาศนียบัตรครูการเรือน โรงเรียนการเรือนพระนคร (สวนดุสิต)
- ประกาศนียบัตร (ป.ม. อาหารและโภชนาการ) จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
- ประกาศนียบัตร (การโรงแรมและภัตตาคาร) จาก Kapiolani Community College University of Hawaii
- ปริญญาตรี (ภาควิชาอาหารและโภชนาการ) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๓๐ รางวัลครูสภา ประเภทผู้สอนดีเด่น ระดับอุดมศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านโภชนาการ (อาหารไทย) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

นายสมชาย สمانตระกูล
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสมชาย สمانตระกูล

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครูสมชาย สมานตระกูล จากกรุงเทพมหานคร เกิดเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ริเริ่มในการนำหลักการของศาสนาอิสลามในเรื่องความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธา มาเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในระบบและชุมชนให้เกิดความตระหนักและเข้าใจถึงคุณอนันต์ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่หล่อเลี้ยงชีวิตมนุษย์ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ใช้พลังศรัทธาเป็นศูนย์รวมความร่วมมือร่วมใจปกป้อง บำรุง รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

การที่ครูสมชาย สมานตระกูล นำความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่น ได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายสมชาย สمانตระกูล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครูสมชาย สมานตระกูล จากกรุงเทพมหานครเป็นผู้นำในการใช้หลักการของศาสนาอิสลามในเรื่องความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการศรัทธามาเป็นจุดเริ่มต้นในการให้ชุมชนรู้จักและเข้าใจในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนจนประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูสมชายเกิดและเติบโตท่ามกลางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของแขวงโคกแฝก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่บ้านเกิดจากนั้นสอบเข้าศึกษาต่อจนจบการศึกษาศรีศาสนบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูพระนคร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ จากนั้นได้สมัครไปเป็นครูที่โรงเรียนสุเหร่าคู่วิทยา (สถานศึกษาของเอกชน) เป็นเวลา ๑ ปี แล้วสอบบรรจุเข้ารับราชการครูที่โรงเรียนสุเหร่านาดับ อำเภอหนองจอก กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

กาลเวลาที่ผ่านไปทำให้สภาพแวดล้อมของอำเภอหนองจอกในอดีตเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ครูสมชายให้ความสนใจกับเรื่องสิ่งแวดล้อมมาเป็นพิเศษ

พ.ศ. ๒๕๑๕ ครูสมชายได้รับคำสั่งให้ไปดำรงตำแหน่งครูโรงเรียนอิสลามลำไทร ซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนเองทำให้ความคิดที่จะส่งเสริมเรื่องสิ่งแวดล้อมมีความเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

ในสมัยนั้นครูสมชายมิได้มีความคิดที่จะกลับมาสอนเพียงอย่างเดียว แต่ได้มีความคิดและวางแผนไว้ว่าเขาคือลูกหลานของนายหะยีอับรอฮิม

นางชานี ผู้ริเริ่มก่อตั้ง ชุมชนหมู่บ้านลำไทร เมื่อสมัยอดีตบุคคลในยุคนั้นได้วางแผนงานด้วยความรอบคอบและมีวิริยะอุตสาหะมีความอดทนสูง เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดเจตนารมณ์และปลูกจิตสำนึกรักและหวงแหน ชุมชนแผ่นดินทองคอยรูตตี้กว่า จวบจนถึงปัจจุบันให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ซึ่งได้มีจิตใต้สำนึกจะตอบสนองคุณความดีของเหล่าบรรพบุรุษที่ได้สร้างผลงานความดีต่างๆ มาถึงชนรุ่นลูกรุ่นหลานสืบทอดติดต่อกันมาในสิ่งที่ตั้งงามเป็นแบบอย่างที่ดี

ในขณะที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ครูสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ เป็นระยะเวลายาวนานประมาณ ๒๖ ปี ได้มีความคิดที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปสามารถใช้โรงเรียนอิสลามลำไทร-มัสยิดคอยรูตตี้กว่า และที่สำคัญคือบ้านเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นและเติมประสบการณ์ต่างๆ ให้มากขึ้น โดยได้นำมวลประสบการณ์จากระบบบริหารราชการและประสบการณ์จากที่อื่นๆ มาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ริเริ่มจัดอาณาบริเวณในชุมชนอย่างมีระบบและเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ได้อย่างผสมกลมกลืนเป็นอย่างดี เน้นการปลูกต้นไม้บำรุงรักษาสภาพแม่น้ำลำคลอง จัดภูมิทัศน์ภายในชุมชนให้มีความร่มรื่นโดยจัดระบบการดูแลรักษาในระบบของกลุ่มบ้านร่วมกันรับผิดชอบ โดยมีจุดตั้งต้นที่โรงเรียนก่อนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชน พร้อมทั้งใช้สภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวเป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน สถานที่ออกกำลังกาย และสถานที่พักผ่อนของทุกคนในชุมชน

จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวทำให้แนวคิดในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเริ่มซึมซับในจิตสำนึกของคนในชุมชนยิ่งเมื่อครูสมชายได้นำหลักการของศาสนาในเรื่องความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของศรัทธา มาเผยแพร่ต่อชุมชนด้วยแล้วทำให้ทุกคนต่างให้ความร่วมมือในเรื่องของการจัดการสภาพแวดล้อมเป็นอย่างดี

การเรียนรู้

การเป็นครูในบ้านเกิดทำให้ครูสมชายมองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อน จุดเด่น จุดด้อยของชุมชนอย่างผู้รู้แจ้ง สิ่งใดที่เป็นจุดอ่อนและจุดด้อยของชุมชน ครูสมชายก็ใช้กระบวนการทางการศึกษาเข้าไปให้ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และปลูกฝังเจตคติสำนึกรักท้องถิ่นเพื่อให้ทุกคนเกิดความร่วมมือในการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีความร่มรื่นน่าอยู่ด้วยการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างบ้าน มัสยิด

และโรงเรียน เพื่อเป็นพลังสำคัญในการร่วมแรงร่วมใจกันอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนอยู่กับชุมชนตลอดไป

องค์ความรู้

ครูสมชาย สมานตระกูล คิดและตระหนักดีว่าบรรดาบรรพบุรุษได้สร้างสมทรัพย์ากรในพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ไร่ สืบคนคลุ่นลูกหลานที่ปลูกสร้างสมถ้วนแล้วแต่มีความสำคัญแก่ทุกชีวิต ในการใช้และสร้าง การบำรุงรักษาทรัพยากรจึงต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนพฤติกรรมจากการทำลายสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นการช่วยกันดูแลบำรุงรักษา และตั้งกฎเกณฑ์ทางสังคมร่วมกัน

สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ความรู้ที่ครูได้มาจากประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในชุมชนและในบ้านเกิดของตนเอง

การถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันครูสมชายถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้สนใจเรียนรู้ กลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

- ผู้เรียนในระบบ
- ผู้เรียนนอกระบบ
- ผู้เรียนตามอัธยาศัย
- กลุ่มเครือข่ายสิ่งแวดล้อม
- สื่อแขนงต่าง ๆ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

ครูสมชายมีความตระหนักว่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมคือชีวิตของมนุษย์ที่จะต้องดำรงไว้ให้เป็นวัฒนธรรม ดังคำว่า “ปลูกป่า ปลูกคน”

ดังนั้นครูสมชาย สมานตระกูล จึงได้พยายามคิดค้นและค้นคว้า สร้างกิจกรรมเพื่อสร้างสามัคคีอย่างเอาจริงเอาจัง มานานกว่า ๑๐ ปี ด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนโรงเรียนอิสลามลำไทร ตามหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๓) กับนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ จึงมีความตระหนักว่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมคือชีวิตของเราที่จะดำรงและรักษาไว้เป็นวัฒนธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ของโรงเรียนอิสลามลำไทร ภายในห้องเรียนสี่เหลี่ยมไม้กี้

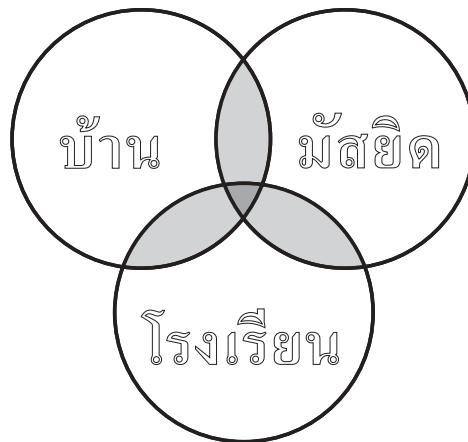
ตารางเมตรคงไม่เพียงพอกับกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน
เนื้อหาสาระที่ถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนจึงเน้นในเรื่องต่อไปนี้

- คุณประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม
- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- รูปแบบความร่วมมือการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม

ฯลฯ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

โดยสรุปแล้วครูสมชายใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเข้ามา
บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะดังต่อไปนี้

- การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับมัสยิด
- การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับบ้าน
- การมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับมัสยิด
- การมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน มัสยิด

ครูสมชาย ได้กล่าวว่าบ้าน โรงเรียน มัสยิด จึงเป็นองค์กรสามประสาน ได้อย่าง
แน่นแฟ้นและยังสามารถนำเสนอวิธีการถ่ายทอดได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้จากกิจกรรม คือ
นำผลงานออกมาเผยแพร่และนำเสนอในงานต่างๆ เช่น

๑. จัดนิทรรศการที่สถาบันราชภัฏพิบูลย์สงคราม จ.พิษณุโลก และสถาบัน
ราชภัฏรำไพพรรณี จ.จันทบุรี

๒. เผยแพร่ทางสื่อมวลชน ดังนี้

๒.๑ ทางโทรทัศน์ช่อง ๓ รายการบ้านหลังใหญ่ และรายการห้องเรียน
ธรรมชาติ

๒.๒ ทางโทรทัศน์ช่อง ๕ รายการบ้านลานเมือง

๒.๓ ทางโทรทัศน์ช่อง ไอทีวี รายการ
อรุณรุ่งที่คอยรุดตักกว่า และรายการอย่างนี้ซึหารสอง
ตอนต้นไม้กลายเป็นหิน ปุ๋ยชีวภาพดีกว่า

๓. เผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์
เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์สยาม และวารสารรุ่งอรุณ ใน
โครงการรุ่งอรุณและที่สำคัญที่สุด คือ บอกกล่าวกับ
คนในชุมชนด้วยตนเอง พร้อมกับการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ การสอนอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบันทำให้ได้รับ
การสืบทอดต่อชนรุ่นหลังใกล้เคียงสืบสานเป็น
วัฒนธรรมที่ดี

การที่ครูสมชาย สمانตระกูล เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นบุคคลผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าว
มาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญา
ไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา
นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๔๒

ครูสมชาย สมานตระกูล เกิดวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่บ้านเลขที่ ๒๗/๑ หมู่ ๕ แขวงโคกแฝด เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรคนที่ ๑ ในจำนวน ๗ คน ของนายทวี นางจินดา สมานตระกูล

การศึกษา

- คุรุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จากวิทยาลัยครูพระนคร

เกียรติคุณที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๕๐
 - ชนะเลิศการประกวดชุมชนสะอาด ตามโครงการร่วมใจทำไทยให้สะอาดของกรุงเทพมหานคร
 - ชนะเลิศการประกวดกิจกรรมวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เรื่อง “เรารักษ์ลำไทร” ของสมาคมครูวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ร่วมกับกลุ่มชินวัตร และศึกษาดูงานสิ่งแวดล้อมประเทศออสเตรเลีย
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๑
 - รับรางวัลครูดีเด่น (ประเภทสรรหา) ของกรุงเทพมหานคร
 - รับโล่พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ชุมชนดีเด่นในการรวมใจสู้ภัยเศรษฐกิจ
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๒
 - รับรางวัลเชิดชูเกียรติ “เพชรกรุงเทพ” ครั้งที่ ๓ สาขาอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ของกรุงเทพมหานคร
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๕
 - ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นายสมทรง แสงตะวัน

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

คำประกาศเกียรติคุณ
นายสมทรง แสงตะวัน
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

ครูสมทรง แสงตะวัน เกิดเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ที่จังหวัดสมุทรสงครามในครอบครัวชาวสวน เป็นผู้พลิกฟื้นและพัฒนาพันธุ์ส้มโอขาวใหญ่ ซึ่งเป็นส้มโอพันธุ์พื้นเมืองที่กำลังจะสูญพันธุ์ให้กลับมาเป็นส้มโอพันธุ์คุณภาพมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ โดยการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาปรับประยุกต์พัฒนาพันธุ์ส้มโอด้วยการใช้เกลือสมุทรมาแก้ปัญหาส้มโอที่มีรสขมเนื้อกรอบแห้ง ให้เป็นส้มโอที่มีรสหวานเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังทดลองนำขี้เถ้าคอกหมูมาทดลองใช้ในสวนส้มโอทำให้ส้มโอมีรสชาติหวานอร่อย ทดลองใช้แมลงควบคุมแมลงภายในสวนทำให้สวนส้มโอเป็นสวนปลอดสารเคมีร้อยเปอร์เซ็นต์

การที่ ครูสมทรง แสงตะวัน นำความรู้ด้านเกษตรกรรมที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝน ปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๔๕

นายสมทรง แสงตะวัน

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม

ครูสมทรง แสงตะวัน จากตำบลบางพรหม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นผู้พลิกฟื้นและพัฒนาพันธุ์ส้มโอขาวใหญ่ ซึ่งเป็นส้มโอพันธุ์พื้นเมืองที่กำลังจะสูญพันธุ์ให้กลับมาเป็นส้มโอพันธุ์คุณภาพและมีชื่อเสียงของจังหวัดสมุทรสงครามโดยใช้ภูมิปัญญาไทยด้วยการนำเกลือสมุทรมาแก้ปัญหาส้มมีรสขม เนื้อกรอบแห้งให้เป็นส้มโอที่มีเนื้อที่รสหวานเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั่วไป

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูสมทรง เกิดในตระกูลของชาวสวนที่ให้ความสำคัญทั้งในเรื่องของอาชีพและการศึกษาโดยในเรื่องของอาชีพนั้น บิดา มารดาได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ในการทำสวนให้ครูสมทรงได้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็กด้วยการปฏิบัติจริง ส่วนความรู้ทางด้านสามัญครูสมทรงจบการศึกษาประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

หลังจบการศึกษาประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) แล้ว ครูสมทรง สอบบรรจุเข้ารับราชการครูที่โรงเรียนบ้านคลองสมบุรณ์ อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ปัจจุบันย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนวัดบางพลับ อำเภอบางคนที

การเกิดและเติบโตท่ามกลางสวนผลไม้ที่อุดมสมบูรณ์ในอดีตทำให้ภาพของวัน เวลา เก่าๆ ฝังแน่นอยู่ในความทรงจำตลอดมาและเมื่อกาลเวลาผ่านไปบ้านสวนที่เคยอุดมสมบูรณ์มาแต่กาลก่อนที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ที่เคยเป็นส้มโอพันธุ์ดีมีรสชาติอร่อยกลับกลายเป็นส้มโอที่มีปัญหา นั่นคือรสขม เนื้อกรอบแห้งไม่น่ารับประทานเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

เพียงชั่วระยะเวลาไม่นานนักส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ก็ไม่มีชาวสวนคนไหนนำไปปลูกขยายพันธุ์อีกต่อไป แต่ละสวนปลูกส้มโอพันธุ์ใหม่โดยปล่อยให้ส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่มีติดสวนประปรายและไร้การดูแล

ชีวิตที่ผูกพันกับส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่มาอย่างยาวนานทำให้ครูสมทรงพยายามในทุกวิถีทางที่จะฟื้นฟูส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ให้กลับมาเป็นส้มโอยอดนิยมหมู่บ้านเกิดเมืองนอนของตนเหมือนในอดีตที่ผ่านมาด้วยการฟื้นฟูความทรงจำในอดีตไปที่ละขั้นทีละตอนว่าในสมัยของบิดาและมารดานั้นท่านดูแลบำรุงรักษาส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่อย่างไร ส้มโอพันธุ์ดังกล่าวจึงมีรสชาติอร่อยเป็นที่นิยมของประชาชนโดยทั่วไป

สิ่งที่ครูสมทรงค้นพบก็คือ มารดาและบิดาใช้น้ำทะเลที่หนุนสูงรดส้มโอในสวนทุกต้นทำให้เขาคิดว่าในน้ำทะเลนั้นน่าจะมีแร่ธาตุสำคัญที่ทำให้ส้มโอมีรสหวานเนื้อฉ่ำน่ารับประทาน

เมื่อตั้งสมมุติฐานแล้วครูสมทรงจึงเริ่มทดลองนำเกลือสมุทรหรือเกลือแกงไปทดลองโรยใต้ต้นส้มโอซึ่งในเวลาต่อมาก็พบว่าส้มโอที่มีรสขมนั้นกลับมีรสหวาน เนื้อส้มโอที่เคยกรอบแห้งก็มีความชุ่มฉ่ำเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

พ.ศ. ๒๕๒๐ ครูสมทรงซื้อที่ดินเพื่อทำสวนจำนวน ๑๐ ไร่ ในสวนนั้นเขาปลูกริมส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ทั้งหมดซึ่งชาวสวนคนอื่นๆ ต่างเฝ้ามองครูสมทรงด้วยความหวังว่าลูกชายชาวสวนที่มีการศึกษาสูงและรับราชการเป็นครูคนนี้ช่างไม่มีความรู้เรื่องสวนเอาเสียเลย ทั้งนี้เพราะในเวลานั้นส้มโอขาวใหญ่ไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคนานแล้ว

การเรียนรู้

เนื่องจากครูสมทรงมีพื้นฐานความรู้ทางด้านเกษตรในภาคปฏิบัติมาจากครอบครัวและภาคทฤษฎีจากการศึกษาในระบบ จึงได้นำความรู้และประสบการณ์ทั้งสองส่วนมาสร้างสวนส้มโอขึ้นใหม่

ครูสมทรงเป็นคนช่างสังเกตในขณะที่รอการเจริญเติบโตของส้มโอนั้นได้นำขี้เถ้าจากการเคี้ยวน้ำตาลไปกองสุมไว้ใกล้ๆ กอกด้วยน้ำว่า และสังเกตเห็นว่ากอกด้วยน้ำว่าที่นำขี้เถ้าไปกองไว้นั้นจะออกเครือ ๑๑ - ๑๒ หวี นับผลได้ ๑๓๐ ผล และมีรสชาติดี

จากข้อสังเกตดังกล่าวเมื่อส้มโอเจริญเติบโตขึ้นครูสมทรงจึงทดลองนำขี้เถ้าไปโรยรอบต้นส้มโอเมื่อส้มโอให้ผลผลิตได้ทดลองชิมดูปรากฏว่าส้มโอดังกล่าวมีรสหวานอร่อยกว่าต้นที่ไม่ใช้ขี้เถ้า

ในระยะแรกของการทำสวนส้มโอครูสมทรงใช้ปุ๋ยเหมือนเกษตรกรทั่วๆ ไป แต่ต่อมากันพบว่าการใช้ปุ๋ยเคมีทำให้ส้มโอโทรมเร็วกว่าปกติจึงได้เริ่มมาสนใจใช้ปุ๋ยหมักและต่อมาก็เลิกใช้ปุ๋ยเคมีโดยสิ้นเชิง

เนื่องจากครูสมทรงเป็นนักทดลองโดยธรรมชาติเมื่อเห็นชาวนาเกลือเก็บเกลือไปขายแล้ว นาเกลือก็จะมีสิ่งที่เรียกว่า **ขี้แดดนาเกลือ** ร้อนเป็นแผ่นเล็กๆ เหมือนดินแฉกระแหง ครูสมทรงเชื่อว่า **ขี้แดดนาเกลือ** จะต้องมีส่วนที่มีประโยชน์ต่อสวนส้มโอ จึงได้ทดลองนำขี้แดดนาเกลือมาใส่บริเวณโคนต้นของส้มโอผลปรากฏว่าส้มโอดังกล่าวมีความเจริญงอกงามให้ผลผลิตสูง รสชาดหวานอร่อย จนในปัจจุบันนี้ขี้แดดนาเกลือซึ่งเป็นวัสดุเหลือทิ้งกลายเป็นของที่มีคุณค่าช่วยบำรุงพันธุ์ส้มโอขาวใหญ่ให้เป็นส้มโอที่มีรสชาดดีกว่าในอดีตที่ผ่านมา

องค์ความรู้

ครูสมทรงสัง้ององค์ความรู้จากการทำสวนมาเป็นระยะหลังจากทดลองนำขี้เถ้าและขี้แดดนาเกลือไปใส่ในสวนส้มโอเพื่อเพิ่มรสชาดความหวานแล้วต่อมาก็ได้ริเริ่มทดลองนำกากจากโรงงานน้ำปลามาใช้เป็นปุ๋ยในสวนส้มโอจนได้ผล

โดยสรุปแล้ว ครูสมทรงเกิดองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรมทั้งโดยการค้นพบและพัฒนา ดังนี้

ค้นพบ

- การรักษาโรคยางไหลซึ่งเป็นโรคอันตรายของชาวสวนส้มด้วยการขูดยางที่ไหลจนถึงเชื้อไม้จากนั้นนำขี้โคลนจากท้องร่องสวนมาปิดแผลซึ่งสามารถรักษาโรคยางไหลได้
- การให้แมลงวางไข่บนใบหญ้าแทนการวางไข่บนใบอ่อนของส้มโอ โดยเมื่อส้มโอแตกใบอ่อนครูสมทรงก็จะเริ่มตัดหญ้าในสวนทำให้แมลงวางไข่บนใบหญ้าแทนใบอ่อนของส้มโอ เพราะไม่ต้องบินสูงขึ้น
- การนำเกลือสมุทร ขี้เถ้า ขี้แดดนาเกลือ กากจากโรงงานน้ำปลา มาเป็นปุ๋ยสำหรับเพิ่มรสชาดความอร่อยให้แก่ส้มโอ

การพัฒนา

- พัฒนาการกำจัดแมลงโดยการให้แมลงแต่ละชนิดควบคุมแมลงด้วยกันเอง เช่น นำตัวอ่อนของตัวห้ำและตัวเบียนมาเลี้ยงไว้ในสวนเพื่อให้ตัวห้ำและตัวเบียนกินไรแดงที่ทำลายใบส้ม เป็นต้น
- พัฒนาการทำปุ๋ยหมัก น้ำสกัดชีวภาพเพื่อใช้เป็นปุ๋ยแทนปุ๋ยเคมี และสารเคมีทำให้สวนส้มของครูสมทรงเป็นสวนส้มปลอดสารพิษ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

การถ่ายทอดความรู้

ครูสมทรงใช้บ้านและสวนของตนเองเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนด้วยการถ่ายทอดความรู้ทางด้านการแพทย์แก่ผู้สนใจในลักษณะของการเป็นสถานที่ฝึกงานด้านการเกษตรของสถาบันการศึกษาและแก่ผู้สนใจ อาทิ

- ความรู้พื้นฐานของการทำเกษตรกรรม
 - การทำปุ๋ยหมัก
 - การทำปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพ
 - การขยายพันธุ์พืช
 - การปลูกและการดูแลรักษา
 - การควบคุมวัชพืช
 - การเก็บเกี่ยวผลผลิต
 - การตลาด
- ฯลฯ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสมทรงถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจในหลายลักษณะ อาทิ

- การบรรยาย
- การนำชมสวน
- การสาธิต
- การฝึกปฏิบัติจริง

การที่ครูสมทรง แสงตะวัน เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม (การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่) เป็นผู้สร้างสรรค์สืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

ครูสมทรง แสงตะวัน ปัจจุบันอายุ ๕๓ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๒ ที่อำเภอ บางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นบุตรนายกล่อม นางผัน แสงตะวัน สมรสกับนางสาวฉวีล สุขสะอาด มีบุตรชาย ๒ คน ได้แก่ นายทรงยศ และเด็กชายทศพร แสงตะวัน

การศึกษา

- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิชาเอกสังคม วิชาโทเกษตร จากวิทยาลัยครูบ้าน สมเด็จเจ้าพระยา

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับรางวัลโล่ผู้มีความประพฤติดีจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีจอมพล ถนอม กิตติขจร จากพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๓๘-๒๕๓๙ เกษตรดีเด่นระดับจังหวัดสาขาอาชีพทำสวน
- พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับโล่ประทานรางวัลชนะเลิศการประกวดทางการเกษตรประเภท สัมโอพันธ์อื่นๆ ที่งานศิลปาชีพบางไทร ครั้งที่ ๑๒
- พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับเลือกเป็นครอบครัวพัฒนาตัวอย่างระดับจังหวัด จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับโล่รางวัลชนะเลิศการประกวดสวนสัมโอประเภทสวนเดี่ยว งานวันสัมโอขาวใหญ่และของดีเมืองแม่กลอง
- พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับโล่พระราชทานรางวัลยอดเยี่ยมจากสมเด็จพระเทพรัตนราช- สูดฯ สยามบรมราชกุมารี ในการประกวดผักสวนครัวอากาศในงาน เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ณ อุทยาน พระบรมราชานุสรณ์ อำเภออัมพวา จ.สมุทรสงคราม (อุทยาน ร.๒)
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นายสมบัติ กาญจนา

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (การปรับปรุงยุक्तแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายสมบัติ กาญจนา

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (การปรับปรุงยุक्तแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่)

ครูสมบัติ กาญจนา เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ที่จังหวัดชลบุรี เป็นผู้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยการปรับปรุงยุक्तแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ด้วยการขยายขนาดความจุของบ่อกักเก็บน้ำให้กว้างและลึกกว่าแนวพระราชดำริ เนื่องจากสภาพพื้นที่ขาดแคลนน้ำดินเป็นดินเหนียวสามารถจะขุดให้ลึกเพื่อกักเก็บน้ำได้ทำให้มีปริมาณน้ำสำหรับการทำการเกษตรได้อย่างพอเพียงพลิกผืนดินที่เคยแห้งแล้งให้กลายเป็นผืนดินอุดมสมบูรณ์ สามารถทำเกษตรกรรมได้ตลอดปีจนเป็นแบบอย่างให้แก่เกษตรกรรายอื่นทั่วประเทศ

การที่ ครูสมบัติ กาญจนา นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (การปรับปรุงยุक्तแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่) ได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (การปรับปรุงยุक्तแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายสมบัติ กาญจน

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (การปรับประยุกต์แนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่)

ครูสมบัติ กาญจน จากตำบลหนองหงษ์ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี ครุภูมิปัญญาไทยที่เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยการปรับประยุกต์แนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่จนสามารถพลิกฟื้นผืนดินที่แห้งแล้งให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ จนเป็นแบบอย่างให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูสมบัติ กาญจน จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดห้วยขวาง ตำบลหนองหงษ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ แล้วออกมาช่วยบิดามารดาทำการเกษตร และเข้าศึกษาต่อที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพานทองจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒

ครูสมบัติ เริ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นของตนเองครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ ๒๕ ปี ด้วยการปลูกอ้อย และมันสำปะหลัง โดยเช่าที่ในการทำเกษตรและขยายพันธุ์ แต่ผลการดำเนินงานประสบกับปัญหาการขาดทุน และคิดว่าถ้าหากทำต่อไปก็เหมือนเป็นการทำงานใช้หนี้ผู้อื่น จึงคิดที่จะล้มเลิกกิจการเดิมทั้งหมดแล้วหันมาตั้งต้นอนาคตใหม่ เริ่มทำการเกษตรแบบผสมผสาน (เกษตรทฤษฎีใหม่) ด้วยการปลูกมะม่วงจำนวน ๒๐ ต้น มะพร้าว จำนวน ๒๐ ต้น ทำนา ๕ ไร่ ปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง และเลี้ยงปลาจำนวน ๑ บ่อ

ด้วยความมานะความพยายามทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาการเกษตรจนประสบความสำเร็จ ฐานะดีขึ้นตามลำดับ ปัจจุบันมีเนื้อที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองจำนวน ๑๗ ไร่ และได้ทำการเกษตรด้วยการปรับประยุกต์ทฤษฎีใหม่จนประสบความสำเร็จ สามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ประชาชนที่สนใจทั่วไป ได้รับเชิญจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ให้เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ ใช้พื้นที่ทำการเกษตรของตนให้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

การเรียนรู้

เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรของครูสมบัติห่างไกลจากแหล่งน้ำ การขุดบ่อเพื่อกักเก็บน้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แต่ปัญหาที่ตามมาคือน้ำที่กักเก็บไว้มีปริมาณไม่เพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม

ครูสมบัติได้เรียนรู้จากประสบการณ์ว่าดินก้นบ่อนั้นเป็นดินเหนียวสามารถที่จะขุดบ่อให้มีขนาดลึกลงไปอีกได้ ตนเองจึงปรับปรุงประยุกต์ขนาดความลึกของบ่อให้เพิ่มมากขึ้นกว่าที่กำหนดไว้ตามหลักทฤษฎีใหม่ทำให้อบ่น้ำแต่ละบ่อกักเก็บน้ำในปริมาณที่มากขึ้นโดยไม่เสียพื้นที่ในการทำการเกษตรแต่อย่างใด

ความเป็นคนที่มีนิสัยในการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้ครูสมบัติเรียนรู้ในวิทยาการทางการเกษตรจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ และจากประสบการณ์ของตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดมา อาทิ การเข้าร่วมอบรมส่งเสริมความรู้ในการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ ณ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำรินำความรู้กลับมาทดลองใช้ พร้อมทั้งนำไปปรับปรุงและพัฒนาใช้กับไร่นาของตนเองจนประสบความสำเร็จ และยังเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนเกษตรกรด้วย

นอกจากเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ แล้ว ครูสมบัติเรียนรู้เรื่องการทำการเกษตรจากการปฏิบัติงานด้วยตนเองอีกด้วย โดยเฉพาะการเรียนรู้ถึงผลเสียของการใช้สารเคมีที่ทำลายทั้งสุขภาพและสิ่งแวดล้อม จึงได้เป็นผู้คนสำคัญในการเลิกใช้สารเคมีมาใช้วิธีทางธรรมชาติแทน เช่น การใช้สารสะเดา การใช้กับดักกาวเหนียว การใช้แมลงควบคุมแมลง และการปลูกพืชปลอดสารพิษ เป็นต้น

องค์ความรู้

การทำงานก่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดเป็นองค์ความรู้ที่หลากหลาย

องค์ความรู้ของครูสมบัติปรากฏเด่นชัดในหลายลักษณะ เช่น

- ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ริเริ่มการทำระบบให้น้ำแบบน้ำหยดและสปริงเกอร์ มาใช้ในสวนเพื่อลดแรงงาน ลดค่าใช้จ่าย และช่วยให้พืชได้น้ำในปริมาณที่สม่ำเสมอ และได้นำระบบให้น้ำแบบน้ำหยดและสปริงเกอร์ ไปแนะนำให้กับกลุ่มเกษตรกรที่สนใจมาศึกษาดูงาน รวมทั้งได้ถ่ายทอดความรู้นี้ให้กับนักเรียนโรงเรียนต่างๆ อาทิ เช่น นักเรียนโรงเรียนวัดห้วยยาง ฯลฯ
- ได้ทดลองทำแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ในพื้นที่ของตนเองจนประสบความสำเร็จทำให้มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตตลอดทั้งปี และแนะนำให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง
- ได้มีการรณรงค์เกษตรกรในพื้นที่ลดการใช้สารเคมี โดยแนะนำให้ใช้แบบวิถีธรรมชาติแทนสารเคมีที่มีพิษ เช่น การทำสารสะเดาใช้เอง การไม่ทำลายแมลงบางชนิดที่มีประโยชน์ ในการกำจัดหอนเพลี้ยแทนคน การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ และได้เข้าร่วมอบรม ณ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัดญาณสังวรารามวชิรวิหาร เกี่ยวกับการใช้สารชีวภาพ จากนั้นได้นำมาประยุกต์ใช้ ปรับปรุงให้เกิดประโยชน์กับผลิตผลของตนเองที่มีอยู่ จนประสบผลสำเร็จ และนำไปเผยแพร่ให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป

การถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันครูสมบัติ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

- การศึกษาในระบบ

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ ในเขตอำเภอพานทอง เช่น โรงเรียนวัดห้วยยาง โรงเรียนวัดโป่งตามูข โรงเรียนวัดหนองกาน้ำ ฯลฯ มาขอรับความรู้นอกสถานที่ เพื่อเสริมความรู้นอกบทเรียน โดยคุณสมบัติได้อธิบายเกี่ยวกับความรู้ในด้านต่างๆ จากประสบการณ์จริงที่ได้รับขณะที่ทำงานด้านการเกษตร

- การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ถ่ายทอดความรู้ด้วยการเป็นวิทยากรให้ความรู้และถ่ายทอดการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ ให้แก่เพื่อนเกษตรกรหลังจากที่ได้เข้ารับการอบรมมาแล้ว และได้พัฒนาปรับปรุงนำเศษวัชพืชหรือพืชที่เหลือใช้แล้วมาทำ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

เป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ แก่คณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและนอกประเทศ เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คณะศึกษาดูงานจากเอเชีย - แปซิฟิกใต้ จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาสาระในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนนั้น ครูสมบัติกำหนดเนื้อหาสาระการถ่ายทอดความรู้ไว้ดังนี้

- การทำการเกษตรปลอดสารพิษ
 - การทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ
 - ระบบการจัดทำบัญชีต้นทุนเพื่อเพิ่มผลผลิต
- ฯลฯ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสมบัติ ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- การบรรยาย
- การสาธิต
- การนำชมพื้นที่การเกษตร
- การฝึกปฏิบัติ

การที่ครูสมบัติ กาญจนหา เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม (การปรับปรุงยุคต้นแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทยเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒

ครูสมบัติ กาญจนา ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่ตำบลหนองหงษ์ อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๗ คน ของนายกิมเล้ง นางเขียน กาญจนา สมรสกับนางสาวสายชิน แซ่ลี มีบุตร ๓ คน ได้แก่ นายจิรชาติ นายเจริญโชค และนายจิรเดช กาญจนา

การศึกษา

- มัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอพานทอง

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับรางวัลที่ ๒ ในการประกวดผลงานดีเด่นไร่นาสวนผสม ระดับภาค จากกรมส่งเสริมการเกษตร
- พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่น ระดับจังหวัด สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม จากกรมส่งเสริมการเกษตร
- พ.ศ. ๒๕๔๒
 - ได้รับโล่ “คนดีศรีเมืองชล”
 - ได้รับรางวัลชนะเลิศ ผู้นำอาชีพก้าวหน้าดีเด่น ระดับจังหวัด จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 - ได้รับรางวัลชนะเลิศ ผู้นำชุมชนก้าวหน้าดีเด่น ระดับอำเภอ จากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
 - ได้รับรางวัล “สิ่งทอง” จากชมรมผู้นำอาชีพก้าวหน้าภาคตะวันออก
 - ได้รับรางวัลดีเด่นโล่พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการคัดเลือก แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ดีเด่น
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (การปรับปรุงยุक्तแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่)
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นางสมหมาย หนูแดง
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรยั่งยืน)

คำประกาศเกียรติคุณ

นางสมหมาย หนูแดง

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรยั่งยืน)

ครูสมหมาย หนูแดง เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่จังหวัดลพบุรี เป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้ดำเนินการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดสารพิษ ด้วยการใช้กระบวนการการวิจัยในการดำเนินงาน เป็นผู้ปฏิบัติ ทดลอง พัฒนา เกษตรอินทรีย์ในระบบนิเวศเขตร้อนจนประสบความสำเร็จ ริเริ่มวิจัยเพื่อผลิตจุลินทรีย์ท้องถิ่น พัฒนาระบบการหมักปุ๋ยอินทรีย์ระยะสั้นที่ให้คุณค่าธาตุอาหารสูง ริเริ่มจัดระบบปลูกพืชร่วมกันตั้งแต่สองชนิดเพื่อเพิ่มผลผลิตซึ่งจะเป็นเกษตรทางเลือกแทนเกษตรเคมีที่สำคัญในอนาคต

การที่ ครูสมหมาย หนูแดง นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (เกษตรยั่งยืน) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรยั่งยืน) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นางสมหมาย หนูแดง

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรยั่งยืน)

ครูสมหมาย หนูแดง จากจังหวัดลพบุรี เป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำในการทำเกษตรอินทรีย์ปลอดสารพิษ ด้วยการใช้กระบวนการวิจัยในการดำเนินงานทำให้การทำเกษตรประสบความสำเร็จโดยใช้วิถีการสมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการทำเกษตรกรรม

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูสมหมาย เข้ารับการศึกษาในระบบ จนสำเร็จการศึกษา ศึกษาศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากนั้นประกอบอาชีพรับราชการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๓๕ โดยลาออกจากราชการในตำแหน่งสุดท้ายในสำนักผู้ตรวจราชการกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

หลังลาออกจากราชการได้ไปเริ่มต้นทำเกษตรกรรมที่ไร่นาเหนือ อำเภอกอสุริยฟ้า จังหวัดลพบุรี ในลักษณะของการทดลองทำเกษตรกรรมแบบธรรมชาติ ซึ่งในระยะแรกประสบกับความล้มเหลวในด้านผลผลิต แต่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตทำให้เกิดความรู้และเกิดแนวคิดใหม่ในการทำเกษตรกรรม

การเรียนรู้

ครูสมหมายเรียนรู้เรื่องการทำเกษตรกรรมมาจากบิดาซึ่งเป็นผู้นำชุมชนและมีแนวคิดก้าวหน้าในการแนะนำการปรับเปลี่ยนพันธุ์ข้าว และการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่ชาวนา ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ครูสมหมายมีความตั้งใจจะเจริญรอยตามพ่อมาแต่เด็ก

ในช่วงรับราชการอยู่ที่จังหวัดสกลนครได้เรียนรู้การปลูกผักด้วยปุ๋ยคอก เมื่อมารับราชการที่จังหวัดสมุทรสาครได้เรียนรู้การแก้ปัญหาปลูกผักบนพื้นดินเค็มโดยได้ทดลองเพิ่มอินทรีย์วัตถุเข้าไปในดินทำให้ปลูกผักได้งอกงาม และในช่วงรับราชการ

ในสำนักผู้ตรวจราชการกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้เดินทางไปเรียนรู้กับผู้ทรงภูมิปัญญา
ด้านการเกษตรทั่วประเทศ

ครูสมหมายเคยทำงานกับมูลนิธิจิตตดาวโรวงค์มาลัย ได้รับการส่งเสริมให้ไป
ศึกษาดูงานเกษตรกรรมอินทรีย์ที่ประเทศจีน ศึกษาการใช้จุลินทรีย์ในเกษตรกรรมกับ
ดร.ฮิงะ ที่มูลนิธิคิวเซ

พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้เข้าไปบริหารโครงการเกษตรธรรมชาติถาวรนิมิตรอันเนื่องจาก
พระราชดำริ จากนั้นได้ออกมาทำไร่ของตนเองโดยเริ่มจากการทำนา ทำสวนผลไม้
ทำสวนผัก จัดตั้งกลุ่มเกษตรพอเพียง เน้นการทำเกษตรธรรมชาติโดยไม่ใช้สารเคมีใดๆ

องค์ความรู้

ครูสมหมายให้ความสำคัญกับกระบวนการวิจัยเพื่อการเกษตรอย่างสูง ได้ศึกษา
ค้นคว้า ทดลอง เกี่ยวกับระบบเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร หมักและทำน้ำชีวภาพเพื่อใช้
ในไร่เอง ปฏิบัติทดลองพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระบบนิเวศเขตร้อนจนประสบความสำเร็จ

วิจัยเพื่อผลิตจุลินทรีย์ท้องถิ่นไว้ใช้และเผยแพร่
เป็นวิทยาทาน พัฒนาระบบการหมักปุ๋ยอินทรีย์
จาก ๓๐ - ๔๐ วัน ให้เหลือเพียง ๓ - ๕ วัน จัดระบบ
ปลูกพืชร่วมกันตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปเพื่อเพิ่มปริมาณ
ผลผลิตซึ่งจะทำให้เกษตรกรไม่ต้องใช้ระบบเกษตร
เคมีอีกต่อไป

โดยสรุปองค์ความรู้ของครูสมหมายเป็นองค์
ความรู้ที่ได้มาจากการปฏิบัติงานการศึกษาค้นคว้า
ทดลองจนกลายเป็นองค์ความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

- ระบบอินเทอร์เน็ตในนิเวศเขตร้อนจังหวัดลพบุรี
- การผลิตจุดอินทรีย์ท้องถิ่นเพื่อใช้ในเกษตรอินทรีย์
- การผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์หมักใช้ระยะเวลาสั้น
- การผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากนมสด และถั่วเหลือง
- ระบบการปลูกพืชต่างชนิดร่วมกันเพื่อสร้างความหลากหลายทาง

ชีวภาพและเพิ่มผลผลิต

การถ่ายทอดความรู้

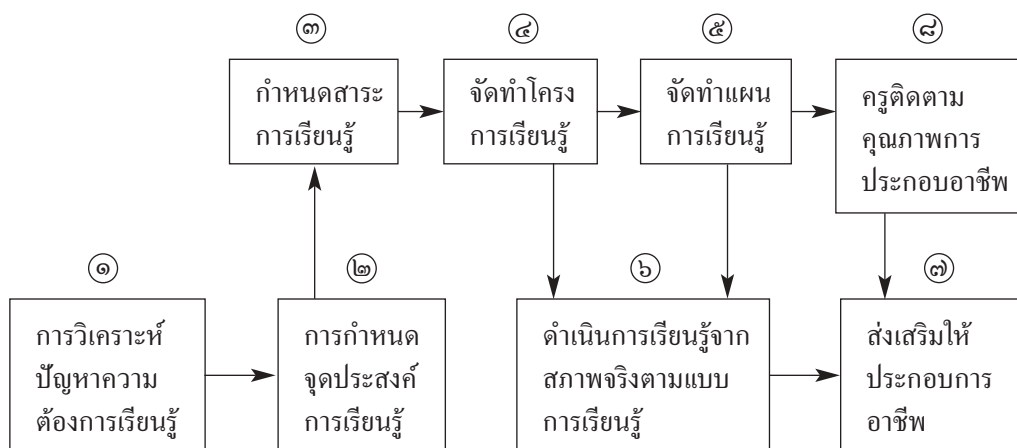
ปัจจุบันครูสมหมาย หนูแดงได้เผยแพร่ความคิดในเรื่องความยั่งยืนของเกษตรแก่ผู้สนใจทั่วไป ผู้สนใจฝึกฝนเรียนรู้ ได้แก่

- นักเรียนของโรงเรียนในท้องถิ่น
- กลุ่มเกษตรกรจากหน่วยงาน NGO และภาครัฐ
- ผู้นำจากหมู่บ้านต่างๆ

การถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มดังกล่าว แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. กลุ่มผู้สนใจทั่วไป กลุ่มประเภทนี้มีจำนวนมาก ครูได้ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญของความยั่งยืนในอาชีพเกษตร ด้วยการพาศึกษาดูงานในแปลงเกษตรของครูแล้วมาสนทนา วิเคราะห์สภาพ สรุปจุดแข็ง จุดอ่อนของเส้นทางสู่ความสำเร็จ

๒. กลุ่มผู้สนใจฝึกฝนเรียนรู้ ครูได้ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

จากแผนภูมิกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างนี้ ครูมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ครูร่วมกับผู้เรียน ทบทวนสภาพตนเอง ทำความเข้าใจต่อตนเอง และกำหนดปัญหาความต้องการ

ที่แท้จริงออกมา

๒.๒ การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ครูร่วมกับผู้เรียน ช่วยกันกำหนดที่จะต้องทำอะไรได้แก่ไหน

๒.๓ กำหนดสาระการเรียนรู้ด้วยการนำ วัตถุประสงค์มาวิเคราะห์ว่าสิ่งที่ต้องทำ จะต้องมีการทำอะไร มีสาระอะไรที่จะต้องเรียนรู้บ้าง

๒.๔ จัดทำโครงการเรียนรู้เป็นการนำภาระงานและสาระการเรียนรู้มาจัดทำเป็นโครงการเรียนรู้

ของแต่ละคน

๒.๕ จัดทำแผนการเรียนรู้เป็นการนำโครงการมาวิเคราะห์จัดทำแผนการเรียนรู้จะต้องเรียนรู้อะไร จะใช้แหล่งการเรียนรู้ที่ไหน เมื่อไร สภาพความสำเร็จควรเป็นอย่างไร

๒.๖ ดำเนินการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ครูจะพาผู้เรียน เรียนรู้ทำงานจริง ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม

๒.๗ ส่งเสริมให้ประกอบการอาชีพในชุมชนของตนเอง

๒.๘ ครูจะติดตามไปตรวจสอบคุณภาพการทำงานของผู้เรียน และร่วมกับผู้เรียนแก้ไขปัญหาข้อบกพร่อง

กระบวนการถ่ายทอดดังกล่าวผู้เรียนจะต้องเข้ามาอยู่กับครู เรียนรู้ชีวิตการทำงานจริงของครู

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้ ครูสมหมายเน้นในเรื่องระบบการคิด การตัดสินใจ และทักษะเท่าที่จำเป็น ดังนี้

๑. การสำรวจความต้องการ จำเป็นของชีวิต
 - (๑) การสำรวจปัญหาความต้องการ
 - (๒) การวิเคราะห์ภาระงานจากความต้องการ
๒. การวางแผนงาน โครงการเพื่อชีวิตการงานและอาชีพ
๓. เกษตรอินทรีย์
 - (๑) การพัฒนาระบบนิเวศ
 - (๒) การพัฒนาดิน
 - (๓) การรวบรวมจุลินทรีย์ท้องถิ่น
 - (๔) การทำปุ๋ยอินทรีย์
 - (๕) การจัดระบบแปลงเกษตรและ
สิ่งแวดล้อม
 - (๖) ระบบปลูกพืชและการบำรุงรักษา
 - (๗) ระบบนิเวศของจุลินทรีย์ท้องถิ่น
๔. การจัดการและการตลาด
 - (๑) ตลาดสมาชิกผู้บริโภค
 - (๒) ตลาดระดับท้องถิ่น
 - (๓) ตลาดฝากขาย
๕. การรวมกลุ่มอาชีพ
๖. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - (๑) การส่งเสริมเข้าสู่อาชีพ
 - (๒) การติดตามแก้ไขข้อบกพร่อง การประกอบอาชีพของผู้เรียน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

โดยสรุปแล้ว ครูสมหมายมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นตอนการทบทวนวิเคราะห์ประสบการณ์เดิมสิ่งที่เคยทำ เคยรู้ เคยเห็น
ของกลุ่มผู้เรียนนั่นเอง
๒. ขั้นตอนการให้ผู้เรียนร่วมกันประเมินเพื่อเทียบเคียงประสบการณ์เดิมกับ
แนวคิดใหม่แล้วสร้างข้อสรุปเป็นหลักการ
๓. ขั้นตอนการให้ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้ สร้างทักษะกับแนวคิดใหม่ด้วยการนำ
หลักการสำคัญที่สรุปได้มาใช้เรียนรู้ ปฏิบัติการจริง สังเกต จดบันทึกและสรุปหลักปฏิบัติให้กลุ่ม
๔. ขั้นตอนการใช้ผู้เรียนวางแผนสำหรับตนเองด้วยการนำข้อมูลแนวคิดใหม่
ที่สรุปได้มาแลกเปลี่ยน กำหนดแนวปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง

การเรียนรู้ของครูสมหมาย เป็นการเรียนรู้จากการทำงานในระบบงานราชการ มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาสำคัญๆ ของท้องถิ่นต่างๆ มากมาย แต่การเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งของครูก็คือการเข้าสู่อาชีพเกษตรกร เป็นการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง ใช้ความล้มเหลวของตนเองเป็นฐานในการค้นหาความรู้ใหม่ เมื่อพบวิธีการทำให้เกษตรกรมีความยั่งยืนได้ ก็เผยแพร่ความรู้ประสบการณ์ให้แก่เกษตรกร นักเรียน และผู้สนใจเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาของครูนำไปใช้แก้ปัญหาของตนเองและชุมชน

การที่ครูสมหมาย หนูแดง เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒

ครูสมหมาย หนูแดง เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑ ตำบล บ้านกล้วย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๑๐ คน ของนายสุวรรณ นางมณี ศรีเหนียง สมรสกับนายอุทัย หนูแดง มีบุตร ๑ คน ชื่อนายวัชลก หนูแดง

การศึกษา

- ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดบ้านกล้วย
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนสุเทพวิทยาลัย
- มัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ม.ศ. ๖ สายอาชีพ) โรงเรียนการช่างสตรีลพบุรี
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ผ้าและเครื่องแต่งกาย) วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
- ประกาศนียบัตรครุมัธยม วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
- ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ (ศศบ.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกียรติคุณที่ได้รับ

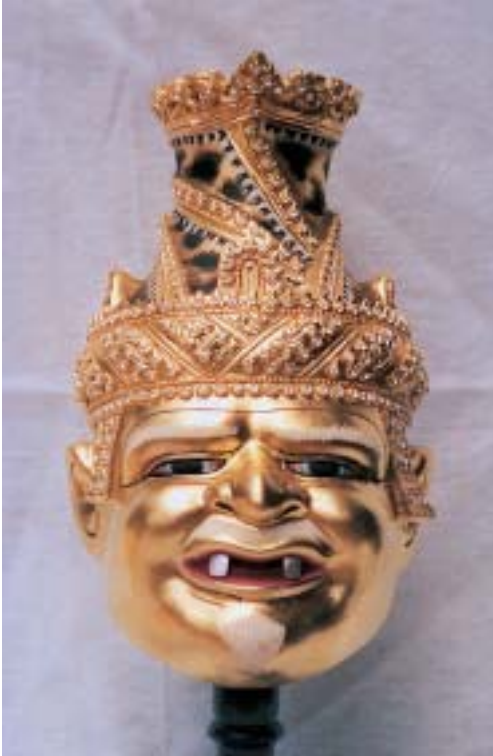
- พ.ศ. ๒๕๕๓ ผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับจังหวัด
- พ.ศ. ๒๕๕๓ บุคคลกระทำความดีตามแนวพระราชดำรัสคุณธรรม ๕ ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชฯ เศรษฐกิจพอเพียง
- พ.ศ. ๒๕๕๓ คนดีศรีสำโรง
- พ.ศ. ๒๕๕๕ ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรอินทรีย์) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

นายสำเนียง ผดุงศิลป์

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การทำหัวโขน)

คำประกาศเกียรติคุณ
นายสำเนียง ผดุงศิลป์
ครุภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การทำหัตถ์)

ครูสำเนียง ผดุงศิลป์ เกิดในครอบครัวช่างทำหัตถ์ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ที่จังหวัดอ่างทอง เป็นผู้ใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ และพัฒนาศิลปะการทำหัตถ์ให้มีความงดงามสวยงาม ด้วยกรรมวิธีแบบโบราณผสมผสานกับภูมิปัญญาสมัยใหม่ ทำให้หัตถ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นมีลักษณะงดงามสวยงามเป็นพิเศษ เป็นผู้ริเริ่มการนำกระดาษสามาเป็นวัสดุแทนกระดาษจากถุงปุ่นที่ใช้กันมาแต่เดิม ปรับประยุกต์การนำสีสมัยใหม่เข้ามาแทนสีฝุ่นทำให้หัตถ์มีสีสันที่สดใส ผลงานทุกชิ้นผลิตด้วยฝีมือของตนเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นผลงานที่มีคุณค่าของแผ่นดิน เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การที่ ครูสำเนียง ผดุงศิลป์ นำความรู้ด้านศิลปกรรม (การทำหัตถ์) ที่ตนเองได้ศึกษาค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านศิลปกรรม (การทำหัตถ์) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายสำเนียง ผดุงศิลป์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การทำหัวโขน)

ครูสำเนียง ผดุงศิลป์ จากอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง เป็นผู้ใช้ภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะการทำหัวโขนให้มีความสวยงามคงทนมาอย่างยาวนาน มุ่งมั่นในการอนุรักษ์ศิลปะการทำหัวโขนด้วยกรรมวิธีแบบโบราณผสมผสานกับภูมิปัญญาใหม่ ทำให้หัวโขนที่สร้างสรรค์ขึ้นมีลักษณะพิเศษ สวยงาม และคงทน

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูสำเนียง จบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๔ จากโรงเรียนครูณศิลป์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง มีความตั้งใจที่จะศึกษาต่อ แต่เนื่องจากฐานะของครอบครัวยากจน จึงไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อแต่อย่างใด

เนื่องจากบิดามีอาชีพเป็นช่างทำหัวโขนทำให้ครูสำเนียงได้เรียนรู้กรรมวิธีการทำหัวโขนมาตั้งแต่เด็ก และเมื่อไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระบบ ครูสำเนียงจึงเรียนรู้ตามอรรถศาสตร์กับบิดาด้วยการเป็นลูกมือทำหัวโขนอยู่กับบ้าน

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ อาชีพช่างทำหัวโขนเกือบจะไม่มีงานให้ทำแต่อย่างใด แต่บิดาของครูสำเนียงก็ยังคงยึดอาชีพดังกล่าวควบคู่ไปกับการเป็น

ช่างซ่อมนาฬิกา

ช่างซ่อมตะเกียง-

ลาน ช่างทอง

และช่างปั้นพระ

เพื่อหารายได้ให้

แก่ครอบครัว

หลังสงครามสงบสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นการแสดงโจน ละคร กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง งานทำหัวโจนเริ่มมีมากขึ้น ครูสำเนียงซึ่งเริ่มมีความชำนาญในการทำหัวโจน จึงมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถช่วยบิดาทำหัวโจนจำหน่ายจนมีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้น

ครูสำเนียง มีโอกาสแสดงความเป็นช่างทำหัวโจนชั้นครูอย่างเต็มที่เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ ซึ่งในครั้งนั้นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้สั่งทำหัวโจน ๘ หัว ครูสำเนียงจึงได้พัฒนาฝีมือและรูปแบบของหัวโจนจนเต็มความสามารถเพื่อฝากฝีมือของศิลปะการทำหัวโจนไว้เป็นสมบัติของทางราชการ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดอ่างทองได้มอบหมายให้ ครูสำเนียงทำหัวโจนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการแสดง ทำให้ผลงานการทำหัวโจนอันสวยงามของ ครูสำเนียงเผยแพร่กว้างขวางและเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันครูสำเนียงยึดอาชีพเป็นช่างทำหัวโจน แต่เพียงอย่างเดียว แม้อาชีพดังกล่าวจะไม่สามารถสร้างความร่ำรวยให้แก่ครอบครัวได้แต่ครูสำเนียงก็ยังคงยึดมั่นกับอาชีพดังกล่าวโดยเน้นในเรื่องศิลปะ และความสุขจากการทำงานเป็นสำคัญ

การเรียนรู้

การเกิดในตระกูลช่างทำหัวโจนมีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้ครูสำเนียงได้เลียนแบบ และเรียนรู้เพื่อสืบสานศิลปะการทำหัวโจนจากบิดาในลักษณะของการถ่ายทอดความรู้จากการฝึกปฏิบัติเป็นหลัก

หลังจากทำหัวโจนมานานครูสำเนียง เกิดการเรียนรู้ว่ากระดาษดุงปูนซิเมนต์ซึ่งเป็นวัสดุสำคัญในการจัดทำหัวโจนมาแต่เดิมนั้น ไม่มีความคงทนนักจึงได้เริ่มแสวงหาวัสดุชนิดใหม่ ซึ่งค้นพบว่ากระดาษสาจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นวัสดุพื้นบ้านที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาทำหัวโจน

นอกจากค้นพบวัสดุใหม่ในการทำหัวโจนให้มีคุณภาพแล้ว ครูสำเนียงยังเป็นช่างทำหัวโจนรายแรกที่น่าสังกะสีมาทำเป็นวงขอบยึดโครงหัวโจนให้แน่นหนาและมีความคงทนในการใช้งาน ทำให้หัวโจนของครูสำเนียงเป็นหัวโจนที่มีความทนทานในการใช้งานกว่าหัวโจนของช่างทำหัวโจนคนอื่น ๆ

องค์ความรู้

การแก้ปัญหาจากการทำหัวโชนมาเป็นระยะๆ ทำให้ครูสำเนียงสังข์มององค์ความรู้ที่ค้นคว้า ค้นพบ ด้วยตนเองไว้เป็นจำนวนมาก องค์ความรู้เด่นๆ ในการทำหัวโชนของครูสำเนียงสรุปได้ดังนี้

- การนำกระดาษสามาเป็นวัสดุในการทำหัวโชนซึ่งมีน้ำหนักเบา สวยงาม
- การเสริมโครงหัวโชนด้วยสังกะสีทำให้หัวโชนมีความคงทนในการใช้งาน ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมใหม่ของช่างทำหัวโชน
- ปรับประยุกต์การใช้สีทาหัวโชนด้วยการนำสีสมัยใหม่มาใช้แทนสีฝุ่นแบบเก่า ซึ่งมีคุณสมบัติที่ดีกว่าสีสดีสกว่า เมื่อโดนน้ำสีไม่หลุดลอก เป็นต้น
- ออกแบบลวดลาย และพัฒนารูปแบบของหัวโชนใหม่ให้มีรูปทรงที่สวยงามยิ่งขึ้น
- ริเริ่มทำหัวโชนจำลองขนาดเล็กจากกระดาษสาเพื่อเผยแพร่แก่ชาวต่างชาติ ในลักษณะของงานฝีมือ (หัวโชนจำลองโดยทั่วไปจะทำโดยการหล่อปูนปลาสเตอร์)

การถ่ายทอดความรู้

ครูสำเนียงถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะการทำหัวโชนให้แก่ผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น

- นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
- นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
- โรงเรียนวัดอบทม อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
- ผู้ชมงานประจำปีเมืองอ่างทอง
- โรงเรียนสตรีอ่างทอง

ฯลฯ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

ครูสำเนียง ได้จัดทำเนื้อหาสาระสำหรับการถ่ายทอดความรู้ไว้อย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่

- ประวัติความเป็นมาของหัวโชน
- เครื่องมือในการทำหัวโชน
- วัสดุอุปกรณ์ในการทำหัวโชน
- กรรมวิธีในการทำหัวโชน

ฯลฯ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูสำเนียง ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ทั้งแบบครูโบราณและวิธีของครูสมัยใหม่ เช่น

- เป็นวิทยากรพิเศษเกี่ยวกับการทำหัตถ์
- การให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชนประเภทต่างๆ
- การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปการทำหัตถ์

การที่ครูสำเนียง ผดุงศิลป์ เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม (การทำหัตถ์) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ครูสำเนียง ผดุงศิลป์ ปัจจุบันอายุ ๗๒ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ที่อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรคนที่ ๖ ในจำนวน ๕ คนของนายแปบ และนางหอม ผดุงศิลป์ สมรสกับ นางสาวสมนึก พูลมี มีบุตรชาย ๑ คน นายปรีชา ผดุงศิลป์ บุตรสาว ๒ คน นางสาวรัชนิกร ผดุงศิลป์ และ นางผ่องศรี วุฒิจักร

การศึกษา

- มัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนนครศิลป์ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๔๒ ศิลปินดีเด่นสาขาทัศนศิลป์ จังหวัดอ่างทอง จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านศิลปกรรม (การทำหัวโขน) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

นายเสวก มาลาพงษ์

ครุฑภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายเสวก มาลาพงษ์

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

ครูเสวก มาลาพงษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ที่จังหวัดกาญจนบุรี เเชิญปัญหา การทำการเกษตรที่มีส่วนทำลายสภาพแวดล้อม และสุขภาพทำให้ปรับประยุกต์วิธีการทำการเกษตรใน รูปแบบเดิมไปสู่การทำการเกษตรแผนใหม่ เป็นต้นแบบแนวคิดการจัดทำเกษตรผสมผสานของจังหวัด กาญจนบุรี โดยเน้นการปลูกพืชผสมผสานที่สร้างรายได้ตลอดปี เริ่มการงดิใช้สารเคมีโดยหันมาใช้สารสกัด จากธรรมชาติเป็นหลักจนประสบความสำเร็จและเป็นต้นแบบทางความคิดให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ ได้นำไปปฏิบัติ

การที่ครูเสวก มาลาพงษ์ นำความรู้ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) ที่ตนเองศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝน ปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้เรียนรู้นำไปปฏิบัติ จนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายเสวก มาลาพงษ์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน)

ครูเสวก มาลาพงษ์ จากบ้านดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้นแบบแนวทางการจัดทำเกษตรผสมผสาน เน้นการพึ่งตนเอง เป็นสำคัญ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี แต่จะใช้ปุ๋ยและสารจากธรรมชาติมาทดแทนในการปรับปรุงบำรุงดิน การกำจัดแมลง ซึ่งทำให้ได้ผลเป็นอย่างดี ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษหรือเกิดผลเสียหายต่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังเป็นการลดต้นทุนการผลิต ช่วยเสริมรายได้ลดค่าใช้จ่ายครอบครัว โดยมีการจัดปลูกพืชผักต่างๆ เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไม้ผล ฯลฯ อย่างเป็นสัดส่วนครอบคลุมตลอดพื้นที่ ทำให้มีพืชผักผลไม้ สัตว์น้ำไว้รับประทานและจำหน่ายเป็นรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี พร้อมกันนี้ยังได้ขยายผลถ่ายทอดความรู้ วิธีการดำเนินงาน การจัดการไปสู่ชุมชน เกษตรกรนักเรียน นักศึกษา และเกษตรกรผู้สนใจ

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูเสวก มาลาพงษ์ เกิดในครอบครัวชาวนาเป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๕ คน ซึ่งเป็นชายทั้งหมด ครอบครัวมีฐานะยากจน และเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้ว จึงไม่มีโอกาสเรียนต่อแต่อย่างใด อยู่บ้านช่วยบิดามารดาทำงานจนอายุ ๑๕ ปี จึงได้ไปเป็นลูกจ้างบริษัทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่กรุงเทพฯ เมื่อมีเวลาในตอนกลางคืนได้ไปสมัครเรียนโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

ทำงานเป็นลูกจ้างร้านขายเครื่องไฟฟ้าได้ ๒ ปี ทางบ้านไม่มีผู้ช่วยทำงานครูเสวกจึงเดินทางกลับบ้านและเริ่มต้นชีวิตเกษตรกรด้วยการปลูกพืชหลากหลายชนิด และเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตครูเสวกได้วางแผนการทำการเกษตรใหม่ด้วยการขุดสระน้ำ จัดทำ

บ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ปลุกผัก ปลุกไม้ผล พืชสมุนไพร ไม้ยืนต้นต่างๆ และจัดทำเป็นแปลงนาอีกส่วนหนึ่ง เพื่อการใช้พื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความหลากหลายและคุ้มค่ามากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็พยายามคิดหาวิธีการต่างๆ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายไปพร้อมๆ กับการดำเนินการ กลายเป็นองค์ความรู้ในการเริ่มแนวคิดใหม่ในการทำเกษตรกรรมดังนี้

๑. การจัดแบ่งพื้นที่ และการจัดกิจกรรม

- จุดสระน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้จำนวน

๑ บ่อ ขนาดพื้นที่ ๑ ไร่ พร้อมทั้งได้ใช้เลี้ยงปลาธรรมชาติที่มากับน้ำ และปลาที่กินพืชปล่อยเลี้ยงเพิ่มเติม บริเวณชายบ่อปลูกผักบุ้ง ผักกระเฉด และบัว เพื่อเป็นอาหารและร่มเงาของปลา

- สร้างศาลาที่พัก ๑ หลัง ในบริเวณสระน้ำ ขนาดกว้าง ๖ เมตร ยาว ๘ เมตร ให้เป็นสถานที่พักผ่อน ทำงาน ต้อนรับแขก และประชุมกลุ่ม

- จุดบ่อเลี้ยงปลา (ปลาดุก) ๑ บ่อ พื้นที่ ๓ ไร่ ใช้เลี้ยงปลาครั้งละ ๓๐๐,๐๐๐ ตัว

- สร้างเล้าไก่ จำนวน ๑ หลัง ขนาดกว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๖๐ เมตร บริเวณบ่อเลี้ยงปลา โดยจัดเลี้ยงไก่เนื้อครั้งละ ๖,๐๐๐ ตัว ใช้มูลไก่เป็นอาหารของปลาเป็นการสร้างความสมดุลทางธรรมชาติที่เกื้อกูลกัน

- จัดทำแปลงนาจำนวน ๒ แปลง พื้นที่รวม ๗ ไร่ ปลูกข้าวปีละ ๒ ครั้ง

- จัดเลี้ยงปลาในนาข้าวในพื้นที่ ๒ แปลง ระหว่างช่วงทำนา เป็นปลาธรรมชาติที่เข้ามาเองและปลาที่นำมาปล่อยเสริมเพิ่มเติม

- จัดปลูกหวานถั่วเขียวภายหลังการเก็บเกี่ยวในนาข้าวในพื้นที่แปลงนา รวม ๗ ไร่

- จัดทำแปลงผักปลอดสารพิษ แปลงปลูกพืชอื่นๆ หมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนกันไปในพื้นที่จำนวน ๒ ไร่

- ปลูกมะพร้าว ถั่ว ไม้ผลต่างๆ ฯลฯ บริเวณแนวคันนา คันคูน้ำ และแนวถนนทางเดิน

- จัดเลี้ยงปลาในคูน้ำ รอบบริเวณแปลงพื้นที่ร่องสวน เป็นปลาที่เข้ามาเองตามธรรมชาติ และปลากินพืชที่จัดปล่อยเพิ่มเติม

- จัดปลูกพืชบริเวณแนวรั้วรอบพื้นที่ อาทิ ต้นสลิค ถั่ว ตำลึง ชะอม ฯลฯ

- จัดปลูกพืชสมุนไพรตามแนวชายคุน้ำ พื้นที่ว่างบริเวณที่พัก อาทิ ใบเตย จิง ข่า ตะไคร้ กระจ่าง มะกรูด มะนาว ตะไคร้หอม ฯลฯ
- จัดปลูกไม้ยืนต้นที่เป็นไม้เศรษฐกิจ ได้แก่ ไม้ยมหอม รอบบริเวณ แนวเขตพื้นที่
- จัดทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สารกำจัดแมลง และสารไล่แมลง
- จัดทำเรือนเพาะชำ แปลงเพาะขยายพันธุ์พืช ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ
- จัดเพาะขยายพันธุ์ปลา ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน และปลาหางนกยูง

๒. ผลการดำเนินงานเกษตรผสมผสานได้รับประโยชน์ดังนี้

- การจัดเลี้ยงไก่บนบ่อปลา ปลาจะกินอาหารจากมูลไก่ ทำให้ลดการลงทุนค่าอาหารปลาได้มาก มีรายได้ทั้งสองทาง และยังช่วยสร้างความสมดุลทางธรรมชาติ ช่วยลดกลิ่นและมลภาวะทางอากาศ น้ำจากบ่อเลี้ยงปลาเป็นน้ำที่มีปุ๋ยแร่ธาตุต่างๆ ที่พืชต้องการ นำไปใส่ในนาข้าว ร่องสวน รดผัก ไม้ดอกไม้ประดับต่างๆ ทำให้ต้นพืชเจริญงอกงาม ไม่ต้องซื้อปุ๋ยเคมีมาใช้ ประหยัดค่าใช้จ่าย

- การจัดทำนาข้าว ใช้น้ำจากบ่อเลี้ยงปลาใส่แทนปุ๋ยเคมีซึ่งให้ประโยชน์ และผลที่ดีกว่า สามารถจัดเลี้ยงปลาในนาข้าวได้อีกทางหนึ่งเพราะไม่ได้ใช้สารเคมี ปลาสามารถอยู่ได้ และเจริญเติบโตไว จับเป็นอาหาร และขายเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง ฟางข้าวหลังการเก็บเกี่ยวนำไปทำปุ๋ยหมัก และใช้คลุมแปลงผัก โคนต้นไม้ พื้นนาหลังเก็บเกี่ยวสามารถหว่านถั่วเขียว เป็นปุ๋ยพืชสดที่มีคุณค่า หรือรอให้ต้นผักแก่ก็สามารถเก็บเมล็ดขายได้

- แปลงผัก และเศษผักผลไม้ ภายหลังจากจำหน่ายและไว้รับประทาน ในครอบครัวสามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก เป็นอาหารปลา ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ประโยชน์หรือเพื่อการจำหน่ายได้

- แกลบรองพื้น ใช้รองพื้นอนุบาลลูกไก่ ซึ่งมีแร่ธาตุต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพ ใส่แปลงผัก ต้นไม้ ทำให้สภาพดินฟู และยังเพิ่มแร่ธาตุอาหารในดินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- พืชสมุนไพร นอกจากใช้ประโยชน์ในการปรุงอาหารในบางชนิดแล้ว ยังมีสมุนไพรอีกหลากหลายชนิดสามารถนำมาทำเป็นยา เป็นสารกำจัดและไล่แมลง

ได้ด้วย ไม่เกิดมลภาวะอากาศเป็นพิษ เป็นการสร้างความสมดุลทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยังสามารถจำหน่ายเป็นรายได้ช่องทางหนึ่ง

การทำเกษตรแบบผสมผสานของครูเสวก ในลักษณะดังกล่าวช่วยให้เกิดรายได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัว ไม่เกิดผลเสียต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากใช้สารที่สกัดจากธรรมชาติแทนการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ได้ใช้สารเคมี

ทุกประเภทเหมือนเกษตรกรทั่วๆ ไป แต่กลับพบว่ายิ่งใช้สารเคมีต้นทุนในการทำเกษตรกรรมยิ่งเพิ่มมากขึ้น ปีไหนที่ฝนแล้งไม่ได้ผลผลิตปีนั้นจะมีหนี้สินพอกพูนขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่ข้อสำคัญสารเคมีเริ่มทำลายสุขภาพให้ทรุดโทรม และอ่อนแอลงตามลำดับ

การเรียนรู้

การเผชิญกับปัญหานานัปการไม่ว่าจะเป็นฝนแล้งการใช้สารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพ ทำให้ครูเสวกเริ่มเรียนรู้ว่าวิถีชีวิตที่ยั่งยืนนั้น ควรปล่อยให้ เป็นไปตามธรรมชาติมากที่สุดเพื่อที่ชีวิตจะได้ไม่แยกออกจากธรรมชาติให้กลายเป็น ปัญหาที่ไม่มีวันจบสิ้น

ครูเสวกเรียนรู้ว่าการทำนาโดยพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศเป็นเรื่องที่ไม่มีหลัก ประกันใดๆ ให้แก่นาคต เรียนรู้ว่าสารเคมีที่โฆษณาว่าจะให้ผลผลิตสูงคุ้มค่านั้น แท้ที่ สุดแล้วก็คือความล้มเหลวและหนี้สิน

ประสบการณ์สอนบทเรียนให้ครูเสวกได้เรียนรู้และเริ่มคิดแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ ในการทำเกษตรกรรมของตนเองและครอบครัว

การเกิดองค์ความรู้

การเผชิญกับปัญหาดังกล่าวทำให้ครูเสวกได้ พยายามศึกษาทดลองเปลี่ยนแปลงแนวคิดดั้งเดิมที่จัด ทำกันมาอยู่ตลอดเวลาต่อมาเริ่มมีระบบชลประทาน เข้ามาดำเนินการจัดทำคลองส่งน้ำมายังพื้นที่เกษตร นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญเพราะน้ำเป็นปัจจัยหลัก สำคัญในการทำการเกษตร จึงได้พยายามทดลองด้วย การลองผิดลองถูก การศึกษาหาความรู้ การศึกษา

ดูงาน และการนำแนวคิดขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องการพึ่งตนเอง ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โครงการทฤษฎีใหม่ นำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเองอีกครั้งหนึ่ง โดยได้จัดทำโครงการเกษตรผสมผสานในพื้นที่แปลงนาที่อยู่จำนวน ๑๖ ไร่ ซึ่งแต่เดิมแปลงนี้ใช้การทำนาเพียงอย่างเดียว ได้นำมาจัดแบ่งออกเป็นสัดส่วนแปลงย่อยต่าง ๆ โดยได้ขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท) มาลงทุนเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการต่างๆ ตามขนาด

การถ่ายทอดความรู้

ครูเสวกใช้บ้านและพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเป็นแหล่งการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจ โดยได้รับการจัดตั้งจากสำนักงานเกษตรอำเภอให้เป็นโรงเรียนเกษตรกร สำหรับใช้เป็นสถานที่การฝึกและการศึกษาดูงานทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งมีหน่วยงาน กลุ่มเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา และชาวต่างประเทศมาศึกษาดูงานอยู่เป็นประจำ ทำให้ได้รับการขยายผลการดำเนินการออกไปอย่างกว้างขวาง สถานที่นี้จึงเป็นแหล่งสถานที่ จุดประกายการศึกษา แนวคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อกันเป็นอย่างดี

โดยสรุปแล้วครูเสวกถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนในระบบ ผู้เรียนนอกระบบ และผู้เรียนตามอัธยาศัย

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูเสวกถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้ทีสนใจด้วยรูปแบบและวิธีการอันหลากหลาย เช่น

- การบรรยาย
- การอธิบาย
- การสาธิต
- การทดลอง
- การฝึกปฏิบัติ
- การนำชมพื้นที่เกษตรกรรม

การที่ครูเสวก มาลาพงษ์ เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒

ครูเสวก มาลาพงษ์ ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี เกิดวันที่ ๗ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๘๗ ที่บ้านดอนเจดีย์ หมู่ที่ ๑ ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นบุตรนายสวิง นางจวน มาลาพงษ์ สมรสกับนางสาวสำราญ เมียงชม มีบุตร ๑ คน

การศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

เกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้รับประกาศเกียรติคุณช่วยเหลืองานของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุตสาหกรรม
- พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับเกียรติบัตรสารวัตรกำนันดีเด่น จังหวัดกาญจนบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับเกียรติบัตรสารวัตรกำนันดีเด่น จังหวัดกาญจนบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับโล่รางวัลเกียรติคุณผู้นำ อช.ดีเด่น ของกรมการพัฒนาชุมชน
- พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับรางวัลที่ ๑ การประกวดผลงานดีเด่นแปลงไร่นาสวนผสม (แปลงย่อยระดับภาคตะวันตก ของกรมส่งเสริมการเกษตร)
- พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับรางวัลที่ ๓ สาขาไร่นาสวนผสม การประกวดเกษตรดีเด่นระดับภาคของกรมส่งเสริมการเกษตร
- พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้รับรางวัลเกษตรดีเด่นระดับจังหวัด อาชีพไร่นาสวนผสม ของกรมส่งเสริมการเกษตร
- พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับเกียรติบัตรรางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าจังหวัดกาญจนบุรี จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับเกียรติบัตรการรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย จากกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านเกษตรกรรม (เกษตรผสมผสาน) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

นายอุดม สมพร

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่)

คำประกาศเกียรติคุณ

นายอุดม สมพร

ครุภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่)

ครูอุดม สมพร จากจังหวัดราชบุรี เกิดเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่จังหวัดราชบุรี เป็นผู้ริเริ่มให้มีการอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดศิลปะการทอผ้าจกราชบุรี โดยใช้กระบวนการวิจัย มาเป็นฐานในการปฏิบัติและพัฒนางานจนเกิดการรวมกลุ่มฟื้นฟูการทอผ้าจกราชบุรีอย่างเป็นระบบ ริเริ่มให้มีการนำภูมิปัญญาด้านการทอผ้าเข้าสู่การศึกษาในระบบ พัฒนาการออกแบบลายผ้าการกำหนดสีผ้า และขั้นตอนการทอผ้าด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นคนแรกของประเทศไทย ภูมิปัญญาดังกล่าวก่อให้เกิด คุณคุณูปการอันใหญ่หลวงทั้งด้านการศึกษาและอาชีพ

การที่ ครูอุดม สมพร นำความรู้ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่) ที่ตนเองได้ศึกษา ค้นคว้า ค้นพบ ฝึกฝนปฏิบัติจนประสบความสำเร็จแล้วไปเผยแพร่ สอน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เรียนรู้ นำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ เป็นประโยชน์โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

นายอุดม สมพร

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
(การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่)

ครูอุดม สมพร จากจังหวัดราชบุรี ผู้ริเริ่มให้มีการฟื้นฟูอนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดศิลปะการทอผ้าจกราชบุรีจนประสบความสำเร็จ โดยใช้ กระบวนการด้านการวิจัยมาเป็นฐานในการปฏิบัติและพัฒนางานจนเกิดการ รวมกลุ่มฟื้นฟูผ้าจกราชบุรีอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดคุณูปการอันใหญ่หลวง ทั้งด้านการศึกษาและอาชีพ

การศึกษา ชีวิตและการทำงาน

ครูอุดม สืบเชื้อสายชาวไทย-ยวน ราชบุรีมาแต่กำเนิดเข้ารับการศึกษาระดับ ประถมศึกษาที่จังหวัดราชบุรี จากนั้นเข้ารับการศึกษาในระบบ จนได้รับปริญญาอักษร ศาสตร์มหาบัณฑิต (อ.บ.) บาลี - สันสกฤต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเกิดในครอบครัวของชาวไทย-ยวนทำให้ครูอุดมได้เรียนรู้ ชิมชัับวัฒนธรรม ของชาวไทย-ยวนมาแต่เด็กและสิ่งที่ครูอุดมได้เรียนรู้มากเป็นพิเศษคือศิลปะการทอผ้าที่มี เอกลักษณะเฉพาะของชาวไทย-ยวน ซึ่งในอดีตมีการทอผ้าดังกล่าวไว้ใช้เองกันทุกครัวเรือน

เมื่อสอบเข้ารับราชการที่วิทยาลัยเทคนิคราชบุรีแล้วครูอุดมได้ให้ความสำคัญกับ เรื่องภูมิปัญญาการทอผ้าจากไท-ยวน ราชบุรี มากเป็นพิเศษ ประกอบกับสภาพสังคมได้ เปลี่ยนแปลงไปทำให้ชาวไทย-ยวนจำนวนมากเลิกทอผ้าจากที่ได้สืบสานมาแต่โบราณ ซึ่งครู อุดมเห็นว่าเป็นเรื่องอันตรายที่ภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวไทย-ยวนจะสูญหายไปเพราะ การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม

ด้วยความตระหนักในปัญหาดังกล่าวครูอุดมจึงริเริ่มให้มีการฟื้นฟูอนุรักษ์ และส่งเสริมการทอผ้าจากไท-ยวน ราชบุรี ขึ้นมาใหม่ด้วยการริเริ่มให้มีการจัดประกวดชิดา ผ้าจก, ประกวดผ้าซิ่นตีนจก รางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี ริเริ่มการจัดแสดงนิทรรศการผ้าจกและการประกวดผ้าจก, จัดแสดงนิทรรศการ ผ้าจกไท-ยวนราชบุรี และการแข่งขันการทอผ้าเพื่อรับพระราชทานกระสวยทอง นาค

เงิน จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อสังคมหันมาให้ความสนใจกับผ้าจกราชบุรีมากยิ่งขึ้น ชาวไท-ยวนราชบุรีก็เริ่มหันกลับไปฟื้นฟูศิลปะการทอผ้ากันมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูศิลปะการทอผ้าอย่างเป็นระบบ ครูอุดมจึงริเริ่มให้มีการจัดตั้งศูนย์สืบทอดศิลปะผ้าจกราชบุรีขึ้น เพื่อให้ศูนย์ดังกล่าวเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลสำหรับการเผยแพร่การศึกษา ค้นคว้าและการวิจัยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านศิลปะผ้าจกไท-ยวน ราชบุรี

การเรียนรู้

ครูอุดม เรียนรู้เรื่องศิลปะการทอผ้าจกไท-ยวน ราชบุรี มาจากการสังเกตจดจำ การศึกษา การคิดค้นและการฝึกปฏิบัติ

เนื่องจากเป็นนักการศึกษา ครูอุดมได้นำกระบวนการทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของตนเอง นั่นคือเมื่อศึกษาศิลปะการออกแบบลายผ้าจกของชาวไท-ยวน ราชบุรี จนครบถ้วนแล้วก็ได้ต่อยอดภูมิปัญญาด้านการออกแบบและขั้นตอนการทอด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งดำเนินการเป็นผลสำเร็จเป็นรายแรกของประเทศไทย

องค์ความรู้

ครูอุดม มีองค์ความรู้ในเรื่องผ้าจกในสองลักษณะ

ลักษณะที่ ๑ ได้แก่องค์ความรู้เชิงอนุรักษ์ ได้แก่ ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมของชาวไท-ยวน ราชบุรี ประวัติความเป็นมาของผ้าจก การดูแล การบำรุงรักษา ผ้าจกตามกรรมวิธีแบบโบราณ

ลักษณะที่ ๒ องค์ความรู้เชิงพัฒนา ได้แก่ การศึกษาวิจัย กระบวนการออกแบบ การทอผ้าจก โดยใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเป็นสื่อในการออกแบบและการฝึกทออย่างเป็นระบบ ทำให้การออกแบบผ้าจกได้รับการพัฒนาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่บนพื้นฐานความคิดดั้งเดิมจากภูมิปัญญาไทย

การถ่ายทอดความรู้

ครูอุดมถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการทอผ้าจกไท-ยวนราชบุรี ผ่านการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่กลุ่มผู้เรียน ดังนี้

- นักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี
- นักเรียนของสถาบันการศึกษาในจังหวัดราชบุรี
- กลุ่มผู้สนใจ
- ผู้ศึกษาดูงาน
- เครือข่ายกลุ่มทอผ้าจากจังหวัดต่าง ๆ
- สื่อมวลชน

ฯลฯ

เนื้อหาการถ่ายทอดความรู้

สาระการถ่ายทอดความรู้ของครูอุดม ได้แก่

- ประวัติความเป็นมาของชาวไท-ยวนราชบุรี
- ศิลปะการทอผ้าของชาวไท-ยวน
- การออกแบบลวดลายและสีผ้าจกไท-ยวนราชบุรี
- หลักการออกแบบลายผ้าและมีของผ้าจกไท-ยวน

- การทอผ้าฝ้ายจากไท-ยวนราชบุรี
๑๗๑

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ครูอุดม ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับผ้าจากให้แก่ผู้
ที่สนใจด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

- การบรรยาย
- การสาธิต
- การอภิปราย
- การใช้กรณีตัวอย่าง
- การทดลอง
- การฝึกปฏิบัติ
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การที่ครูอุดม สมพร เป็นบุคคลผู้ทรงภูมิปัญญา
ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (การประยุกต์ใช้
เทคโนโลยีสมัยใหม่) เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิ
ปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของ
สังคมและชุมชน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก

นายกรัฐมนตรี ให้เป็นครุภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัด
การศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัย
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

ครูอุดม สมพร ปัจจุบันอายุ ๖๐ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ณ บ้านเลขที่ ๔๖ บ้านไร่ต้นมะม่วง หมู่ที่ ๑๓ ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นบุตรของนายเนียม นางชวา สมพร

การศึกษา

- ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดแคทราย จังหวัดราชบุรี
- ประโยชน์มัธยมวิสามัญศึกษาดอนปลาย (ม.๖) โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี
- ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) โรงเรียนฝึกหัดครูราชบุรี
- ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- คุรุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกียรติคุณที่เคยได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๕๑ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น) จากคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ. ๒๕๓๖ นักอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น สาขาช่างศิลป์ไทย จากคณะกรรมการอำนวยการวันอนุรักษ์มรดกไทย กรมศิลปากร
- พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี สาขาภูมิปัญญาชาวบ้าน จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม จากสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก

นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ฉบับได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ความเป็นมา

จากการทบทวนบทเรียนของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาประเทศไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาและภาวะวิกฤตนานาประการ การพัฒนาคนหรือการศึกษาโดยรวมก็เกินไปตามแนวทางของตะวันตกเป็นสำคัญ ฉะนั้น เพื่อให้การพัฒนาคนต่อแต่นี้ไปได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย การนำเอาภูมิปัญญาที่สั่งสมไว้ในบ้านเมืองมาใช้เป็นพื้นฐานสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนหรือการปฏิรูปการศึกษา จึงมีความจำเป็นและสำคัญยิ่งจะต้องนำมาตีทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนา

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการขัดเกลาหลักของสังคมนั้น มิได้เอื้อให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องราวและภูมิปัญญาของสังคมไทยที่สั่งสมสืบทอดมาในอดีตเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้นการนำภูมิปัญญามาใช้ในการจัดการศึกษา ผู้รู้ก็มีจำนวนจำกัดและส่วนใหญ่ก็สูงอายุ มีแต่จะล่วงลับไป ความรู้ความชำนาญที่สั่งสมไว้ก็ดับสูญตามไปด้วย

อย่างไรก็ดีการนำเรื่องภูมิปัญญาไทยมาผสมผสานเข้าสู่ระบบการศึกษาเพื่อสังคมที่ดีขึ้น จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของภูมิปัญญาที่มีลักษณะเป็นพลวัต และจำเป็นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าว มีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการอยู่บ้างแล้ว แต่นับว่ายังไม่เพียงพอ และยังมีได้ประสานเชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาที่เป็นไปตามธรรมชาติของสังคมทั้งในชนบทและในเมือง

การจัดทำนโยบายและแผนงานส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ภูมิปัญญาถูกนำเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเหมาะสมและมีเอกภาพเชิงนโยบายในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนที่เกิดจากความรอบรู้จัดเจนของคนไทยหลายชั่วคนให้กับสังคมไทยในอนาคต

ขอบเขตและวิธีดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อศึกษาค้นคว้าเรื่องภูมิปัญญาเพื่อผลักดันให้เกิดการเรียนรู้อันพึงประสงค์โดยได้ดำเนินการดังนี้ :

๑. สสำรวจ ศึกษาค้นคว้างานวิจัยและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในระดับพื้นที่การศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ แล้ววิเคราะห์ สรุปสาระสำคัญไว้ประกอบการพิจารณา
๒. สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ ผู้ชำนาญการ ตลอดจนประชุมสัมมนาระดมความคิด จากประดาผู้รู้
๓. จัดทำร่างนโยบายและแผนงานการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา สำหรับเสนอรัฐบาลใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการฟื้นฟูภูมิปัญญาเพื่อการจัดการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๒

นโยบาย

เพื่อให้ภูมิปัญญาเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนและการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดไว้เป็นนโยบายดังนี้

๑. นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาของชาติ โดยเลือกสรรสาระและกระบวนการเรียนรู้ เข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

๒. ยกย่องและเชิดชูเกียรติ “ครุภูมิปัญญา” และสนับสนุนให้มีบทบาทเสริมในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระบบ รวมทั้งให้แบบอย่างและชี้แนะ ด้านวิถีคิด วิธีการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตที่ได้ผ่านการทดสอบมามาก

๓. สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

๔. ประมวลคลังข้อมูลเกี่ยวกับสาระ องค์กรและเครือข่ายภูมิปัญญา ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ความหมายและขอบข่ายภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่องงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญา มีความเด่นชัดในหลายด้าน เช่น

ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตรด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต และการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิต เพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงาน ยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

ด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพรอันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน เป็นต้น

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการด้านการสะสมและบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ

ด้านภาษาและวรรณกรรม ได้แก่ ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น ภาษาไทยในภูมิภาคต่างๆ รวมถึงด้านวรรณกรรมท้องถิ่นและการจัดทำสารานุกรม ภาษาถิ่น การปริวรรตหนังสือโบราณ การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ได้แก่ ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เช่นการถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีต่างๆ เป็นต้น

ด้านโภชนาการ ได้แก่ ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและยาได้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่างๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก รวมถึงการขยายคุณค่าเพิ่มของทรัพยากรด้วย

ครูภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการยกย่องให้เป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการจัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

วิสัยทัศน์

ภูมิปัญญาไทยจะได้รับการฟื้นฟูและนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยถือเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษาสำหรับคนทั้งชาติ และเป็นไปเพื่อเน้นคุณค่าทางจิตพิสัยเพื่อนำไปสู่ดุลยภาพอย่างยั่งยืน จนเกิดเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาคนและสังคมตามแนวทางที่เหมาะสมแก่ประเทศไทย

แผนงานที่ ๑ การส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อนำสาระและกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา ทั้งการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย
๒. เพื่อพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาด้านภูมิปัญญาให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาทุกระดับ และทุกระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เอกชน และภาครัฐ
๓. มีการนำนวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านภูมิปัญญาเพื่อการศึกษา

เป้าหมาย

๑. มีการฟื้นฟูและพัฒนาสาระและกระบวนการการเรียนรู้ภูมิปัญญาทุกระดับการศึกษา โดยคำนึงถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรมอันหลากหลายของท้องถิ่น
๒. มีสถาบัน หรือ องค์กรรับผิดชอบงานคลังข้อมูลภูมิปัญญา รวมถึงการศึกษาวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาอย่างเป็นองค์รวม

๓. มีเครือข่ายบุคคล สถานศึกษาและศูนย์การเรียนรู้หลายลักษณะ ร่วมพัฒนาการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญา

๔. มีระบบข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาไทยที่ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับและทุกระบบ

มาตรการ/วิธีการ

๑. รัฐต้องสนับสนุนให้โรงเรียนหรือชุมชนที่มีความพร้อม ประสานการจัดทำแผนและพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน
๒. ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามอบทุนและกระบวนการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญา ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต วิถีวัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนวิธีการและองค์ความรู้ เรื่องนี้ให้เป็นส่วนสำคัญหนึ่งของการศึกษา
๓. สนับสนุนให้มีสถาบัน หรือองค์กร ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รับผิดชอบงานคลังข้อมูลภูมิปัญญา ตลอดจนการศึกษาวิจัยและพัฒนาเรื่องภูมิปัญญา
๔. สนับสนุนให้มีการนำนวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาคลังข้อมูลและกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญา
๕. สนับสนุน ประสานงาน เครือข่ายภูมิปัญญาให้ร่วมรณรงค์สร้างจิตสำนึกที่เหมาะสมและร่วมจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย
๖. พัฒนาครูและกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง

แผนงานที่ ๒ การส่งเสริม การสำรวจ และการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสำรวจ รวบรวม วิเคราะห์และประมวลข้อมูลภูมิปัญญาไทยทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๒. เพื่อฟื้นฟู เลือกเฟ้น และพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยให้เป็นระบบ สามารถนำมาใช้ในการศึกษาอย่างคุ้มค่าและสมจริง

๓. เพื่อแสวงหาและเลือกสรรวิธีการวิจัยที่เหมาะสมในการศึกษาพัฒนาการเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญา

๔. เพื่อพัฒนารูปแบบการนำเสนอหาและวิธีการถ่ายทอดการเรียนรู้ภูมิปัญญามาใช้ในระบบการศึกษา
เป้าหมาย

๑. มีระบบข้อมูลองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญา

๒. มีเครือข่ายการวิจัยทำหน้าที่ในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญา

๓. มีเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนรู้
มาตรการ/วิธีการ

๑. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยวิจัยทุกภูมิภาคให้ทำการวิจัยและขยายผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัยสาระภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต วิถีวัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนวิธีการนำมาใช้พัฒนาการศึกษา

๒. เสริมสร้างและประสานงาน ให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง นักวิจัย ผู้รู้ ชาวบ้าน นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างองค์ความรู้เรื่องภูมิปัญญาเพื่อการศึกษา

๓. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานเครือข่ายคลังข้อมูลภูมิปัญญาไทย เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์และขยายผลสู่การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับ ทุกระบบ

แผนงานที่ ๓ การยกย่องครุภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้ทรงภูมิปัญญา ให้มีบทบาทสำคัญในการนำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษา ในฐานะ “ครุภูมิปัญญา” ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานและพัฒนากระบวนการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง

๒. เพื่อให้ครุภูมิปัญญา สามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีศักดิ์ศรี

เป้าหมาย

๑. ยกย่องและเชิดชูเกียรติ “ครุภูมิปัญญา” ตลอดจนทำข้อกำหนดในเรื่องสวัสดิการที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ผลงานและพัฒนากระบวนการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง

๒. มีการจัดระบบการตอบแทนการปฏิบัติภารกิจของครุภูมิปัญญา โดยความร่วมมือของเครือข่ายภูมิปัญญาและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ/วิธีการ

๑. ประสานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง สืบค้นและจัดทำฐานข้อมูล เกี่ยวกับผู้ทรงภูมิปัญญา เพื่อพิจารณาและยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ครุภูมิปัญญา”

๒. ส่งเสริม สนับสนุนและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกย่องผู้ทรงภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างระบบการยกย่องเชิดชูเกียรติครุภูมิปัญญา ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญา โดยกำหนดค่าตอบแทนในการปฏิบัติภารกิจและกิจกรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสม

๓. จัดทำทำเนียบครุภูมิปัญญาพร้อมคู่มือถ่ายทอดเพื่อการเผยแพร่

แผนงานที่ ๔ การบริหารและจัดการในการนำภูมิปัญญาเข้าสู่การจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีกลไกในการบริหารและจัดการที่มีประสิทธิภาพในการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

๒. เพื่อให้ประชาชน เอกชน และภาครัฐร่วมเป็นเครือข่ายดำเนินงานส่งเสริม ภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา
เป้าหมาย

๑. เกิดพลังทางสังคมในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการนำภูมิปัญญาเข้าสู่ระบบการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

๒. มีเครือข่ายภูมิปัญญาในทุกระดับทุกภูมิภาคและท้องถิ่นเพื่อดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ/ระบบต่างๆ

๓. มีกองทุนของประชาชนสนับสนุนการนำภูมิปัญญาเข้าสู่การจัดการศึกษา

มาตรการ/วิธีการ

๑. สำรวจ รวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ทั้งในรูปของผู้ทรงภูมิปัญญาองค์กรชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารและจัดการ

๒. จัดทำตัวชี้วัดภูมิปัญญาเพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลแผนงาน

๓. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเครือข่ายของประชาชน เอกชนและภาครัฐให้ร่วมการดำเนินงานส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา

๔. จัดตั้งกองทุนส่งเสริมภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา

๕. ให้มีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและระดมทรัพยากรเพื่อดำเนินงานด้านภูมิปัญญาในการจัดการศึกษา โดยมีสถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทยเป็นสำนักงานเลขานุการและประสานงาน

๖. ทบทวนกฎ ระเบียบต่างๆ ให้มีผลเอื้อต่อการสนับสนุนแผนงานต่างๆ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๓๕.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวคิดและประสบการณ์ผู้ทรงปัญญาไทย (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๓๕.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ข้อมูลเบื้องต้นครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๑ ประจำปี ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : ทีพีพรินท์ จำกัด, ๒๕๔๒.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๒.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๔๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ ๒๕๓๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๘.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๔๒
- มูลนิธิหมู่บ้าน, คนดีศรีสังคม ปี ๒๕๓๗ (เอกสารอัดสำเนา). กรุงเทพมหานคร. ๒๕๓๗.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. ผ้าทอพื้นเมืองในภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๓.

ทำเนียบและที่อยู่
ครุฑุมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคเหนือ

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พระครูมานัสสีพิทักษ์
วัดโพธาราม ตำบลศรีถ้อย อำเภอแม่ใจ
จังหวัดพะเยา ๕๖๑๓๐
โทร. (๐๕๔) ๔๕๕-๐๕๑, (๐๑) ๕๖๑-๕๐๑๗
โทรสาร (๐๕๔) ๔๕๕-๐๕๑

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เจ้าอธิการสมคิด จรณชมโม
วัดโป่งคำ ต.คูพงษ์ อ.สันติสุข
จังหวัดน่าน ๕๕๒๑๐
โทร. (๐๑) ๗๕๐-๑๔๘๔

ด้านแพทย์แผนไทย
นายณรงค์ มาก
๓๓๑/ ๕ หมู่ ๔ ซอยเทศบาลดารี ตำบลปากแคว
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ๖๔๐๐๐
โทร. (๐๕๕) ๖๒๑-๓๗๘, (๐๕) ๗๐๓-๕๘๖๐

ด้านศิลปกรรม
นายถนอม หลวงฤทธิ์
๒๕ หมู่ ๓ ตำบลนาบึง กิ่งอำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทร. (๐๕๔) ๗๔๑-๘๑๔, (๐๕) ๒๖๒-๕๖๓๐

ด้านภาษาและวรรณกรรม
นายนันท์ นันท์ชัยศักดิ์
๑๘๑ หมู่ ๑ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน ๕๑๐๐๐
โทร. โทรสาร (๐๕๓) ๕๓๐-๓๕๕
(๐๑) ๘๘๔-๗๐๖๑

ด้านภาษาและวรรณกรรม
นายนิยม สองสีโย
๒๑/๑ ตำบลในเวียง อำเภอเมือง
จังหวัดน่าน ๕๕๐๐๐
โทร. (๐๕๔) ๗๗๒-๑๕๒

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคเหนือ

ด้านภาษาและวรรณกรรม
นายบุญคิด วัชรศาสตร์
๗๓/๑๘ ถนนช้างเผือก ซอย ๔๘ ตำบลศรีภูมิ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐
โทร. (๐๕๓) ๒๑๗-๒๓๔, (๐๕๓) ๒๗๘-๕๗๗

ด้านแพทย์แผนไทย
นายบุญชู จันทรบุตร
๑๑๐ หมู่ ๒ ตำบลหางดง อำเภอหางดง
จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๓๐
โทร. (๐๕๓) ๔๔๑-๒๗๓

ด้านแพทย์แผนไทย
นายบุญเรือง การหมั่น
๑๓ หมู่ ๓ บ้านใหม่
ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว
จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๗๐
โทร. (๐๕๓) ๓๗๕-๔๐๕
โทรสาร ๐๕๓-๓๗๕-๔๐๕, (๐๕) ๘๕๒-๘๐๕๔

ด้านภาษาและวรรณกรรม
นายมนี พยอมยงค์
๒๕๔ หมู่ ๑ ถนนโชตนา ตำบลริมใต้
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๑๘๐
โทร. (๐๕๓) ๒๕๗-๑๒๑, (๐๕๓) ๒๕๗-๕๑๗,
(๐๕๓) ๒๒๑-๑๕๕
โทรสาร (๐๕๓) ๘๕๒-๑๑๐

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
นางมารศรี วนาโชติ
๒๑๕ หมู่ ๑๒ ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๘๑๑๐
โทร. (๐๕๓) ๖๒๑-๑๘๓

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
นางมุกดา อินดีสาร
๑๘๒ หมู่ ๕ ตำบลบ้านป็น อำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา ๕๖๑๒๐
โทร. (๐๕๔) ๔๕๗-๐๕๕
โทรสาร (๐๕๔) ๔๕๗-๐๕๕

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคเหนือ

ด้านภาษาและวรรณกรรม

นายอนุสรณ์ เพชรนิล

๑๘๕ หมู่ ๖ ซอย ๑ ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา

จังหวัดลำปาง ๕๒๑๓๐

โทร. (๐๕๔) ๒๘๑-๓๘๕

ด้านภาษาและวรรณกรรม

นายอุดม รุ่งเรืองศรี

๑๒๖ หมู่ ๒ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๐๐๐

โทร. (๐๕๓) ๕๔๓-๒๖๕

ภาคใต้

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

นางกุลศ นิลล่อ

๑๑๕ หมู่ ๘ ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง

จังหวัดตรัง ๕๒๑๓๐

โทร. (๐๗๕) ๒๕๕-๕๕๗

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

นายเกล้า แก้วเพชร

๑๓ หมู่ ๑ ตำบลนาหว้า อำเภอจะนะ

จังหวัดสงขลา ๙๐๑๓๐

โทร. (๐๑) ๔๗๘-๓๑๐๔, (๐๑) ๕๔๓-๕๖๑๕

ด้านแพทย์แผนไทย

นายเจือ บุญไชยสุริยา

๕๓ หมู่ ๖ ตำบลแม่ลาน อำเภอแม่ลาน

จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๘๐

โทร. (๐๗๓) ๓๕๖-๐๑๓, (๐๑) ๗๔๘-๗๔๗๒

ด้านแพทย์แผนไทย

นายนิยม แก้วแสงเรือง

๖/๓ ถนนสุขยางค์ ๑ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง

จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐

โทร. (๐๗๓) ๒๔๗-๑๒๕

คฤภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคใต้

ด้านแพทย์แผนไทย

นายประกอบ อุบลขาว

๗๕ หมู่ ๒ ตำบลบ้านนา อำเภอจะนะ

จังหวัดสงขลา ๙๐๑๓๐

โทร. (๐๗๔) ๓๗๘-๒๘๐, (๐๑) ๗๕๘-๗๗๔๗

ด้านศิลปกรรม

นายพัฒน์ เกื้อสกุล

๒๐ หมู่ ๓ ตำบลเขาหัวควาย อำเภอพุนพิน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๑๓๐

โทร. (๐๗๗) ๒๕๔-๐๔๖, (๐๗๗) ๒๕๔-๒๕๔

ด้านเกษตรกรรม

นายहन หมดหลี

๑๓ หมู่ ๖ ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ

จังหวัดสงขลา ๙๐๑๘๐

โทร. (๐๕) ๘๗๕-๒๒๒๐

ด้านศิลปกรรม

นายหะมะ แบลือแบ

๑๒๘ หมู่ ๑ ตำบลบาโร๊ะ อำเภอยะหา

จังหวัดยะลา ๙๕๑๒๐

โทร. (๐๗๓) ๒๕๐-๐๕๕, (๐๑) ๕๕๕-๕๖๗๕

ด้านศิลปกรรม

นายอิม จันทร์ซุ่ม

๓๒๕ หมู่ ๖ ตำบลท่ามะเดื่อ

อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ๙๓๑๔๐

โทร. (๐๗๔) ๖๕๗-๑๖๐, (๐๕) ๐๓๕-๔๑๔๓

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
นายเกรียงศักดิ์ กาญจนฤทธาภรณ์
๑ หมู่ ๑ ถนนสุขาภิบาล ๔ ตำบลจักรราช
อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๒๓๐
โทร. (๐๔๔) ๓๕๕-๑๕๘, (๐๕) ๕๗๘-๔๖๔๖

ด้านเกษตรกรรม
นายคำป่วน สุงษา
๖๗ หมู่ ๒ (สวนน้ำฝน) ตำบลหนองบัว
อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ๔๒๑๖๐
โทร. (๐๔๒) ๘๕๕-๐๖๒, (๐๔๒) ๘๕๕-๑๕๕,
(๐๑) ๗๖๕-๒๑๔๑

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
นางคำสอน สระทอง
๔๒ หมู่ ๔ บ้านโพน ตำบลโพน
อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ๔๖๑๘๐
โทร. (๐๔๓) ๘๕๖-๑๖๕

ด้านภาษาและวรรณกรรม
นายจันดี หลักคำพัน
๔๐/๒๖ ถนนอดุลยเดช ตำบลหมากแข้ง
อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐
โทร. (๐๔๒) ๒๔๐-๓๒๖, (๐๕) ๕๓๗-๔๑๑๘

ด้านเกษตรกรรม
นายเชียง ไทยดี
๕๕ หมู่ ๒ บ้านอนันต์ ตำบลยาง
อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๑๐
โทร. (๐๔๔) ๕๖๐-๒๖๖

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
นางสาวดารารวรรณ เต็นอุดม
๒๕๖ ถนนมิตรภาพ ซอย ๑๕ ถ.มิตรภาพ
ต.ในเมือง อ.เมือง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐
โทร. (๐๔๔) ๒๑๑-๘๕๕, (๐๑) ๑๒๐-๒๕๕๔

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นายทองคำ สายสะอาด
๘๔ หมู่ ๑ ตำบลสร้างถ่อน้อย อ.หัวตะพาน
จังหวัดอำนาจเจริญ ๓๗๒๔๐
โทร. (๐๔๕) ๔๕๐-๑๔๐

ด้านศิลปกรรม
นายทองใส ทับถนน
๑๖๓ หมู่ ๘ บ้านหนองกินเพล
ตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๕๐

ด้านศิลปกรรม
นายธีระ โกมลศรี
๑๓ ซอย ๑๓ ถนนสุขาอุปถัมภ์
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
โทร. (๐๔๕) ๓๑๑-๓๑๖

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นายบัวเรียน วาปีสา
๑๔๔ หมู่ ๑๒ บ้านสันติสุข ตำบลนาเชือก
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๗๐
โทร. (๐๔๓) ๗๗๕-๑๕๕, (๐๕) ๕๗๑-๓๑๑๐

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
นายบำเพ็ญ ฦ อุบล
๓๖๔ ถนนอุทัยรามฤทธิ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ๓๕๐๐๐
โทร. (๐๔๕) ๗๑๑-๘๔๑

ด้านภาษาและวรรณกรรม
นายประมวล พิมพ์เสน
๗๘/๓ หมู่ ๖ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. (๐๔๓) ๓๒๗-๔๓๘, (๐๑) ๖๖๕-๔๓๐๕

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านแพทย์แผนไทย
นายแหว วงคำโสม
๒ หมู่ ๕ บ้านโคกนง ตำบลสามตม
อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ๔๒๑๖๐
โทร. (๐๕) ๘๔๑-๕๑๒๓

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน
นายสมพงษ์ มาจันทร์
๘๒ หมู่ ๑๑ บ้านหนองเจริญ
ตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐
โทร. (๐๔๓) ๗๔๐-๒๐๖

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี
นายสวิง บุญเจิม
๒๒๕-๒๓๑ (ร้านสมประสงค์) ถนนแจ้งสนิท
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐
โทร. (๐๔๕) ๓๑๑-๓๘๗, (๐๔๕) ๓๑๒-๕๖๒

ด้านศิลปกรรม
นายสำเร็จ คำโหมง
๕๔๑ ถนนรัตนรมย์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. (๐๔๓) ๒๒๔-๐๕๓

ด้านศิลปกรรม
นายสุนทร พรรณรัตน์
ร้านสุนทรภรณ์ ๑๘/๒ ถนนสร้างหลวง
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐
โทร. (๐๔๒) ๒๔๑-๕๐๓

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
นางสุณา ศรีบุตรโคตร
๑๕๔ หมู่ ๑ บ้านหนองอ้อ ตำบลหนองอ้อ
อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ๔๑๒๒๐
โทร. (๐๔๒) ๒๕๘-๔๒๑, (๐๕) ๒๗๘-๓๕๔๕

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านเกษตรกรรม

นายหิน จุฑาทิพย์ชาติกุล

๑๕๗ หมู่ ๕ บ้านอังกัญ ตำบลก้งแอน

อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๕๐

โทร. (๐๔๔) ๕๕๑-๐๒๗, (๐๑) ๕๗๖-๑๐๗๓

ภาคกลางและภาคตะวันออก

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ)

วัดสวนแก้ว เลขที่ ๕๕/๑ ตำบลบางเลน

อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๕๐

โทร. (๐๒) ๕๒๑-๖๒๖๒, (๐๒) ๕๕๕-๑๔๔๔

(๐๒) ๕๕๕-๑๒๒๒, (๐๑) ๘๕๐-๕๗๕๖

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

พระสุบิน ปณีโต

วัดไผ่ล้อม หมู่ ๑ ตำบลบางพระ(เทศบาล)

อำเภอเมือง จังหวัดตราด ๒๓๐๐๐

โทร. (๐๓๕) ๕๓๐-๕๑๐

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สมณะเสียงศีล ชาตวโร

ชมรมเพื่อนช่วยเพื่อน ๒ หมู่ ๗ ตำบลอินทร์บุรี

อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ๑๖๑๑๐

พุทธสถานปฐมอโศก อ.เมือง จ.นครปฐม

โทร. (๐๓๖) ๕๘๑-๕๒๒, (๐๑) ๘๓๕-๖๑๐๘

ด้านเกษตรกรรม

นายบุญช่วย วงษ์ษา

๓๑ หมู่ ๑๑ ตำบลหนองแก

อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ๑๘๑๒๐

โทร. (๐๓๖) ๓๒๑-๑๕๘, (๐๑) ๕๕๖-๖๑๕๗

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคกลางและภาคตะวันออก

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นายยุทธชัย วิวิญญ์กุลธร
๑๐๕/๑ หมู่ ๘ ตำบลเขาถ้ำ
อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๓๐
โทร. (๐๓๒) ๖๗๒-๒๒๕, (๐๑) ๓๐๓-๐๑๕๘

ด้านศิลปกรรม
นายวีระ มีเหมื่อน
๑๑๕ หมู่ ๕ ตำบลมงคลธรรมนิมิต
อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง ๑๕๑๖๐
โทร. (๐๓๕) ๖๕๗-๐๖๑

ด้านโภชนาการ
นางศรีสมร กงพันธุ์
๑๒๕/๕ ซอยรามอินทรา ๓๑ ถนนรามอินทรา
ตำบลอนุเสาวรีย์ อำเภอบางเขน
กรุงเทพ ๑ ๑๐๒๒๐
โทร. (๐๒) ๕๗๓-๐๕๖๑, (๐๑) ๘๗๐-๘๓๖๑
โทรสาร (๐๒) ๕๒๑-๑๘๖๓

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นายสมชาย สมนานตระกูล
๓๔/๓ หมู่ ๕ ถนนลำไทร แขวงโคกแฝด
เขตหนองจอก กทม. ๑๐๕๓๐
ที่ทำงาน มูลนิธิเพื่อคุณธรรม
โทร. (๐๒) ๕๔๓-๒๑๒๖, (๐๑) ๖๒๘-๓๖๐๕,
(๐๒) ๕๔๓-๗๘๖๖
โทรสาร (๐๒) ๕๑๖-๘๗๑๖

ด้านการเกษตรกรรม
นายสมทรง แสงตะวัน
๒๕/๒ หมู่ ๓ ตำบลบางพรม อำเภอบางคนที
จังหวัดสมุทรสงคราม ๗๕๑๒๐
โทร. (๐๓๔) ๗๖๑-๕๘๕, (๐๕) ๘๒๕-๗๑๐๐

ด้านการเกษตรกรรม
นายสมบัติ กาญจน
๒๕ หมู่ ๖ ตำบลหนองหงษ์ อำเภอพานทอง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๖๐
โทร. (๐๑) ๔๓๕-๖๕๖๓

ครุภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒

ภาคกลางและภาคตะวันออก

ด้านการเกษตรกรรม

นางสมหมาย หนูแดง
๑๕ หมู่ ๘ บ้านพุน้ำทิพย์ ตำบลหนองแวง
อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ๑๕๑๒๐
โทร. (๐๕) ๘๐๑-๓๓๖๕

ด้านศิลปกรรม

นายสำเนียง ผดุงศิลป์
๔๓ หมู่ ๖ ตำบลจรเข้ร้อง
อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ๑๔๑๔๐
โทร. (๐๓๕) ๖๕๕-๐๐๑

ด้านเกษตรกรรม

นายเสวก มาลาพงษ์
๑๐๕ หมู่ ๑ ตำบลดอนเจดีย์
อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ๗๑๑๔๐
โทร. (๐๓๔) ๖๕๒-๒๕๔

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

นายอุดม สมพร
๓๒/๒๓ ถนนแม่น้ำรำลึก ซอย ๕ ตำบลหน้าเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ๗๐๐๐๐
ที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี
โทร. (๐๓๒) ๓๒๓-๑๕๗, (๐๑) ๓๗๘-๓๓๖๐

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผนการศึกษา

บรรณาธิการ

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักนโยบาย และแผนการศึกษา

ผู้เขียน/ผู้เรียบเรียง

นายถวัลย์ มาตรฐาน

นักวิชาการศึกษา ๘

หัวหน้ากลุ่มงานวัฒนธรรมกับการเรียนรู้

ผู้ประสานงานภาค

นายสุรินทร์ กิจนิตชีวิ

นายถวัลย์ มาตรฐาน

นายมนูญ สอนเกิด

นางดรุณี ไยเฟือก

นักวิชาการศึกษา ๘

นักวิชาการพัฒนาชุมชน ๘ ว.

ศึกษานิเทศก์ ๗

ผู้ประสานงานการพิมพ์

นางณิชกมล ดวงมาลัย

นักวิชาการศึกษา ๖ ว.

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ/รูปเล่ม

นางสาวบุศรา บุญเกิด

ออกแบบปก

นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล

นายถวัลย์ มาตรฐาน

ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักนโยบาย และแผนการศึกษา

นักวิชาการศึกษา ๘

หัวหน้ากลุ่มงานวัฒนธรรมกับการเรียนรู้

ดร.ภูมิปัญญา หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่ง
ด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่าง
ต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน และได้รับการ
ยกย่องให้เป็น “**ดร.ภูมิปัญญาไทย**” เพื่อทำหน้าที่ต่างทอดภูมิปัญญา
ในการจัดการศึกษาทางการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ
การศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๕๒